T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI VE SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERDA ÖZKAN

ANABİLİM DALI: HUKUK
PROGRAMI : ÖZEL HUKUK

KOCAELİ-2008

.

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI VE SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERDA ÖZKAN

ANABİLİM DALI: HUKUK
PROGRAMI: ÖZEL HUKUK

DANIŞMAN: PROF. DR. ZEHRA GÖNÜL BALKIR

KOCAELİ-2008

.

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI VE SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: SERDA ÖZKAN
Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Tarihi ve No: 02/07/2008-2008/19

Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR

Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR

Doç. Dr. Seyithan DELİDUMAN

KOCAELİ-2008

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER……..….I
ÖZET……...……..V
ABSTRACT…….……...VII
KISALTMALAR…….....IX
GİRİŞ……..…1

BİRİNCİ BÖLÜM

NOTERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE
DÜNYADAKİ NOTERLİK UYGULAMALARI

1. NOTERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ…….....3
1.1. ROMA DEVRİ……..…….……...……...3
1.2. ORTA ÇAĞ…….....4
1.3. MODERN ÇAĞ……..4
1.3.1. Örf ve Adet Hukukuna Sahip Ülkeler…..……..…….....4
1.3.2. Roma Hukuku Ülkeleri……...……..….....5
1.4. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ…….....5
2. DÜNYADAKİ NOTERLİK UYGULAMALARI…….....6
2.1. ABD EYALETLERİNDEKİ NOTERLİK UYGULAMALARI.....6
2.1.1. Kolorado Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları…….....6
2.1.2. Alabama Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları……..…….....8
2.1.3. Teksas Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları…….....….....9
2.1.4. İllinois Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları……..……..……10
2.1.5. Michigan'da Noterlik Uygulamaları……...……...11
2.1.6. Louisiana Eyaleti'nde Noterin Rolü……11
2.1.7. ABD Eyaletlerindeki Noterlik Uygulamaları Arasındaki Farklar 12
2.1.8. Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği
[National Notary Association (NNA)]……15

.

2.2. MEKSİKA'DA NOTERLİK UYGULAMALARI……...18
2.3. BULGARİSTAN'DA NOTERLİK UYGULAMALARI…….……..…..19
2.4. RUSYA FEDERASYONU ÖDÜL SİSTEMİ…….....…..22
2.5. ALMANYA'DA NOTERLİK UYGULAMALARI…….....…23
2.6. İSVİÇRE LUZERN KANTONU NOTERLİK KOŞULLARI……..27

İKİNCİ BÖLÜM

NOTERLİĞİN YASAL DAYANAKLARI

1. NOTERLİĞİN ULUSLARARASI DAYANAKLARI…….…….....28
1.1. Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı…...……..…….....28
1.2. Bangalor Yargı Etiği ……...……..…….....46
1.3. Kopenhag Kriterleri……..…….…….....47
1.4. Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı [Hague Conference
On Private International Law (HCCH)]…….....…….....48
1.5. Latin Noterler Birliği 21 inci Uluslararası Kongresinin
Noterin Sosyal Rolü Hakkındaki Bildirisi …….……...49
2. NOTERLİĞİN ULUSAL DAYANAKLARI…….……..…..….....51
2.1. Türkiye'deki Gelişim…….……..….....51
2.2. Ulusal Yargı Reformu Stratejisi ……..…….…….…….52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE NOTERLİK ve NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI

1. NOTERLİK KURUMU…….....53
1.1. NOTER TANIMI……..53
1.2. NOTERLİĞE ATANMA KOŞULLARI…….....55
1.3. NOTERLERİN ÖZELLİKLERİ ……..60
1.4. NOTERLİK SINIFLARI……...65
1.5.NOTERLİK DAİRESİNİN YÖNETİMİ.....65
1.6. NOTERLİKPERSONELİ……..…..68

1.7. TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ VE NOTER ODALARI……69
1.7.1. Türkiye Noterler Birliği……...69
1.7.2. Noter Odaları……...70
2. NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI……..……...….71
2.1. NOTERLİK ÜCRETLERİ…….……...71
2.2. İŞ SAATLERİ……..……...…..71
2.3. TOPLULUK SİGORTASI VE PRİMLER……....…….…….72
. 2.4. TEMİNAT……...…….…74
2.5. NOTERLERİN YAPACAKLARI İŞLER VE İŞLEMLERİN ŞEKLİ…….75
2.5.1. Noterlerin Yapacakları İşler…….……...75
2.5.2. Noterlik İşlemlerinin Şekli…….....…….76

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NOTERLERİN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. NOTERLERİN SORUNLARI…….…….....78
1.1. EĞİTİM SORUNLARI……..……...……..…....78
1.1.1. Noterlerin Eğitim Sorunları …….……...…...78
1.1.2. Noter Adaylarının Eğitim Sorunları…….……80
1.1.3. Noter Katiplerinin Eğitim Sorunları …….…….……...81
1.2. NOTERLİK İŞLEMLERİNDE STANDART VE
UYUM SORUNLARI……...……..82
1.3. PERSONEL SORUNLARI ……...…….…….84
1.3.1. Tip Sözleşme……..84
1.3.2. Noter Katibinin Eyleminden Kaynaklanan Zararlar…….....…. 85
1.3.3. Personelin Ücret, Sigorta ve Kıdem Tazminatı…….…….89
1.3.3.1. Personel Ücretleri……..89
1.3.3.2. Personeli Sigorta Ettirme Yükümlülüğü…….…...90
1.3.3.3. Kıdem Tazminatı……...90
1.4. OFİS VE ARŞİV SORUNLARI……...92
2. NOTERLİĞE İLİŞKİN ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR..……...…...95
2.1. ELEKTRONİK İŞLEMLER……...……...…..95

2.1.1. e-Noterlik……...……...95
2.1.2. Elektronik Beyanname……...……....97
2.1.3. Elektronik Çek…….…..……97
2.1.4. Bilgi Sistemleri……..……...…….98
2.1.4.1. Bilişim Teknolojileri……...…….98
2.1.4.2. Bilgi Paylaşımı Protokolü…….…..….99
2.1.4.3. Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden
Gelecek Tehlikelerden Korunması…….…..…99
2.1.4.4. Bilgi Toplumu Stratejisi …….……...100
2.1.5. Elektronik Kimlik ve Belge…….101
2.2. SORUMLULUK SİGORTALARI VE FONU…….101
2.2.1. Sorumluluk Sigortası……...101
2.2.2. Noterlerin Hukuki Sorumluluk Fonu ……..101
2.2.3. İnternet Sorumluluk Sigortası ……...….102

SONUÇ……...……...…..103

EK…….....109
KAYNAKÇA…….…...110

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI VE SORUNLARI

ÖZET

Türkiye'de noterler, Adalet Bakanı tarafından atanmaktadırlar. Noterler, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendirmektedirler ve yasalarla verilen başka görevleri yapmaktadırlar.

Noterler, yapılması yasalar ile başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi hukuki işlemleri düzenlemektedirler; yasalarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmemiş olan bütün hukuki işlemleri ve gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapmaktadırlar; Noterlik Yasası'na uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kağıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işareti veya tarihi onaylamaktadırlar; Noterlik Yasası hükümlerine göre yapılan işlemlerin dairede kalan asıl veya örneklerinden veya getirilen kağıtlardan örnek çıkarıp vermektedirler; belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çevirmektedirler; protesto, ihbarname ve ihtarname göndermektedirler; Yasaya göre tescili gereken işlemleri tescil etmektedirler; Noterlik Yasası ve diğer yasalarla verilmiş sair işleri yapmaktadırlar.

Noterlerin standart, sahte kimlikler, eğitim ve arşiv sorunları bulunmaktadır. e-Noterlik bütün sorunlara çözüm olacaktır ve elektronikteki hızlı gelişmeler nedeniyle "Uluslararası e-Noterlik" uzak değildir.

Tezi Hazırlayan	: Serda Özkan
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR
Tez Kabul Tarih ve No	: 02.07.2008- 2008/19
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR
	Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR
	Doç. Dr. Seyithan DELİDUMAN

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

THE WORKING CONDITIONS AND PROBLEMS OF THE NOTARIES

ABSTRACT

Notaries are appointed by the Minister of Justice in Turkey. Notary Publics document operations for assuring security and preventing disagreements and execute other duties given by laws.

Notaries arrange all kinds of legal procedures which are not given legally to any other office, instance or person (are not entitled by law); arrange all kinds of legal procedures of undetermined instances; make real property sale promise agreement; confirm signature, seal or any sign or date above the paper that is written outside as stipulated by Notary Law; give a copy of the original or copy or the document that is brought to the notary public office as stipulated by Notary Law; translate the documents from one language to another or from one writing to another; make a formal complaint against someone, send notification and send notarized minutes; enter the necessary registered legal procedures in an official register. Notaries execute other duties as stipulated by Notary Law and by the other laws.

There are education problems, false identity, standard and archives problems of notaries. e-Notary will become the solution for all problems. And "International e-Notary" isn't far because of fast developments in electronic area.

Tezi Hazırlayan : Serda Özkan
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR
Tez Kabul Tarih ve No : 02.07.2008- 2008/19
Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR
Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR
Doç. Dr. Seyithan DELİDUMAN

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

Av. Y. : Türkiye Cumhuriyeti 1136 sayılı Avukatlık Yasası

Bkz. : Bakınız

B.Y. : Türkiye Cumhuriyeti 818 sayılı Borçlar Yasası

e : Elektronik

E. : Esas

E.T. : Erişim Tarihi

GG Şart : Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı

GmbH : Limited Şirket (Gesellschaft mit beschränkter Haftung)

HUMY : Türkiye Cumhuriyeti 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasası

İş Y. : Türkiye Cumhuriyeti 4857 sayılı İş Yasası

K. : Karar

LU : Luzern

m. : Madde

NNA : Amerikan Ulusal Noterler Birliği (The National Notary Association)

N.Y. : Türkiye Cumhuriyeti 1512 Sayılı Noterlik Yasası

N.Y.Y. : Türkiye Cumhuriyeti Noterlik Yasası Yönetmeliği
Resmi Gazete Tarihi: 13.07.1976
Resmi Gazete Sayısı: 15645

RCW : The Revised Code of Washington

R.G. : Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazetesi

S : Sayı

s. : Sayfa

T. : Tarih

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

TNB. : Türkiye Noterler Birliği

UNIL : Uluslararası Latin Noterler Birliği (International Union Of Latin Notaries)

YTL : Yeni Türk Lirası

Чл. : Член (Çlen), Bulgarca'da "madde" ya da "fıkra" anlamında kullanılmaktadır.

GİRİŞ

Sosyal ve ekonomik yönden gelişmiş ülkelerde noterlik çok önemli bir meslektir. En küçüğünden en büyüğüne kadar gelişmiş bütün uygar ülkelerde, bir noter ile bir yargıcın en küçük bir ayrıcalığı bulunmamaktadır.[1] Noterlik, kaynağı hangi hukuk sistemi olursa olsun gelmiş geçmiş bütün zamanlarda dünya üzerinde çok önemli bir işleve sahip olmuştur. Farklı hukuk sistemlerindeki kurallar ve uygulamalar incelendiğinde noterliğin kendine özgü yapısı belirginleşmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde ise durum dünyada olduğundan farklı mıdır? Bunu anlamak için öncelikle global ölçekte Noterlik Hukuku Kuralları'nın taranması ve daha sonra Türkiye Cumhuriyeti Noterlik Hukuku Kuralları ile karşılaştırılması ve ayrışım noktalarının bulunması gerekmiştir.

Yararlanılacak yabancı hukuk sistemlerinin seçimi ise rasgele olmamıştır. Özellikle iki küresel gücün noterlik hukuku sistemlerinin ele alınmasına karar verilmiştir. Bu iki sistemden birincisi Avrupa Birliği diğeri ise ABD olmuştur.

AB topluluğuna üye ülkeler arasında noterlik hukuku konusunda birlik var mıdır? Sorusuna yanıt bulmak amacıyla köklü bir noterlik hukuku sistemi olan Almanya ve 01 Ocak 2007 tarihinde Avrupa Birliği'ne katılmış ve mevzuatını AB kriterlerine göre oluşturma çabasında bulunan Bulgaristan Cumhuriyeti seçilmiştir.

ABD'den ise Kolorado, Alabama, Teksas, İllionis, Michigan, Florida ve Louisiana eyaletleri ile diğer bazı eyaletlerin noterlik hukuklarındaki özellikle farklı uygulamalar esas alınmıştır.

[1] Fahrettin Tanju, Hukukumuzda Noterlik, İzmir, Met/er Matbaası, 1983, s. 13.

AB ve ABD dışındaki diğer hukuk sistemlerindeki noterlik hukuku hükümlerinden ve uygulamalarından ise konu ile bağlantılı ve diğerlerinden farklı bulunan kısımları çalışmaya aktarılmıştır.

Yabancı noterlik hukuku sistemleri ile kıyaslama yapabilmek için Türk Noterlik Hukuku'nu iyi araştırmak gerekmiştir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nde görev yapan noterlerin yaşadıkları sorunlara ışık tutmak açısından Yargıtay ve Danıştay kararları özenle taranmıştır. Bu kararlar, noterlerin uygulamada karşılaştıkları sorunların tespitinde yol haritası oluşturmuştur.

Gerek Latin Noterler Birliği'nin gerekse Amerikan Ulusal Noterler Birliği'nin ve çalışmada esas alınan yabancı hukuk sistemlerinin etik kuralları ile birlikte Türkiye Noterler Birliği Etik Kuralları, çalışmada değerlendirilmiştir. Ayrıca, noterliğin yasal dayanakları ve noterlikteki gelişmelere de yer verilmiştir.

Sonuçta, noterlerin özel hukuk yönünden çalışma koşulları ve sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

NOTERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE DÜNYADAKİ NOTERLİK UYGULAMALARI

1. NOTERLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. ROMA DEVRİ

Tarihte noterlik, bilimsel mesleklerden biridir. Noterin görevi, Julius Caesar döneminden önce eski Roma'da oluşturulmuştur. Bilgili katipler, çarşıdaki küçük dükkanlarda ticari muameleleri ve anlaşmaları kayıt işine girişmişlerdir. Bu katipler (Tabellions), iş saatleri dışında gittikçe daha fazla mal transferleri ve vasiyetnameler gibi özel işleri kaydeder hale gelmişlerdir. Noterlik böylece başlamıştır. Noter sözcüğünün kökeni ise Cicero'nun özel sekreteri M. Tullius Tiro'dan gelmektedir. Tiro, Cicero'nun konuşmalarını kaydetmek için bir steno sistemi geliştirmiştir. Bu steno "Notae Tironina" diye isimlendirilmiştir. Bu steno metodu tek (sözcük) Notarius olarak kullanılmıştır[2]. Roma hukukundaki Notarius'lar, yazdıkları mahkeme tutanakları karşılığında ücret alan köle ya da azat edilmiş kölelerdir[3]. Noter terimi, sonraları muhtemelen Milattan Sonra 1 inci Yüzyıl başlarında imparatorların

[2] Tom Halliwell, The Notary A Short History, 2000, http://www.learnedcounsel.com/notaryhistory.html E.T. 26.05.2008 ve

Michael L. Shea, Notary Law, http://66.102.9.104/search?q=cache:qWWFW0Sh6QJ:www.sos.state.co.us/pubs/bingo_raffles/notary_law_text.doc E.T. 05.02.2008

[3] The New Encyclopaedia Britannica, C.8, Chicago, The Unıversity Of Chicago, 1985, s. 803.

.

katiplerinin ve eyalet valilerinin sicil memurları için kullanılmak üzere sınırlandırılmıştır[4].

1.2. ORTA ÇAĞ

Noterlik görevi, Roma İmparatorluğu'nun farklı fatihleri zamanında da uygulanmaya devam etmiştir. Orta Çağ (MS 476-1000) olan bu devir çoğu zaman hukuk kurallarının kıtlığı ve cehaletin yaygın olduğu bir dönem olarak anılmıştır. Dokuzuncu Yüzyıl başlarında atanmış memurlara yılda dört defa vergileri toplatan Frenk İmparatoru Charlemagne, bu seyyah yargıçlara onlara sıra ile eşlik edecek noterleri atama talimatı vermiştir. Bu dönem süresince Katolik Kilisesi'nin etkisini arttırmasının sonucu olarak, papalar noterleri atamaya başlamışlardır. 1271 sıralarında, William Durand (Duranti, Durandus ve Durantis olarak da bilinir), Papa Gregory X 'nin katibi olduğu sırada O'nun "Yansıtaç"ını yazmıştır ki buna göre "Fransa'da ya da İngiltere'de ya da İspanya'da bir noter, İmparator ya da Papa ya da onlar tarafından bu özel iznin verildiği biri tarafından atanmıştır". Yedi yüzyıl önce bile noterler uluslararası işlerde saygı görmüşlerdir[5].

1.3. MODERN ÇAĞ

1.3.1. Örf ve Adet Hukukuna Sahip Ülkeler

1279 yılında Papa, Canterbury Başpiskopos'unu noterleri atamak üzere görevlendirmiştir. Bu sebeple noterlerin çoğunun papazlar sınıfının üyesi olması şaşırtıcı olmamıştır. Bu uygulama 1533 yılındaki Protestan Dini Islahatı ile Papa görevlerini devredene kadar sürmüştür. Bugün, İngiltere, Yeni Zelanda ve Avustralya'nın bölümleri ve bazı diğer ülkelerde noterler, Fakülte Dekanları tarafından atanmaktadır. Birleşik Devletlerden farklı olarak İngiltere'nin noterleri daha çok yüksek mahkemelerde duruşmalara çıkabilen medeni hukuk avukatlarıdır[6].

---

[4] Halliwell, a.g.e. ve Shea, a.g.e.

[5] Halliwell, a.g.e. ve Shea, a.g.e.

[6] Shea, a.g.e. ve ayrıca Britanya Krallığı için bkz. http://www.thenotariessociety.org.uk E.T. 21.05.2008

1.3.2. Roma Hukuku Ülkeleri

İskandinavya ve İngiltere ayrı olmak üzere Batı Avrupa hukuk sistemleri Roma Hukuku kaideleri üzerinde şekillenmiştir. Bu düzenlemeden farklı olarak İngiltere'de "Örf ve adet" ya da "Gelenek" hukuku gelişmiştir. Meksika ve Güney Amerika noterleri, Roma sisteminin varisleridir[7]. Modern zamanlarda bu ülkelerde noterler, onama, emanet, yazılı belge düzenleme, yeminli ve yazılı beyan almak gibi işler yapmaktadırlar[8].

1.4. OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİ

İslam Hukuku'nda bir borcun adil bir yazıcı tarafından tanıklar huzurunda yazılması emredilmiştir[9]. İşlemi yapan kişiye Katibi[10] Adil denilmiştir[11]. Osmanlı İmparatorluğu'nda noterlik işlerini Kadı[12] veya Naipler yapmışlardır. Bunlara 1877 yılında Mukavelat Muharriri adı verilmiştir. Aynı isim altında bir tüzük yürürlüğe girmiştir[13]. Bu düzenleme, O dönemde kabul edilmiş birçok kurum gibi bugünkü hukuk sistemimizde yer alan Noterlik Hukuku Kuralları'na bir temel oluşturmuştur[14]. 1913 yılında ise Katibi Adil Kanunu Muvakkatı kabul edilmiştir[15].

---

[7] Shea a.g.e.

[8] Websters New Twentieth Century Dictionary, 2. Basım, United States of America, 1976, s. 1224.

[9] Kur'an, Bakara Suresi, Ayet 282, http://www.diyanet.gov.tr/kuran/meal.asp?page_id=47 E.T. 20.05.2008

[10] "Katib" sözcüğünün kökleri, Arapların komşuları olan Şimal Aramileri'ne kadar uzanmaktadır. İslam Ansiklopedisi, C. 6, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 1997, s. 431.

[11] Bkz. Tanju, a.g.e., ss. 2 -3.

[12] Kadıların görevlerinden biri de noterliktir. Bkz. T.C. YARGITAY İÇTİHADI BİRLEŞTİRME GENEL KURULU E. 1943/8, K. 1944/4, T. 9.2.1944 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[13] Tanju, a.g.e., ss. 2 -3.

[14] Geniş bilgi için bkz. Nevin Ünal Özkorkut, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devleti'ne Girişi, http://64.233.183.104/search?q=cache:aQfwBo8eUKYJ:auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2003-52-04/AUHF-2003-52-04-Ozkorkut.pdf E.T. 20.05.2008

[15] Tanju, a.g.e., ss. 2 -3.

2. DÜNYADAKİ NOTERLİK UYGULAMALARI

2.1. ABD EYALETLERİNDE NOTERLİK UYGULAMALARI

2.1.1. Kolorado Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları

Kolorado Noterlik Kuralları'nda "noter" şöyle tanımlanmıştır: Noter, noterlik işlerini yerine getirmek için atanmış ve görevlendirilmiş kişidir (TITLE 12, PROFESSIONS AND OCCUPATIONS, ARTICLE 55, Notaries Public, PART 1, 12-55-102. Definitions)[16].

Amerika Birleşik Devletleri'nin Kolorado Eyaleti'nde öncelikle noter adayı olmak için gerekli koşullar şunlardır[17]:

- Adayın ikamet adresi Kolorado Eyalet sınırları içinde olmalıdır,

- Aday, on sekiz yaşını doldurmalıdır,

- İngilizce okuma yazma bilmelidir,

- Kolorado Noterlik Hukuku'nu iyi bilmelidir,

- İhlal ya da gizli anlaşma ile medeni ya da ceza hukukunu ilgilendiren konularda dolandırıcılık, emniyeti suistimal, rüşvet verme veya alma, yalancı şahitlik, hırsızlık, sahte evrak düzenlemek, evrakta tahrifat, zimmet, ihtilas ve kişinin bir noter olarak hizmet etmesini elverişsiz olarak etkileyen eşya veya şahıslara karşı işlenen başka suçlar gibi şeref ve haysiyet zedeleyici hafif suçlardan son beş yıl içinde ceza almamış olmalıdır,

- Hayat boyu cinayet gibi ağır suçlar ile suçlandırılmamış olmalıdır,

- Noterlik görevi, daha önce asla geri alınmamış olmalıdır[18].

[16] http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/article55.pdf E.T. 23.05.2008

[17] http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/become_notary_public.htm E.T. 20.05.2008

[18] http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/become_notary_public.htm E.T. 20.05.2008

Aday, mesleğe henüz atanmadan önce yazılı yemin beyanını ABD Dışişleri Bakanlığı'na sunmaktadır. Yazılı yemin beyanı, 20.10.2006 tarihinde yapılan bir değişiklik ile Kolorado Noterlik Hukuku Kuralları'nın içerisinde yerini almıştır (TITLE 12 PROFESSIONS AND OCCUPATIONS ARTICLE 55 PART 1 Section 12-55-105)[19].

Kaliforniya'da da noter adaylığına dair kurallar, Kolorado Noterlik Hukuku'na benzemektedir. Ancak, Kaliforniya'da aday öncelikle Dışişleri Bakanlığı tarafından verilen kursu tamamlamaktadır ve Dışişleri Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen yazılı bir sınavdan geçmektedir (Government Code section 8201)[20].

Kolorado'da görevlendirilmiş bir noter, Kolorado Eyalet sınırları içerisinde herhangi bir yerde faaliyette bulunabilmektedir. Bu eyalette noter, yemin ettirmek, yeminsiz olarak verilen ve doğruluğu resmen tanınan ifadeler almak, onama işlemleri yapmak, yeminli ifadeler almak, suretleri onamak ve ödeme emri, poliçe, tahvil, kambiyo senetlerinin karşılığının ödenmemesi ve ibraz edildiği halde ödenmediğini/ödemenin reddini bildiren protesto evrakını tebliğ etmek işlemlerini yapmaktadır. Noter, onama işleminin neye ait olduğu hakkında taraflara bilgi vermektedir. Ancak, düzenleme şeklinde işlem yapmamaktadır. Bu durumda bir avukata göndermektedir[21].

Son zamanlarda Kolorado Eyaleti'nde noterlik uygulamalarında noksanlıklar bulunduğu dile getirilmektedir. Bunlardan birincisi, bir "dinleme memuru"nun gerekliliği üzerinedir. Dinleme memuru, noterin zaman harcamasını önleyecektir. İkincisi ise, sahte kimlik kullanımlarının önlenmesi gerektiği hakkındadır. Bunlar noterlerin verimli çalışmasına engel olmaktadır[22].

---

[19] Noter adayı yazılı yemin dilekçesinde, ABD'de ikinci derece suç olan yalan yere yeminin ceza tehdidi altında ve ağır başlılıkla Kolorado Eyaleti'nin noterlik hukuku kurallarının bulunduğu Yeni Kuralları (Revised Statutes)'nı dikkatle okuduğunu ve noterlik görevine atandığı takdirde, bu kurallara sadık kalacağını, bütün noterlik işlemlerinin hukuka uygun olması için en iyi performansı göstereceğini beyan etmektedir.

http://64.233.183.104/search?q=cache:ReR1j_qJXo8J:www.sos.state.co.us/pubs/bingo_raffles/notary_app_instructions.pdf E.T. 19.05.2008

[20] http://www.sos.ca.gov/business/notary/notary_hdbk.pdf E.T. 20.01.2008

[21] http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/article55.pdf E.T. 03.03.2008

[22] Shea, a.g.e.

Kolorado Noterlik Hukuku'nda elektronik imza uygulamaları konusunda da yasal düzenlemeler yapılmıştır. Yasa'ya göre, elektronik imzanın anlamı, elektronik olarak imzalama niyetiyle bir kimse tarafından benimsenen ya da yerine getirilen ve kaydedilen mantıklı bir elektronik katılım ya da bir metoda bağlanan bir elektrik ses ya da sembolü olarak belirtilmiştir [TITLE 12 ARTICLE 55 PART 1 12-55-102 (1.3)] [23].

Noterin elektronik imzası, ABD Dışişleri Bakanlığı tarafından resmen ilan edilen bazı standartlara uymak zorundadır. Noterlerin her birinin çoğaltılabilir elektronik imzalarının içerisinde "NOTER "ve "COLORADO EYALETİ" sözcüklerinin geçmesi gerekmektedir. Bunun yanında görevin bitiş zamanını gösteren "Görevim son bulur**"** ifadesinin de bulunması gerekmektedir [TITLE 12 ARTICLE 55 PART 1 12-55-106 (5.1)].

Noterin elektronik imzası ile ilgili olarak işlemler, uygulamalar, formlar ve kayıtlarda standart oluşturmak için gerekli kuralları ABD Dışişleri Bakanlığı ilan etmektedir [TITLE 12 ARTICLE 55 PART 1 12-55-1026 (5.2)]. Amerika'da bu kurallardan farklı olarak, elektronik imza konusundaki gereksinimleri karşılamak üzere Federal "Küresel Elektronik İmzalar ve Ulusal Ticaret Yasası" bulunmaktadır [TITLE 12 ARTICLE 55 PART 1 12-55-106 (5.3)][24].

ABD Dışişleri Bakanlığı'na göre, elektronikteki ve hukuk alanındaki gelişmeler doğrudan doğruya adreste görüşme yapılması zorunluluğunu ortadan kaldıracaktır[25].

2.1.2. Alabama Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları

Alabama Eyaleti Noterlik Hukuk kurallarında Özel Hukuk Noteri, en az beş yıl Birleşik Devletlerde hukuk pratiği yapmış ve Dışişleri Bakanı tarafından bir özel

---

[23] http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/article55.pdf E.T. 03.03.2008

[24] http://64.233.183.104/search?q=cache:4ucLHhjjeEMJ:www.nationalnotary.org/userimages/colorado.pdf E.T. 22.05.2008

[25] American Notaries Abroad, http://travel.state.gov/law/info/info_630.html E.T. 23.05.2008

hukuk noteri olarak atanmış, Alabama Hukuku'nu uygulamayı kabul etmiş bir kimsedir (Section 36-20-50, Definition)[26].

Alabama noterlerinin atanmaları, yetkileri, görevleri, teminat ve ücretleri Article 1 Generally, Section 36-20-1 den Section 36-20-55 'e kadar olan kurallarla düzenlenmiştir[27].

Alabama noterleri, 10,000.00 ABD doları teminat yatırmaktadırlar (Article 1 Generally, Section 36-20-3)[28].

Alabama noterlerinin bürolarındaki bütün uygulamalarda yemin tatbik etme yetkileri bulunmaktadır. Denizcilik ya da ticaret ile ilgili yazılı belgelerin ispatı ya da onamasını yapmaktadırlar. Suretin aynı olduğuna dair onama yapabilmektedirler ve bütün diğer resmi işlerinde bürolarının mührünü kullanabilmektedirler. Poliçelerin kabulü ve ödenmesi isteği, emre muharrer senedin ve ticaret hukuku gereği süreye tabi bütün diğer yazıların protesto ve ödememe bildirimi ve aynı şekilde kabul etmeme ya da ödememe nedeniyle (ilgili hukuk kuralları tarafından istendiği yöntemde) ihbar etmek görev ve yetkileri bulunmaktadır (Article 1 Generally, Section 36-20-5)[29].

Alabama noterleri, yukarıda sayılan görevlerde belgelerden kopya vermek için 50 ABD doları ücret almaktadırlar. Her yüz sözcük için 20 ABD doları ve her fotokopi onay ve mühür basmak için 25 ABD doları ve diğer onaylamalar ile büronun mührünü basmak için 50 ABD doları ücret almaktadırlar (Section 36-20-6)[30].

2.1.3. Teksas Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları

Amerika Birleşik Devletleri'nin Teksas Eyaleti'nde noter adayı olmak için gerekli koşullar:

- Aday, on sekiz yaşını doldurmalıdır,

[26] http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/143801.htm E.T. 20.05.2008

[27] http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/143801.htm E.T. 20.05.2008

[28] http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/36-20-3.htm E.T. 20.05.2008

[29] http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/36-20-5.htm E.T. 20.05.2008

[30] http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/36-20-6.htm E.T. 20.05.2008

- Yasal ikametgahı Teksas Eyaleti'nde olmalıdır,

- Birleşik Devletlerde yasal bir ikametgahı olmalıdır. Ya da sürekli ikamet eden bir yabancı ise ücretleri ödemeli ve 2.500 dolarlık teminat vermelidir[31].

Teksas noterinin, onama işlemleri ve protesto belgeleri yapmak, yemin ettirmek, emanet işlerini yapmak, resmi kayıtların içinde düzenleme şeklinde yapılanlar dışındaki belgelerin suretlerini onamak, yürürlükte olan geçerli bir evrakı tarafsız olarak taraflara tam zamanında tebliğ etmek ve imzanın sahihliğini sağlamak için ki o imzanın gerçekten o imzayı atan kişiye ait olduğunu göstermek yetki ve görevleri vardır[32].

2.1.4. Illinois Eyaleti'nde Noterlik Uygulamaları

Illinois'te noterlik görevi, dört ya da bir yıllık periyotlar halinde yerine getirilmektedir (Sec. 5-101). Dışişleri Bakanı tarafından Illinois'te oturanlar, dört yıllık dönem için, eyalet dışında oturanlar ise bir yıllık dönem için atanmaktadırlar. Adayın atanabilmesi için Birleşik Devletler vatandaşı ya da hukuka uygun olarak sürekli ikamet eden bir yabancı veya İllinois Eyaleti'nde en az 30 gün süresince mukim olarak görev yapan biri olmalıdır. Aday en az 18 yaşında olmalıdır. Aday, İngilizce okuyup yazabilmelidir. Ağır suç ile mahkum olmamış ya da geçmiş 10 yıl süresince noterlik görevi iptal edilmemiş olmalıdır (Sec. 2-102). Aday, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın talebine uygun olarak, yemin beyanını da içeren başvuru formunu doldurmalı ve 5000 ABD doları teminat yatırmalıdır. Bir İllinois noteri, eyaletin herhangi bir yerinde noterlik ya da noterlik işleri yapmaya yetkilidir. Noterlik işleri, onama, tanık ile teyit veya yemin ile doğrulama ya da imza onama, yemin ya da kabul beyanı ve yasa tarafından yetkilendirilen bazı diğer işlerdir (Sec. 6-101). Noter, noterlik işlerinde şahsın hüviyetini istemelidir. Noterin şahsı tanıması veya inanılır tanık gösterilmesi durumunda kimliğe esas diğer belgelere dayanarak da işlem yapılabilmektedir (Sec. 6-102). Belgelerin onanması sırasında noter, tarafların isteğini göz önüne almalı ve hangi çeşit noterlik işi istediklerini belirlemelidir. Ancak,

[31] Jonathan A. Pikoff and Charles J. Crimmins, Lost in Translation: Texas Notary Public v. Mexico Notario Publico http://www.sos.state.tx.us/statdoc/notariopublicoarticle.shtml E.T. 20.05.2008

[32] Pikoff ve Crimmins, a.g.e.

belgenin hazırlanması noterin görevi değildir. Belge belirli bir şekilde olmalı ya da bir avukat tarafından hazırlanmalıdır (Sec. 6-103)[33].

2.1.5. Michigan'da Noterlik Koşulları

Michigan'da noter olabilmek için[34];

- En az on sekiz yaşında olmak,

- Michigan'da ikamet etmek ya da görevini Michigan'da sürdürmek,

- Birleşik devletler vatandaşı olmak ya da varlığının yasal olduğunu ispatlamak,

- Atanmak istenilen vilayetin içinde oturmak (Michigan'ın içinde oturmayan birisi işyerinin olduğu bir yerde atanmayı istemelidir),

- İngilizce okumak ve yazmak,

- Geçen on yıl içerisinde ağır hapsi gerektiren bir cürümden mahkum olmamak,

- Michigan Noterlik Yasası'nı, 12 aylık görev süresi içerisinde iki veya daha çok kez hafif suçlar ile suçlandırılarak ihlal etmemek ya da bu Yasa'yı beş yıllık görev süresince üç defa veya daha fazla hafif suç ile ihlal etmemek,

- 10.000 ABD doları teminat yatırmak ve yemin etmek gereklidir. 2007 yılında yapılan bir değişiklik ile Michigan Eyaleti'nden ruhsat almış avukatlardan teminat istenmemektedir[35].

2.1.6. Louisiana Eyaleti'nde Noterin Rolü

Louisiana Eyaleti'nde noter ataması vali tarafından yapılmaktadır. Belirli idari bölgede genel olarak noterin envanterler, kıymet takdirleri ve taksim işleri yapmak;

---

[33] http://64.233.183.104/search?q=cache:kzmwbIObUmoJ:www.cyberdriveillinois.com/publications/pdf_publications/ipub1620.pdf E.T. 28.05.2008

[34] http://www.michigan.gov/sos/0,1607,7-127-1638_8736-85753--,00.html E.T. 28.05.2008

[35] http://www.michigan.gov/sos/0,1607,7-127-1638_8736-85753--,00.html E.T. 28.05.2008

vasiyetnameler kabul etmek, protestolar, evlilik sözleşmeleri, nakiller ve aile toplantıları ve alacaklılar toplantılarını da içine alan bütün sözleşmeler ve yazılı belgeleri düzenlemek; belgeleri özel imzalar altında onamak; yeminli beyanları düzeltmek; ölen kimselerin malları üzerine mühürler yapıştırmak ve aynı şekilde kaldırmak yetkileri vardır (Notary Public Law Title 35 Chapter 1. General Provisions). Noterler, bütün işleri 1833 tarihli Özel Kod'da bulunan koşullara uygun olarak güvenilir bir şekilde yapmaktadırlar. Yasa içindeki bazı koşullara rağmen bir noterin yetkisi belirli idari bölge ya da bölgeler içinde bütün fonksiyonları uygulama yetkisi vermektedir[36]. Noter, hemen hemen her bir yazılı yasal belgeyi düzenlemektedir. Louisiana'da notere sınırsız ve geniş kapsamlı yetkiler ile birlikte büyük sorumluluk verilmiştir[37].

2.1.7. ABD Eyaletlerindeki Noterlik Uygulamaları Arasındaki Farklılıklar

ABD'nin eyaletleri arasında noterlik uygulamaları açısından noterliğe müracaatın ilk anından itibaren farklılıklar görünmektedir. Örneğin Florida'da noter olabilmek için Florida Baro'sunda kayıtlı ve iyi halli olmak ve en az beş yıl tecrübe gerekmektedir[38]. Ancak başka pek çok eyalette bu koşul aranmamaktadır. Bazı eyaletlerde ise noter olarak görevlendirilebilmek için kısa süreli kurs ve akabinde sınavdan geçme koşulu bulunmaktadır. Bu bölgelerden biri de Hawaii'dir. Burada yazılı sınavdan geçme koşulu bulunmaktadır[39]. Louisiana'da da bir sınavın geçilmesi gereklidir[40]. Kolorado gibi bazı eyaletlerde ise sınav koşulu bulunmamaktadır[41]. Bazı

---

[36] Geniş bilgi için bkz http://nacln.org/FILES-HTML/LOUISIANA%20NOTARY%20PUBLIC%20LAW.htm E.T. 28.05.2008

[37] Notary Commission Qualification Policies And Procedures For The Parish Of East Baton Rouge, State Of Louisiana Adopted August 17, 2004 19 th Judicial District Court Baton Rouge, Louisiana http://209.85.135.104/search?q=cache:9DtWf7zdHOEJ:www.louisiananotary.com/19jdc/ebrnqpp.pdf E.T. 28.05.2008

[38] Jennifer Bertsch, State of Florida Executive Office of the Governor Notary Section , Florida, 2001, s. 96 www.nationalnotary.org E.T. 28.05.2008

[39] Hawaii Administrative Rules Title 5 Department Of The Attorney General Chapter 11 Notaries Public, Subchapter 3, §5-11-32, 17 Nisan 2008 www.nationalnotary.org E.T. 28.05.2008

[40] http://www.sos.louisiana.gov/tabid/506/Default.aspx E.T. 28.05.2008
Louisiana'da Haziran ve Aralık aylarının ilk Cumartesi günleri olmak üzere yılda iki kez sınav yapılmaktadır. http://www.sos.louisiana.gov/tabid/192/Default.aspx E.T. 28.05.2008

[41] Bkz. Birinci Bölüm 2.1.1. Kolorado Eyaletinde Noterlik Uygulamaları

eyaletlerde noterlik sürelidir. Örneğin Illinois'te dört ya da bir yıllık dönemler halindedir[42]. New York[43], Kentucky[44] ve Maryland Eyaletlerinde ise dört yıl sürelidir[45]. İndiana'da sekiz yıl [46] ve Maine'de ise yedi yıllık süre için atama yapılmaktadır[47]. Arkansas Eyaleti'nde noterlik görevi on yıllık dönem içindir ve on yıllık süre sonunda yeniden müracaat etmek gerekmektedir[48]. Idaho Eyaleti'nde ise atama altı yıllık dönem için yapılmaktadır[49].

Eyaletler arasında yatırılan teminatların ve alınan ücretlerin miktarları da değişim göstermektedir. Washington'da dört yıllık dönem için 10.000 ABD doları teminat gösterilmektedir ve 30 ABD doları başvuru ücreti ödenmektedir. Florida'da ise adaylar atanmadan önce 7.500 ABD doları meblağında bir teminat mektubunu temin etmek ve atanma sürecinde bu teminat mektubunu muhafaza etmek zorundadırlar[50]. Arkansas'da da 7.500 ABD doları teminat yatırmak gerekmektedir. Arkansas'da belirli bir süre çalışma koşulu aranmadığı gibi sınav koşulu da bulunmamaktadır[51].

Noter atama usulleri açısından da farklılıklar bulunmaktadır. Louisiana gibi bazı eyaletlerde noter, eyalet valisi tarafından atanmaktadır. Ancak diğer bir kısmında ABD Dışişleri Bakanı tarafından atanmaktadır. Örneğin; Georgia'da temyiz mahkemesi katiplerinden kazananlar, noter olarak atanmaktadırlar. Maryland'de

---

[42] Bkz. Yukarıda Birinci Bölüm 2.1.4. Illinois Eyaletinde Noterlik Uygulamaları

[43] http://www.dos.state.ny.us/lcns/ntryfaq.html E.T. 28.05.2008

[44] http:// www.sos.ky.gov/NR/rdonlyres/30443403-123C-446C-8B62-24B24F7E6DCA/0/notaryhandbookfinal.pdf E.T. 28.05.2008

[45] http://www.sos.state.md.us/Notary/Notary.pdf E.T. 28.05.2008

[46] http://www.in.gov/sos/business/notary/about.html E.T. 28.05.2008

[47] State Of Maine Department Of The Secretary Of State Notary Public Handbook http://74.125.39.104/search?q=cache:hxjPlDJXJMAJ:mainegov-images.informe.org/sos/cec/notary/notbk406.pdf E.T. 28.05.2008

[48] www.sos.arkansas.gov E.T. 28.05.2008

[49] Statutory Extracts Title 51, Chapter 1 Idaho Notary Public Act Section Title Page 51-103. http:// www.idsos.state.id.us/notary/handbook.pdf E.T. 28.05.2008

[50] Jennifer Bertsch, State of Florida Executive Office of the Governor Notary Section , Florida, 2001, s. 8. www.nationalnotary.org E.T. 28.05.2008

[51] Charlie Daniels, Arkansas Secretary of State, Arkansas Notary Law, Arkansas §21-14-101, 2006. www.nationalnotary.org E.T. 28.05.2008

Dışişleri Bakanı'nın görüşü Hükümet Senatörü tarafından uygun bulunduğu takdirde Eyalet Valisi noteri atamaktadır[52].

Bir başka karışıklık ise yetki sınırlarında ortaya çıkmaktadır. Amerika'da eyaletlerin yetki sorunları uygulamada problemler oluşturmaktadır[53]. Birleşik Devletler noterlik işlerinin büyük kısmını sadece hükümet sınırları içerisinde icra edilmek üzere sınırlandırmıştır. Bazı eyaletlerde ise sadece kendi bölgelerinin kesin sınırları içerisinde noterlik işlemi yapılabilmektedir[54]. Bazen ayrıntı olarak görünen fakat uygulamada önem taşıyan farklılıklar da vardır. Bunlardan biri de mühürde kullanılacak mürekkeptir. Colorado Eyaletinde herhangi bir renk mürekkep kullanılabilmektedir[55]. Ancak bir başka eyalet Illinois, mühürde sadece siyah mürekkebin kullanılmasını kabul etmektedir[56].

Florida Eyaleti tarafından 1997 yılında, Amerikan belgelerinin bütünlüğü içinde dışarıda güven artırmak amacı ile yeni bir göreve geçiş yapılması büyük bir farklılık yaratmıştır. Beş yıllık pratik deneyimi olan avukatlar, "Uluslararası Noter" olarak özel hukuk ülkelerindeki noterlere benzer bir biçimde çalışma ruhsatı almak için bir sınavdan geçmektedirler. Özel hukuk noterlerinin, yasal olarak icra edilebilir ve geçerli olan güvenilir belgeler hazırlamalarını sağlamak için Alabama Eyaleti de son zamanlarda Florida'yı izleyerek örnek almış ve kendi "Uluslararası Noter" programına yasal bir geçiş yapmıştır. Yasa ile oluşturulan kurallar, "Özel Hukuk Noteri" olarak adlandırılan Florida resmi görevlileri için "Alabama Uluslararası Noteri" olarak adlandırılan memurlar için olan kurallardan çok daha kapsamlıdır. Yeni Alabama resmi görevlisi, Florida özel hukuk noterinden farklıdır. Florida özel hukuk noterine kamu hukuku noterinin yerine getirebildiği her bir işi yapma yetkisi verilmiştir. Alabama'nın yeni hukuk düzenlemelerine göre Alabama Uluslararası

---

[52] www.nationalnotary.org E.T. 28.05.2008

[53] American Notaries Abroad, http://travel.state.gov/law/info/info_630.html E.T. 23.05.2008

[54] Shea, a.g.e.

[55] Shea, a.g.e.

[56] Illinois Notary Public HandBook
http://www.cyberdriveillinois.com/publications/pdf_publications/ipub1620.pdf E.T. 20.05.2008

Noterleri, sadece Birleşik Devletler yargılama yetkisi dışındaki işleri görmektedirler. Florida Hukuku'nda böyle bir yasak yoktur[57].

Amerika'nın içerisindeki noterlik uygulamalarındaki farklılıklar yukarıda sayılanlardan da fazladır. Bu durum uygulamada karmaşıklığa neden olmaktadır.

Gerek Birleşik Devletler sınırları içerisinde gerekse uluslararası platformda karışıklıkları önlemek üzere çözüm olarak ABD Dışişleri Bakanlığı dijital imzalar konusunda hukuki gelişmelerin farkına varmıştır. Bakanlık, dijital imzalar ve elektronik ticaret konusunda uluslararası anlaşmalar yapmak üzere müzakerelere katılmaktadır[58]. ABD'nin Alaska, Delaware, Illinois, Iowa, Kansas, Louisiana, Minnesota, Montana, Nebraska, Nevada, New York, Ohio, Oregon, Washington ve Batı Virginia eyaletleri dışında kalan diğer eyaletlerinde elektronik noterlik faaliyetleri başlamıştır[59].

2.1.8. Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği

Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği [The National Notary Association (NNA)], 1957'de kurulmuştur. Raymond C. Rothman isimli genç ve enerjik bir iş adamı Kaliforniya'da noterlik görevi yaptığı sırada Noterler Birliği'nin kurulmasında öncülük etmiştir. Rothman, Ulusal Noterler Dergisi ve Günlük Noter Gazetesi yayımlamıştır. Rothman sayesinde Noterler Birliği'nin üyeleri adım adım çoğalmış, yirmi bini bulmuştur[60]. Ulusal Noterler Birliği'nin hedefi noterlere destek sunmak ve eğitmektir. Hatta destekten daha öte yüksek kalitede gereçler ve hizmetler için Noter'e yardım etmektir[61]. Yardımların yanında bir de noterliğin seviyesinin yükseltilmesi için aşağıda sıralanan Ulusal Noterler Birliği Etik Kuralları oluşturulmuştur[62]:

---

[57] http://64.233.183.104/search?q=cache:dtQfJlEd-zoJ:www.nationalnotary.org/userimages/notaryofficeandimpact.pdf E.T. 20.05.2008

[58] American Notaries Abroad, http://travel.state.gov/law/info/info_630.html E.T. 23.05.2008

[59] ABD'de elektronik noterlik hakkında geniş bilgi için bkz. http://www.nationalnotary.org/eNotarization/index.cfm?text=eNotEns E.T. 28.05.2008

[60] http://64.233.183.104/search?q=cache:oFGARg3OYhcJ:www.nationalnotary.org/userimages/nna-history.pdf E.T. 28.05.2008

[61] President Milton G. Valera on NNA, http://64.233.183.104/search?q=cache:oFGARg3OYhcJ:www.nationalnotary.org/userimages/nna-history.pdf E.T. 28.05.2008

-Noterler, mesleki görevlerini uygun hazırlık ve yeterlilik ile yerine getirmelidirler. Noterlik konularına özgü bilgi elde etmek ve mesleki standartlara uymak, yasaya başvurmak ve gerektiğinde açıklama yapmak onların esaslı görevleridir.

-Noterler özellikle, mesleki konularda zamanın gerisinde kalmamayı sağlamak zorundadırlar. Onların mesleki birlikleri tarafından önerilen yasa teklifleri ile kişisel olarak ilgilenmeleri gereklidir.

-Noterler, her nerede olurlarsa olsunlar, bulundukları mahallin düzenlemelerini zorlayarak etkili, güzel, uygun teknoloji ile donatılmış bir çatı altındaki bürolarında resmi görevlerini yerine getirmelidirler.

-Noterler, resmi işlerinde mevcut hizmetin ilgilinin varlığının etkili olmasını sağlayacak tarzda ve müşterilerin ihtiyaçlarına uygun saatlerde çalışmak zorundadırlar.

-Noterler, işlerinde meslektaşlarına karşı saygı göstermelidirler ve işbirliği yapmalıdırlar. Görev ile ilgili olarak karşılıklı olarak danışma ve fikir alış verişinde bulunarak dayanışmayı ilerletmelidirler.

-Noterler, mesleğin şanına zarar getirmemelidirler. Meslektaşları hakkında hizmetlerinin ya da yeteneklerinin ve ustalıklarının kötü olduğu hakkında diğer noter tarafından konuşma yapılmamalıdır.

-Noterler, mesleklerindeki gelişmelere mümkün olduğunca çok katılmalıdırlar. Mesleki bilgi ve deneyimlerini meslektaşları ve mesleki konuları içeren uygulama programlarında (tahsis edilen yerde) öğrenciler ile paylaşmalıdırlar.

-Noterlerin mesleki birlikleri, her bir işbirliğini genişletmeli, görevlerini verimli bir şekilde yerine getirmeleri için onlara kuvvet vermelidir. Onlar bir de meslek içerisinde bir bütün gibi onlara ayrılan görevleri yapmalı ve üzerlerine sorumluluk almaya razı olmalıdırlar.

---

[62] National Notary Association, PRINCIPLES OF NOTARIAL ETHICS
http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu=DEONTOLOGIA
E.T.28.05.2008

-Bir mesleki birliğin üyesi olarak noterlerin tarafsızlık, devamlılık, yetkilerini etkili kullanmak ve noterler arasında birlik ruhunu ilerletmek yetki ve sorumlulukları vardır.

-Noterler, müşterilerin noterler arasından haklı ve serbest seçim ilkelerine göre seçim yapmalarına dürüstlükle riayet etmelidirler.

-Noterler müşterileri çekmek için asla ücretlerde indirim yapmamalıdırlar ve müşterileri dolaşarak sipariş toplamamalıdırlar. İşlemlerden fayda sağlamaları ya da mesleki durum ve namusa leke sürmeleri yasaktır.

-Yasa tarafından başka türlü emredilmedikçe, noterlerin şöhretlerini ya da mesleki kabiliyetlerini doğrudan veya aynı etkiyi oluşturacak şekilde dolaylı olarak ilan etmeleri (reklam) yasaktır.

-Ancak, Otorite tarafından izin verilen bir grup model ki doğal olarak kesinlikle aydınlatıcı bir tabiatta reklam, mesleki birlikler tarafından noterler arasında eşitlik ilkesine uygun olarak her bir olaya göre düzenleme yapılarak teşvik edilebilmektedir.

-Noterlerin, Yasa'nın süratle yapılmasını emrettiği haller haricinde kalan bütün işlerde serbest seçim hakları bulunmaktadır.

-Noterler, doğrudan doğruya veya dolaylı bir şekilde etkileyerek görevlerini tarafsız olarak yerine getirmelerini engelleyecek bütün işlerden çekinmeye izinlidirler.

-Bir noterin, mesleki görevlerinde müşterileri ile özel bir güven ilişkisi oluşturması gerekmektedir.

-Mesleğin doğal olarak yerine getirilmesine herhangi bir tesiri olmamak şartıyla noterler bütün işlerde yardımcı ve hizmetli çalıştırabilmektedirler.

-Noterler, akitlerde tarafların hüviyetlerini ve yeteneklerini daima doğrulamak zorundadırlar. Bunun yanında noterler, tarafların iradelerine uygun ifadelere yer vermek zorundadırlar.

-Noterler, mesleki sırları mesleki görevleri sırasında ya da daha sonra saklamak zorundadırlar. Bu zorunluluk, onların çalışanları ve vekilleri için de geçerlidir.

-Noterlerin mesleki sır saklama yükümlülükleri, özel kurallar ya da mahkeme emri halinde bulunmamaktadır.

-Noterler, mesleki görevlerini bağımsız ve tarafsız olarak yerine getirmelidirler. Hiç bir şekilde müşterilere karşı ayrımcılık yapmamalıdırlar ve onların faaliyetlerini özel olarak etkilemekten çekinmelidirler.

-Noterler, resmi işlerinde gerektiği zaman tarafların çıkarlarını ayrı ayrı dengelemek ve her iki tarafın menfaatlerini korumak için objektif ve tarafsız çözüm aramak zorundadırlar.

-Noterler, görevlerini yerine getirirken uygun ve yapıcı olarak davranmalıdırlar. Noterler, tarafların direktiflerinin sonuçlarını onlara bildirmelidirler. İşlemlerin yasaya uygunluğunu sağlamak için tarafların her birini aydınlatmak ve onların maksatlarına uygun yasal şekli seçmelerini sağlamak görevleri bulunmaktadır.

-Noterler, görevleri sırasında doğan risklere karşı rücu için önlem almak zorundadırlar. Örneğin belirli sigorta şekilleri gibi.

-Uluslararası Noterler Birliği'nin Noter Odaları, kendi ulusal hukuk kurallarına uymalıdırlar. Bahsedilen Noterlik Etik Kuralları, onların sistemlerine uygun olarak onanmalıdır. Her ülke içerisinde bir "ad hoc"[63] komite kurulmalıdır[64].

2.2. MEKSİKA'DA NOTERLİK UYGULAMALARI

Teksas'a komşu olan Meksika Federal Bölgesinde ise, bir noter adayı aşağıdaki özelliklere sahip olmalıdır:

- Meksika doğumlu olmalıdır,

- 25 yaşından küçük, 60 yaşından büyük olmamalıdır,

- Beden sağlığı tam olmalıdır,

[63] Geçici, bir defaya ya da sadece belirli bir olaya ait.

[64] National Notary Association, PRINCIPLES OF NOTARIAL ETHICS
http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu=DEONTOLOGIA E.T.28.05.2008

- Şeref sahibi olmalıdır,

- Bir kilisenin lideri olmamalıdır,

- Sabıka kaydı bulunmamalıdır,

- En az altı ay süre ile bir noterin himayesi altında çalışmış olmalıdır,

- Yazılı bir sınavdan geçmelidir,

- Avukat unvanı ile yasal bir meslek sahibi olmalıdır[65].

Meksika noterinin profesyonel hukukçu kimliğinin yanında hakem, uzlaştırıcı, mütalaa beyan eden, tarafsız, vergilerin ödenmesini sağlayan, yasalara aykırı hareket etmeyen, sözleşmeleri tutanak haline getiren bir kişi olması da gerekmektedir[66].

Meksika noterlerinin ücretleri, yüzdelik kaidesinde kurulmuştur. İşlemlerin fiyatları, % o 15 ile % 1.12 arasında sıralanmıştır. Pek çok halde ücretler, binlerce Amerikan dolarına varmaktadır[67].

2.3. BULGARİSTAN'DA NOTERLİK UYGULAMALARI

Bulgaristan Cumhuriyeti'nde noterlik tarihi çok yakın bir zamanda başlamıştır. Bulgaristan'da noterler, ilk olarak 01 Ekim 1998 tarihinde (330 noter) kendi özel bürolarında noterlik faaliyetine başlamışlardır. Bugün Bulgaristan Noterler Odası'nın 530 üyesi bulunmaktadır[68].

Bulgaristan Cumhuriyeti 07 Ocak 1998 tarihinde noter adaylarının seçim sınavını düzenleyen bir tüzük çıkarmıştır (НАРЕДБА № 36 ОТ 7 ЯНУАРИ 1998 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА –ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСИТЕ ЗА

[65] Pikoff ve Crimmins, a.g.e.

[66] Shea, a.g.e.

[67]. Pikoff ve Crimmins, a.g.e.
http://www.sos.state.tx.us/statdoc/notariopublicoarticle.shtml 20.05.2008

[68] http://www.notary-chamber.org/4/page.html E.T. 27.05.2008

НОТАРИУСИ)[69]. Bu tüzükte sınava katılım için gerekli koşullar, sınav kurulu, yarışma sınavının yerine getirilmesi ve adayın değerlendirilmesi konuları ana başlıklar halinde düzenlenmiştir.

Bulgaristan noterlerinin mesleki sorumlulukları, hakları ve görevleri Bulgaristan Cumhuriyeti Noterleri Etik Yasası (ЕТИЧЕН КОДЕКС НА НОТАРИУСИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ)'nın 6 ve 9 uncu maddeleri arasında düzenlenmiştir[70]. Bu hükümlere göre;

-Müşterilerine danışmanlık yapmak, tebligat işlemleri yapmak, evrakları arşivde muhafaza etmek ve sicil defteri tutmak yükümlülükleri bulunmaktadır.

-Noterin mesleki açıdan şahsi bilgilerini geliştirmek ve mükemmelleştirmek için seminer, kurs ve toplantılara katılma yükümlülüğü vardır. Çünkü noter, faaliyetlerini daima yasalara uygun yapmalıdır ve bundan başka belgelerde hukuki güvenliği sağlamalıdır.

-Noterin bir başka sorumluluğu, müşteri çevresine dürüstlükle muamele etmek, yasa ve tüzüklere uygun hareket etmek ve işleme katılan kişilerin serbest iradesi ile işlem yapmasını sağlamak ve tarafsız olmaktır[71].

Noterlere ve Noterlerin Çalışmalarına Dair Yasa [ЗАКОН ЗА НОТАРИУСИТЕ И НОТАРИАЛНАТА ДЕЙНОСТ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 123 ОТ 1997 Г.)]'nın ikinci maddesinde noter, "yasalara uygun olarak noterlik faaliyetini yapmak üzere devletin görevlendirdiği kişi" olarak tanımlanmıştır (Чл. 2/1). Aynı maddenin ikinci fıkrasına göre noter, Noter Odası'na kayıt olmak zorundadır (Чл. 2/2). Üçüncü

69
http://216.239.59.104/search?q=cache:IU4fnqkEexkJ:www.justice.government.bg/Naredbi/Naredba36_07011998.doc+%D0%97%D0%90%D0%9A%D0%9E%D0%9D%2B%D0%9D%D0%9E%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%98%D0%A3%D0%A1%D0%98%D0%A2%D0%95%2B%D0%9D%D0%9E%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%98%D0%90%D0%9B%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%90&hl=tr&ct=clnk&cd=32&gl=tr
E.T. 21.05.2008

70 Етичният кодекс на нотариусите в Република България е предоставен с любезното съдействие на Нотариална камара на Република България и е неразделна част от нейния устав.
http://www.lex.bg/f/ethicscode_notaries_bg.html E.T. 27.05.2008

71 Етичният кодекс на нотариусите в Република България е предоставен с любезното съдействие на Нотариална камара на Република България ие неразделна част от нейния устав Чл. 8.

fıkrasına göre ise noter, yasaya uygun hareket etmek ve noterlik işlerini bizzat kendi yapmak zorundadır (Чл. 2/3).

Aynı Yasa'nın ikinci bölümünde noterlik ehliyetinin kazanım koşulları bulunmaktadır. Sekizinci maddesinde bu koşullar şöyle sıralanmıştır:

- Yüksek hukuk öğrenimi görmüş olmak,

- Yasa'da gösterilen mahkeme ehliyetini kazanmış olmak,

- Üç yıllık görevi bulunmak,

- Kasti cürümden ve ayrı olarak şeref ve haysiyet kırıcı bir suçtan mahkum olmamak,

- Noterlik mesleğinden çıkarılmamış olmak,

- Avukatlık mesleğini yasal olarak icra etmekten mahrum olmamak ya da ticari faaliyette bulunmamak,

- Aciz hali olmamak, hileli iflas etmiş olmamak ya da iflasa mahkum olmamak,

- Noter Odası sicil defterinde kaydı bulunmak gereklidir[72].

Yasa'nın dokuzuncu maddesinde ise noterlere yasak olan işler sayılmıştır. Bu yasaklar;

Belediye üyeliği, danışmanlığı, ticaret yasağı gibi sıralanmıştır. Dördüncü bendinde noterlik ile birlikte avukatlık mesleğinin yapılamayacağı yazılıdır.

Ayrıca noter adayı olmak için sınav koşulu bulunmaktadır (Чл. 12).

Bulgar Noterlik Hukuku'nda son olarak 01 Mart 2008 tarihinde Medeni Usul Yasası Elli Dördüncü Bölüm'de yapılan değişiklikler yürürlüğe girmiştir. Burada noterlerin noterlik işlemlerini hangi usulde yapacakları emredilmiştir[73].

[72] http://lex.bg/laws/ldoc.php?IDNA=2133897733 27.05.2008

[73] http://www.notary-chamber.org/cdir/notary-chamber.org/files/GPK.doc E.T. 18.05.2008

Bu arada kısaca belirtilmelidir ki; Avrupa Birliği'nin henüz ortak bir noterlik hukuku mevzuatı yoktur. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki noterlik meslek kuralları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle Avusturya, Almanya, Fransa ve Bulgaristan'daki farklılıklar rahatsızlık yaratmaktadır Bu nedenle acilen esaslı düzenleme yapılması gerektiği dile getirilmektedir[74].

2.4. RUSYA FEDERASYONU ÖDÜL SİSTEMİ

Rusya Federasyonu 2001 yılında Noterlik Meslek Kuralları'na ilişkin bir Kararname (No:10) yayınlamıştır[75]. Bu Kararname'nin On Birinci maddesi "Noterin Ödüllendirilmesi" başlığını taşımaktadır. Madde kapsamında mesleğin seviyesini yükseltmek için noterlik mesleğine yararlı olan kişilerin ne şekilde ödüllendirileceği açıklanmıştır.

Bu ödüller:

- Teşekkür etmek,

- Rusya Federasyonu Noterler Dergisi'nde (Нотариальный вестник) ve başkaca seçilecek kitlesel yayın organlarında noterlik meslek faaliyetlerini betimleyen, fotoğraflı yaşam öyküsünü yayımlamak,

- Noterlerin uluslararası faaliyetlerine katılmak üzere seçilmek,

- Noterler Odası tarafından ödüllendirilmek,

- Federal Noterler Birliği tarafından ödüllendirilmek,

- Değerli eser hediye edilerek ödüllendirilmek,

- Hukuku en iyi temsil ettiği için "Femida (Фемида)"[76] isimli ulusal madalya ile ödüllendirilmek,

---

[74] Nevena Pençeva (Невена Пенчева) ve Kalin Boçukov (Калин Бочуков), Регулиране на нотариусите в ЕС, 2007, http://ime.bg/bg/articles/regulirane-na-notariusite-w-es/ E.T. 21.05.2008

[75] представителей нотариальных палат субъектов Российской Федерации от 18 апреля 2001 года № 10 http://www.notariat.ru/section23268 E.T. 20.05.2008

[76] Фемида [Темис (Themis)]: Yunan mitolojisinde adalet ve düzen tanrıçasıdır.

- Rusya Federasyonu resmi ödülü olan "Rusya Federasyonu Emektar Hukukçusu (Заслуженный юрист Российской Федерации)" onursal unvanı ile ödüllendirmek,

- Bazı başka ödüllerle ödüllendirmek.

Bu kararname gereğince ödüller konusunda seçim yapma yetkisi Rusya Federasyonu Noterler Birliği Yönetim Kurulu'na aittir (представителей нотариальных палат субъектов Российской Федерации от 18 апреля 2001 года № 10 XI).

2.5. ALMANYA'DA NOTERLİK UYGULAMALARI

Bu gün Almanya'da yaklaşık olarak 9.500 kişi, özel hukuk noteri olarak çalışmaktadır. Onlar devlet tarafından atanmışlardır. Önemli yasal işler için objektif, tarafsız ve bağımsız olarak danışmanlık sağlamaktadırlar. Ülkenin özel hukuk noterlerinin bir kısmı tek meslek olarak özel hukuk noterliği yapmaktadırlar. Diğerleri, avukatlık mesleği ile birlikte özel hukuk noterliğini icra etmektedirler. Baden-Württemberg Eyaleti'nde bazı bölümlerde tarihi sebepler nedeniyle Eyalet'in görevlendirdiği özel hukuk noterleri bulunmaktadır. Bununla beraber, Almanya'da bütün özel hukuk noterleri için mesleğe başvuru kuralları aynıdır. Çünkü bütün özel hukuk noterlerine uygulanan usule ait koşullar, etik kurallar ve ücretler Federal Yasa'ya göredir[77]. Almanya'da noterlik uygulamaları Belgeleme (Düzenleme ve Onama) Yasası (Beurkundungsgesetz)'nda düzenlenmiştir[78].

Alman özel hukuk noterleri, gayrimenkul hukuku, gayrimenkul rehinleri, anonim şirketler hukuku ve anlaşmalar ile beraber aile ve miras hukuklarında anahtar rolü oynamaktadırlar. Alman Hukuku'nun içerisinde bulunan ve hükümetin cürümlerin işlenmesini önlemeye yönelik olarak aldığı önlemler sisteminde özel hukuk noterleri, yargıcı tamamlayıcı rol üstlenmektedirler. Taraflar için belirli ekonomik ya da kişisel önem arz eden ve uzun süre etki eden önemli işlerin olduğu durumlar, Yasa

[77] http://www.bnotk.de E.T. 28.05.2008

[78] Bkz. http://64.233.183.104/search?q=cache:AWPH5xhlyIoJ:www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/beurkg/gesamt.pdf E.T. 28.05.2008 ve http://bundesrecht.juris.de/beurkg/BJNR015130969.html E.T. 28.052008

Beurkundungsgesetz, 01. 01.1970 tarihinde yürürlüğe girmiştir [Alman Belgeleme Yasası (Beurkundungsgesetz) 71 nci madde].

tarafından bir noterin aracılığını gerektirmektedir. Bunun gibi durumlar arasında, arazi satımı, işyerinin ipoteği, tüzel kişiliği bulunan bir limited şirket (GmbH) ya da anonim şirket (Aktiengesellschaft), anonim şirket hisseleri ile ilgili anlaşmalar ya da mala dair anlaşmalar ile evlilikte mülkiyete dair anlaşmalar bulunmaktadır[79].

Türkiye Cumhuriyeti Noterlik Yasası'ndan farklı olarak Alman Belgeleme Yasası (Beurkundungsgesetz)'nda noterin danışmanlık görevi bulunmaktadır.

Özel hukuk noterleri, bütün tarafların işlerini bağımsız, tarafsız ve objektif danışmanlar olarak yerine getirmektedirler. Onlar, tarafların niyetlerini incelemektedirler, belgeler ve anlaşmalarda işlemde kastedileni yerine getirmektedirler ve akitten doğan koşulların tam olarak yasaya uygun olmasını sağlamaktadırlar. Özel hukuk noterleri, anlaşmanın amaçlarına dahil olan tarafların tam olarak (zihni ve yasal) yeteneğini soruşturmak ve onların sözlerinin yasal anlamlarını tamamen kavramak zorundadırlar. Aksi halde özel hukuk noterleri yasal olarak O'nun katılmasını reddetmek zorundadırlar. Bir önleyici yasal denetim sistemi kurmak, akit hükümlerinin anlamının kötü sonuçlarının sebep olduğu pahalı usul işlemlerinden sakınmak ve davalarda zaman tüketilmesinin önlenmesini sağlamaktadır. Noter, yasal kesinlik ve doğruluktan ayrı olarak, bir iş için taraflara yarar sağlayan güvenilir belge şeklini teklif etmelidir. Yasa tarafından güvenilir belgeler, delil değerinin artması ve hemen icra edilebilirliği ile yetkilendirilmektedirler. Bunun anlamı, kişilerin belgenin başında bahsettikleri taahhütlerin tamamını memnuniyetle yüklenmeleridir ki tam maddi delil sağlayan güvenilir bir belge oluşturmaktadır. Bundan başka, borçlunun bir nakit isteği halinde, sahih bir noterlik belgesinin içinde "mal varlığında doğrudan doğruya icra edilebilir" şeklinde beyan yazılabilmektedir. Bu halde alacaklı, bir hukuk davası dilekçesi olmaksızın borçlunun mal varlığına el koyabilmektedir ve alacağını alabilmektedir. Bu durumda noter tarafından, uygulama amacı açısından mahkeme kararına eşit güvenilir belge oluşturulmaktadır[80].

Noterin, tarafların iradelerini araştırmak, konu ile ilgili olguları açıklığa kavuşturmak, taraflar üzerinde hukuki etki eden işler hakkında bilgilendirmek görevi

[79] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

[80] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

ile birlikte onlara açık ve kesin biçimde yazılı olarak bildirim yapmak görevi de vardır. Bunun yanında dikkatsizlik ve acemilikten kaynaklanan hatalardan kaçınmaya özen göstermelidir. İşlem sürecinde tarafları mağdur etmemelidir [Alman Belgeleme Yasası (Beurkundungsgesetz) 2 nci Bölüm Beyan Üzerine Belgeleme, 3 üncü Alt Bölüm Denetim ve Uyarı Görevi (§ m. 17/1)][81].

İşlem sürecinde taraflardan her birine işlemin tarafların iradesine ve yasaya uygun olup olmadığı tarzındaki çekinceleri söylemelidir. Noter, şüphenin varlığı halinde tarafları uyarmalı ve ayrıca belge üzerine bu uyarıyı yazılı biçimde not düşmelidir [Alman Belgeleme Yasası (Beurkundungsgesetz) 2 nci Bölüm Beyan Üzerine Belgeleme, 3 üncü Alt Bölüm Denetim ve Uyarı Görevi (§ m. 17/2)][82].

Özel hukuk noterlerinin seçimine gelince, kamu görevine sahip oldukları için noterliğe kabulleri ve atanmaları özel kurallara bağlıdır. Özel hukuk noterleri, bir hak etme esasına dayanan sisteme göre Almanya Adalet Bakanı tarafından seçilmekte ve atanmaktadırlar. Özel hukuk noterinin "Noter[83]" ya da "Avukat-Noter" olup olmadığı şeklindeki türü önemsenmeksizin onlar tamamen avukatlar ve yargıçlar gibi başarılı olmak zorundadırlar. Noterlik mesleğine girişte rekabet oldukça fazladır. Diğer kamu hizmet alanlarında olduğu gibi orada en iyi adayların arasından sıkı bir seçim olmaktadır. Özel hukuk noterleri genellikle hukuk mezunlarının birincileri arasından seçilmektedirler. Yalnızca noterlik görevi yapan "Noterler", genellikle atama için Alman Adalet Bakanlığı'na başvurmadan önce tecrübeli bir noterin denetimi altında en az üç yıl "Noter Adaylığı (Notarassessoren)" yapmaktadırlar."Noter Adayları" hem "İşbaşında Eğitim" almaktadırlar hem de "Resmen Atanan Vekiller" gibi bir noterin geçici olarak yokluğunda ya da görevini yürütmekten engelli olduğu durumlarda görev yapmaktadırlar. Keza, "Avukat-Noterler"in de "Resmen Atanan Vekiller"in resmi memur olarak atanmalarında olduğu gibi resmi görevlerine atanmadan önce başarılı olarak çalışmaları gerekmektedir. Bundan başka, onlar, noterliğin farklı

[81] http://www.bnotk.de/Berufsrecht/BeurkG/BeurkG.html ve http://64.233.183.104/search?q=cache:AWPH5xhlyIoJ:www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/beurkg/gesamt.pdf E.T. 28.05.2008

[82] http://www.bnotk.de/Berufsrecht/BeurkG/BeurkG.html E.T. 28.05.2008 ve http://64.233.183.104/search?q=cache:AWPH5xhlyIoJ:www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/beurkg/gesamt.pdf E.T. 28.05.2008

[83] Bu tür noter, sadece noterlik yapmaktadır ve noterlik ile birlikte avukatlık görevi yapamamaktadır.

alanlarındaki uygulama sınıflarında katıldıkları özel eğitimde başarılı olmak zorundadırlar[84].

Usule göre tarafsızlık ve bağımsızlık sağlayan özel hukuk noterlerinin sayısı sınırlıdır. İstek ve ihtiyaçlara uygun olarak takdir hakkı Almanya Adalet Bakanı'na ait olmak üzere her biri önceden belirlenmektedir. Bu gün yaklaşık olarak 2000 Alman şehir ve beldesinde yaklaşık olarak 1600 "Noter", yaklaşık olarak 7500 "Avukat-Noter" ve yaklaşık olarak 500 "Devlet Memuru Noter" görev yapmaktadır. Her bir noter, kırsal bölgeler de dahil olmak üzere belirli bir bölgede faaliyet göstermek üzere atanmaktadır. Daha büyük şehirlerde aynı bölgede birkaç noter görev yapmaktadır. Noter atamalarındaki bölge sınırlamalarına rağmen, insanlar ülke içinde her hangi bir noteri serbest olarak seçebilmektedir ve noter tarafından oluşturulan sahih belgeler her yerde geçerlidir ve icra edilebilmektedir[85].

Resmen atanan özel hukuk noteri maaşını devletten almamaktadır. Bunun yerine taraflardan ücret istemektedir. Bu ücretler, yasa tarafından önceden belirlenmiştir ve yapılacak işin değerine bağlıdır. Nitekim bir istisna Baden-Württemberg Eyaleti'nde bulunmaktadır. Keza orada noterler devlet memurudurlar ve sivil çalışanların haklarını kullanmaktadırlar. Eyalet, değişiklik yaparak onların ücretlerin çoğuna hak kazanmalarını sağlamıştır [86].

Bir ihmal sonucu bir noterin tazminat ödemekle sorumlu olabileceği durumlar nedeniyle bütün noterlerin sorumluluk sigortası yapmaları zorunludur. Bundan başka, bölgesel odalar tarafından tazminatların sorumluluk sigortası tarafından tamamıyla karşılanmayan kısımları için özel bir fon kurulmuştur[87].

Ek olarak belirtmek gerekir ki, Federal Noter Odası, Alman noterlerinin uluslararası ve Avrupa'daki düzeyini göstermektedir. Federal Noter Odası, Avrupa özel hukuk noterlerinin şemsiye organizasyonu olan 1 inci Avrupa Noterleri Konferansı'nın üyesidir. Oda, Bürüksel'deki kendi ofisinde çalışmaktadır ve

[84] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

[85] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

[86] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

[87]http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

Avrupa'da noterlik ile ilgili (örneğin anlaşmalar ve tüketici hukuku, miras ve aile hukuku gibi) bütün faaliyet alanlarında danışma ve görüşmelere katılmaktadır. Evrensel ölçüde ise Federal Noter Odası, Fransa, İspanya, İtalya, Çin, Meksika ve Japonya'yı da kapsayan yetmişten fazla ulusal noter birliğinin bir araya geldiği ve Roma'da kurulan noterler için deneyim ve fikir değişimi sağlayan bir evrensel forum olan Uluslararası Latin Noterler Birliği'nin[88] üyesidir[89].

2.6. İSVİÇRE LUZERN KANTONU NOTERLİK KOŞULLARI

İsviçre'nin Luzern (LU) Kantonu'nun resmi dili Almanca'dır[90] ve burada Alman Belgeleme Yasası (Beurkundungsgesetz) uygulanmaktadır. Alman Belgeleme Yasası'na bağlı olarak 18 Eylül 1973 tarihinde çıkarılan bir Yasa (Gesetz über die öffentlichen Beurkundungen) ile noter atamaları, Luzern Yüksek Mahkeme Başkanı tarafından yapılmaktadır. Noterliğe atanma koşulları şunlardır[91]:

-Luzern Kantonu'nda resmi lisanslı bir avukat bürosu işletmek ya da devamlı böyle bir büroda çalışmak gereklidir [Gesetz über die öffentlichen Beurkundungen (Beurkundungsgesetz) Vom 18 September 1973 § 5 /1] .

-Başvuran aday yeterlilik için bir sınavı geçmelidir. Teminat sunmalıdır. Yemin beyanı olmalıdır ve Kanton Luzern'de ikametgahı bulunmalıdır [Gesetz über die öffentlichen Beurkundungen (Beurkundungsgesetz) Vom 18 September 1973 § 5/2].

-Sınav bir yazılı ve bir de sözlü olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır [Gesetz über die öffentlichen Beurkundungen (Beurkundungsgesetz) Vom 18 September 1973 § 6/1][92].

---

[88] Uluslararası Latin Noterler Birliği hakkında daha geniş bilgi için bkz. Aşağıda İkinci Bölüm 1.5. Latin Noterler Birliğinin 21 inci Uluslararası Kongresinde Kabul Edilen Bildiri

[89] http://www.bnotk.de/__English/info.english.html E.T. 28.05.2008

[90] http://www.about.ch/cantons/luzern.html E.T. 28.05.2008

[91] http://srl.lu.ch/SK/SRL/DATI/SRL/F/fSRL255.htm E.T. 28.05.2008

[92] http://srl.lu.ch/SK/SRL/DATI/SRL/F/fSRL255.htm E.T. 28.05.2008

İKİNCİ BÖLÜM

NOTERLİĞİN YASAL DAYANAKLARI

1. NOTERLİĞİN ULUSLARARASI DAYANAKLARI

1.1. Avrupa Sosyal Şartı

Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi (Avrupa Sosyal Şartı)[93] 18 Ekim 1961'de Torino'da imzalanmış ve 26 Şubat 1965 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Avrupa Sosyal Şartı'nın etkinliğini artırmak ve özellikle denetim mekanizmasının işleyişini ıslah etmek amacı ile bir takım tedbirler alma kararı sonucunda Şart'ın bazı maddeleri, 21.10.1991 tarihinde Torino'da imzalanan protokol ile değiştirilmiştir[94]. 1991 yılında yapılan değişikliği takiben 1996 yılında Avrupa Sosyal Şartı gözden geçirilmiş ve yenilenmiştir[95]. Bu Şartı imzalayan Avrupa Konseyi'ne üye hükümetler, Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin, 04 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olan İnsan

---

[93] Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi için Bkz. http://64.233.183.104/search?q=cache:4E1Sj_Z8aTUJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/391-410.pdf E.T. 18.05.2008; http://www.humanrights.coe.int/cseweb/gb/GB1/GB1.htm E.T. 18.05.2008

[94] Avrupa Sosyal Şartını Değiştiren Protokol metninin tamamı için bkz. http://www.diyih.gov.tr/files/uluslararasi_kuruluslar/ak/ak_anlasma_tr/ak_anlasma_doc/142.doc

[95] Türkiye Cumhuriyeti, 1996 tarihli "(Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartı"nın III. Bölümü'nün A maddesi gereğince, anılan Şart'ın II. Bölümü'nün 1 nci madde, 2 nci maddenin 1, 2, 4, 5, 6 ve 7 nci fıkraları, 3 üncü madde, 4 üncü maddenin 2, 3, 4 ve 5 inci fıkraları, 7 ila 31 inci maddeleri kabul ettiğini 06.10.2004 tarihinde beyan etmiştir (AVRUPA SOSYAL ŞARTI GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ, Yasa No: 5547, Kabul Tarihi: 27/09/2006, Resmi Gazete Tarihi: 03/10/2006, Resmi Gazete Sayısı: 26308, m. 1) ve (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartı'nın Beyan ile Onaylanması Hakkında Karar, Resmi Gazete Tarihi : 09/04/2007, Resmi Gazete Sayısı : 26488, Karar Sayısı : 2007/11907, 27/09/2006 tarihli ve 5547 sayılı Yasa ile onaylanması uygun bulunan "(Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartı"nın yukarıdaki Beyan ile onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 02/03/2007 tarihli ve HUMŞ/161 sayılı yazısı üzerine, 31/05/1963 tarihli ve 244 sayılı Yasa'nın 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu tarafından 22/03/2007 tarihinde kararlaştırılmıştır).

Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesi[96] ile 20 Mart 1952 tarihinde Paris'te imzaya açılan Ek Protokollerde[97], halklarına bu belgelerde belirtilen sivil ve siyasi özgürlükleri sağlamayı ve Avrupa Konseyi üyesi devletlerin 18 Ekim 1961 tarihinde Torino'da imzaya açılmış olan Avrupa Sosyal Şartı ve buna ek Protokollerde halklarına, yaşam standartlarını ve sosyal refah düzeyini yükseltmek için bu belgelerde belirtilen sosyal hakları sağlamayı kabul etmişlerdir. Şart'ın içeriğinin güncelleştirilmesi ve uyarlanması amacı ile Şart'a yeni haklar eklemek ve Şart'ın değişik biçimiyle güvence altına alınan haklar ile 1988 tarihli Ek Protokolle güvence altına alınan hakların, Avrupa Sosyal Şartı'nın yerini almak üzere hazırlanan Değiştirilmiş bir Şart'ta yer alması konularında anlaşmaya varmışlardır[98].

Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (GG Şart)'nın hükümleri, yürürlükte bulunan veya yürürlüğe konabilecek olan ve korunan kişilere daha lehte bir muameleye tabi olmalarını sağlayacak yürürlüğe girmiş ya da girecek olan tek ya da ikili ya da çok taraflı sözleşme, antlaşma ya da anlaşma veya ulusal hukuk hükümlerinin uygulanmasını engellememektedir (GG Şart Bölüm V m. H). Ancak, daha lehte bir muamele olmadığı takdirde iç hukukun veya ikili veya çok taraflı antlaşma, sözleşme ve anlaşma hükümlerinin üzerinde bir etkiye sahiptir Bu nedenle Avrupa Sosyal Şartı uygulamadaki etkileri açısından noterler ve çalışanları ile doğrudan doğruya ilgilidir ve aşağıdaki kuralları içermektedir:

- Akit Taraflar, ulusal ve uluslararası tüm uygun yolları izleyerek Avrupa Sosyal Şartı ile kabul edilen hak ve ilkelerin etkin biçimde gerçekleşebileceği koşullara ulaşmayı politikalarının amacı saymaktadırlar (GG Şart Bölüm I).

---

[96] İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi (11 nolu Protokol ile Değiştirilmiş Metin) için bkz.
http://209.85.135.104/search?q=cache:cgmQSr2QfGAJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/333 -348.pdf E.T. 28.05.2008

[97] İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol için bkz. www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/349-350.pdf

[98] (Gözden Geçirilmiş) Avrupa Sosyal Şartı, Strazburg, 3 Mayıs 1996 tamamı için bkz.
www.todaie.gov.tr/ihadm/avrupa/sosyal.pdf E.T. 28.05.2008 ve
insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/.../turkce/4.1.3/doc E.T. 28.05.2008.
Ayrıca konu hakkında bkz. Tekin Akıllıoğlu, "'Avrupa Sosyal Şartı' Üzerine Bazı Gözlemler",
www.idare.gen.tr/akillioglu-sosyalsart.htm E.T. 28.05.2008

- Avrupa Sosyal Şartı gereğince herkesin, özgürce edinebildiği bir işle yaşamını sağlama fırsatı olacaktır (GG Şart Bölüm I m. 1). Tüm çalışanlar, onurlu çalışma hakkına (GG Şart Bölüm I m. 26) ve istihdam ve meslek konularında cinsiyete dayalı ayrım yapılmaksızın fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 20).

- Akit Taraflar, tüm çalışanların onurlu çalışma haklarının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla işverenlerin ve çalışanların örgütlerine danışarak, çalışanların işyerinde ya da işle bağlantılı cinsel taciz konusunda bilinçlenmeleri, bilgilenmeleri ve bunların engellenmelerini desteklemeyi ve çalışanları bu tür davranışlardan korumaya yönelik tüm uygun önlemleri almayı; çalışanların birey olarak işyerinde ya da işle bağlantılı olarak maruz kaldıkları kınanılacak ya da açıkça olumsuz ya da suç oluşturan, yinelenen eylemler konusunda bilinçlenmeleri, bilgilenmeleri ve bunların engellenmelerini desteklemeyi ve çalışanları bu tür davranışlardan korumaya yönelik tüm uygun önlemleri almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 26)[99].

- Akit Taraflar, istihdam ve meslek konularında cinsiyete dayalı ayrım yapılmaksızın fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkının etkili bir biçimde kullanımını sağlamak amacıyla, bu hakkı tanımayı taahhüt etmektedirler. İşe giriş, işten çıkarılmaya karşı korunma ve yeniden işe yerleştirilme; mesleki yönlendirme, eğitim, yeniden eğitim ve rehabilitasyon; istihdam koşulları ve ücreti de kapsayan çalışma koşulları; yükselmeyi de kapsayan meslekte ilerleme alanlarında uygulanmasını sağlamak ve teşvik etmek için uygun önlemler almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 20)[100].

---

[99] Bu hususta Taraflarca yasa çıkartılmasını gerek yoktur ve son halde cinsel taciz hariçtir (GG Şart Ek Bölüm II m. 26).

[100] İşsizlik yardımı, yaşlılık yardımı, dul ve yetimlere yapılan yardımlar gibi sosyal güvenliğe ilişkin konular, kapsam dışı tutulabileceklerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 20).

Özellikle gebelik, loğusalık ve doğum sonrası dönem ile ilgili olarak kadının korunmasına ilişkin hükümler ayrıktır ve ayrımcılık sayılmamaktadır. (GG Şart Ek Bölüm II m. 20).

Fiili eşitsizliklerin giderilmesini amaçlayan özel önlemlerin alınması hali ayrıktır (GG Şart Ek Bölüm II m. 20).

Nitelikleri ya da yerine getirilme koşulları nedeniyle yalnızca belli bir cinsiyetten olan kişilere ayrılabilecek mesleki etkinlikler kapsam dışındadır ve Taraflara, yasalar ya da düzenleyici işlemlerle,

- Tüm çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olma hakları vardır (GG Şart Bölüm I m. 3). Akit Taraflar, işverenlerin ve çalışanların örgütlerine danışarak, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere: İş güvenliği, iş sağlığı ve çalışma ortamı hakkında tutarlı bir ulusal politika oluşturmayı, uygulamayı ve bunu belli aralıklarla gözden geçirmeyi, bu politikanın temel hedefi, iş güvenliği ve iş sağlığını iyileştirmeyi ve özellikle çalışma ortamının doğasından kaynaklanan tehlike sebeplerini en aza indirmek yoluyla, çalışma sırasında ortaya çıkan ya da bununla bağlantılı olan hastalıkları ve kazaları önlemeyi; güvenlik ve sağlık alanlarında yönetmelikler hazırlamayı; denetim yoluyla bu yönetmeliklerin uygulanmasını sağlamayı; tüm çalışanlar için, aslen koruma ve danışmanlık işlevlerine sahip iş sağlığı hizmetlerinin geliştirilmesini desteklemeyi taahhüt etmektedirler [101](GG Şart Bölüm II m. 3).

- Akit Taraflar, çalışma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak üzere tam istihdamı gerçekleştirmek amacı ile olabildiğince yüksek ve istikrarlı bir istihdam düzeyine ulaşmayı ve bu düzeyi korumayı başta gelen amaç ve sorumluluklardan biri saymayı, çalışanların özgürce edindikleri bir işle yaşamlarını sağlama haklarını etkin bir biçimde korumayı[102], tüm çalışanlar için ücretsiz iş bulma hizmetlerini kurmayı ya da sürdürmeyi, uygun mesleğe yöneltme, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini sağlamayı ya da teşvik etmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 1).

- Tüm çalışanların adil çalışma koşullarına sahip olmak hakları vardır (GG Şart Bölüm I m. 2). Akit Taraflar, adil çalışma koşulları hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere verimlilik artışı ve ilgili diğer etkenler izin verdiği ölçüde haftalık çalışma süresinin aşamalı olarak azaltılmasını öngören makul günlük ve haftalık çalışma saatlerini sağlamayı; ücretli resmi tatil olanağı sağlamayı; en az dört haftalık ücretli yıllık izin sağlamayı[103]; içinde bulunulan tehlikeli ve sağlığa

---

nitelikleri ya da yerine getirilme koşulları nedeniyle belli bir cinsiyetten olanlara özgülenebilecek bir meslekler listesi oluşturma zorunluluğu yüklenmemiştir (GG Şart Ek Bölüm II m. 20).

[101] Bu hizmetlerin işlevleri, örgütlenmeleri ve işleyiş koşulları, ulusal yasalar ya da yönetmelikler, toplu sözleşmeler ya da ulusal koşullara uygun diğer araçlarla belirlenecektir (GG Şart Ek Bölüm II m. 3/4).

[102] Bu hüküm, istihdam için sendika üyeliği koşulunu ya da uygulamasını yasakladığı ya da buna izin verdiği biçiminde yorumlanmamaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 1/2).

[103] Türkiye Cumhuriyeti, en az dört haftalık ücretli yıllık izin sağlamayı kabul etmemiştir (GG Şart Beyan).

zararlı işlerdeki riski ortadan kaldırmayı ve bu risklerin henüz yeterince azaltılamadığı ya da kaldırılamadığı durumlarda bu işlerde çalışanlara ücretli ek izin verilmesini veya bunların çalışma saatlerinin azaltılmasını sağlamayı; ilgili ülke veya yörenin geleneklerine göre dinlenme günü olarak kabul edilen günle olabildiğince bağdaşmak üzere, haftalık bir dinlenme günü sağlamayı; çalışanların, derhal ve en geç çalışmaya başladıkları tarihten itibaren iki ay içinde, sözleşmenin ya da iş ilişkisinin asli unsurları hakkında yazılı olarak bilgilendirilmelerini sağlamayı[104]; gece çalışması yapan çalışanların, yaptıkları işin özellikleri göz önünde tutularak alınacak önlemlerden yararlanmalarını sağlamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 2).

- Akit Taraflar, çalışanların işletmede çalışma koşullarının ve çalışma ortamının düzenlenmesine ve iyileştirilmesine katılma haklarını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla, ulusal mevzuat ve uygulama uyarınca çalışanların ya da temsilcilerinin, çalışma koşullarının, işin örgütlenmesinin ve çalışma ortamının düzenlenmesi ve iyileştirilmesi; işletmede sağlığın ve güvenliğin korunması; işletmede sosyal ve sosyo-kültürel hizmetlerin ve olanakların örgütlenmesi ve bu konulardaki düzenlemelere ilişkin uyumun denetimine katılma olanağı veren önlemler almayı ya da bunları özendirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 22)[105].

---

[104] Taraflar, toplam süresi bir ayı geçmeyen veya da haftalık çalışma süresi sekiz saati geçmeyen bir sözleşme ya da istihdam ilişkisi ile çalışanlara; nesnel değerlendirmelerle bunun haklılaştırılması koşuluyla, geçici veya özel nitelikli sözleşme ya da istihdam ilişkisinin olduğu durumları ayrık tutabilmektedirler (GG Şart Ek Bölüm II m. 2/6).

[105] Ancak, Devletlerin işyerlerinde sağlık ve güvenlik ile ilgili yönetmelikler yapma yükümlülüğü ve yetkisi ya da bunların uygulanmasını izlemekle görevli organların yetki ve sorumlulukları etkilenmemektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 22).

"Sosyal ve sosyo-kültürel hizmet ve imkanlar" terimleri, bazı işletmelerin çalışanlara sağladığı sosyal yardım spor alanları, emzirme odaları, kütüphaneler, çocuklar için tatil kampları vb. gibi sosyal ve /veya kültürel olanakları belirtmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 22).

Burada bahsi geçen "çalışanların temsilcileri" terimi, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından böyle nitelendirilen kişiler anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

"Ulusal mevzuat ve uygulama" terimi, duruma göre, yasaların ve yönetmeliklerin yanı sıra toplu iş sözleşmelerini, işverenler ve çalışanların temsilcileri arasındaki diğer anlaşmaları, gelenekleri ve ilgili yargı kararlarını kapsamaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

"İşletme" terimi, tüzel kişiliği olan ya da olmayan, maddi kazanç elde etmek üzere hizmet sağlamak veya mal üretmek için oluşturulmuş ve kendi pazar politikasını belirleme gücü olan maddi ve maddi olmayan bileşenler bütününü belirtmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Dinsel topluluklar ve bunların kurumları, bu kurumlar yukarıda belirtilen anlamda işletme olsalar bile, Şart'ın ilgili hükümlerinin uygulanma alanı dışında bırakılabilmektedirler. Ulusal mevzuatın

- Akit Taraflar, çalışanların temsilcilerinin görevlerini yerine getirme haklarını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla işletmede; işletmedeki çalışanların temsilcisi olarak etkinlikleri ya da statüleri nedeniyle kovulmalarını da içermek üzere kendilerine yönelik zarar verici eylemlere karşı etkili bir korumadan yararlanmalarını, ilgili işletmenin gereksinimleri, büyüklüğü ve kapasitesi ve ülkenin endüstriyel ilişkiler sistemi göz önünde tutularak, görevlerini derhal ve etkili bir biçimde yerine getirmelerini mümkün kılmak için uygun olabilecek olanaklar tanınmasını taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 28)[106].

- Bunun yanında tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine yeterli bir yaşam düzeyi sağlamak için adil bir ücret alma hakları vardır (GG Şart Bölüm I m. 4). Akit Taraflar, adil bir ücret hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla, çalışanların kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakkına sahip olduklarını tanımayı[107]; özel durumlara ilişkin istisnalar dışında, çalışanların fazla mesai karşılığında zamlı ücret alma hakkına sahip olduklarını tanımayı; çalışan erkekler ile kadınların eşit işe eşit ücret hakkına sahip olduklarını tanımayı; tüm çalışanların, işlerine son verilmeden önce makul bir bildirim süresi verilmesi hakkını tanımayı[108]; ücretlerden ancak, ulusal yasalar veya yönetmeliklerle belirlenmiş ya da toplu sözleşmeler veya hakem kararıyla saptanmış koşullar ve ölçüler içinde kesinti yapılmasına izin vermeyi[109] taahhüt etmektedirler. Bu hakların kullanılması, özgürce

---

koruduğu bazı ideallerden esinlenen ya da bazı ahlaki kavramların yönlendirdiği etkinliklerde bulunan kuruluşlar, işletmenin doğrultusunun korunmasının gerektirdiği ölçüde Şart'ın uygulama alanı dışında bırakılabileceklerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Bir Devlette, Şart'ta yer alan haklar işletmenin çeşitli kuruluşlarında kullanıldığı zaman, ilgili Taraf, bu hükümlerden doğan yükümlülükleri yerine getirmiş olacaktır (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Taraflar, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından belirlenen, belirli bir sayıdan daha az çalışanı istihdam eden işletmeleri bu Şart'ın uygulanma alanı dışında tutabileceklerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

[106] "Çalışanların temsilcileri" terimi, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından böyle nitelendirilen kişiler anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 28 ve m. 29).

[107] Türkiye Cumhuriyeti, çalışanların kendilerine ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakkına sahip olduklarını tanımayı kabul etmemiştir (GG Şart Beyan).

[108] Ağır bir suç işleme durumunda derhal işten çıkarma hakkı saklıdır (GG Şart Ek Bölüm II m. 4/4).

[109] Bir Tarafın burada öngörülen yükümlülüğü, kapsam dışı kalan kimseler hariç olmak üzere, yasayla ya da toplu sözleşme ya da hakem kararı yoluyla çalışanların büyük çoğunluğunun ücretlerinden kesinti yapılarak mağdur edilmelerine izin verilmemişse yerine getirilmiş sayılacaktır (GG Şart Ek Bölüm II m. 4/5).

yapılmış toplu sözleşmeler, yasal ücret saptama usulleri veya ulusal koşullara uygun başka yollarla sağlanmaktadır [110] (GG Şart Bölüm II m. 4).

- Çocuklar ve gençler uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel korunma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 7). Akit Taraflar, çocukların ve gençlerin korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla çocukların sağlık, ahlak ve eğitimleri için zararlı olmayacağı belirlenen hafif işlerde çalıştırılmaları durumu dışında asgari çalışma yaşının 15 olmasını sağlamayı; tehlikeli veya sağlığa zararlı olduğu öngörülen işlerde, asgari çalışma yaşının 18 olmasını sağlamayı[111]; henüz zorunlu eğitim çağında olanların, eğitimlerinden tam anlamıyla yararlanmalarını engelleyecek işlerde çalıştırılmamalarını sağlamayı; 18 yaşından küçüklerin çalışma sürelerinin, gelişmeleri ve öncelikle de mesleki eğitim gereksinmeleri uyarınca sınırlandırılmasını sağlamayı; çalışan gençlerin ve çırakların adil bir ücret ve diğer uygun ödemelerden yararlanma hakkını tanımayı; gençlerin, işverenlerin izniyle normal çalışma saatlerinde mesleki eğitimde geçirdikleri sürenin, günlük çalışma süresinden sayılmasını sağlamayı; 18 yaşın altındaki çalışanlara yılda en az dört haftalık ücretli izin hakkını tanımayı; 18 yaşın altındaki kişilerin, ulusal yasalar ve yönetmeliklerle belirlenen işler dışında gece işinde çalıştırılmamalarını sağlamayı[112]; ulusal yasalar veya yönetmeliklerle belirlenen işlerde çalışan 18 yaşın altındaki kişilere düzenli sağlık kontrolü yapılmasını sağlamayı; çocukların ve gençlerin özellikle doğrudan veya dolaylı olarak işlerinden doğan tehlikeler başta gelmek üzere, uğradıkları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel olarak korunmalarını sağlamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 7).

---

[110] Gözden Geçirilmiş Sosyal Şarta Ek Madde 4, Fıkra 5'e göre bir Akit Taraf, burada öngörülen yükümlülüğüne dair kapsam dışı kalan kimseler hariç olmak üzere, yasayla veya toplu sözleşme veya hakem kararı yoluyla çalışanların büyük çoğunluğunun ücretlerinden kesinti yolu ile mağdur edilmelerine izin verilmediği takdirde taahhütte bulunabilecektir.

[111] Ancak, Tarafların mevzuatlarında, belirlenen yaş sınırına ulaşmamış genç insanların, bu çalışmanın yetkili makamların öngörmüş olduğu koşullara uygun olarak yapıldığı ve bu genç insanların sağlık ve güvenliklerini korumak için önlemlerin alındığı yerlerde, mesleki eğitimleri için kesinlikle gerekli olduğu ölçüde çalışmalarına engel yoktur (GG Şart Ek Bölüm II m. 7/2).

[112] Bir Tarafın burada öngörülen yükümlülüğü, on sekiz yaşından küçüklerin büyük çoğunluğunun gece işinde çalıştırılamayacağı yasa ile öngörülerek bu yükümlülüğün anlamına uygun davranılmış ise yerine getirilmiş sayılacaktır (GG Şart Ek Bölüm II m. 7/8).

- Akit Taraflar, çocukların ve gençlerin kişilikleri ile fiziksel ve zihinsel yeteneklerinin tam gelişimini sağlayacak bir çevrede yetişme haklarını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla, doğrudan ya da kamusal ve özel örgütlerle işbirliği yaparak, çocukların ve gençlerin, ebeveynlerinin hak ve ödevleri göz önünde tutularak, gereksinim duydukları bakım, yardım, öğretim ve eğitim olanaklarına sahip olmalarını özellikle bu amaç için uygun ve yeterli kurum ile hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesini sağlamak, çocukları ve gençleri ihmal, şiddet ve sömürüye karşı korumak, ailelerinin desteğinden geçici ya da mutlak olarak yoksun kalan çocukların ve gençlerin korunmasını ve bunların devletten özel yardım almasını sağlamak, çocukların ve gençlerin okula devamlarının özendirilmesinin yanı sıra parasız ilk ve orta öğrenim sağlamak konularına yönelik olarak tüm uygun önlemleri almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 17)[113].

- Çalışan kadınlar anne olmaları durumunda özel korunma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 8). Akit Taraflar, çalışan kadınların annelik durumunda korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla kadınlara doğumdan önce ve sonra, ücretli izin veya yeterli sosyal güvenlik yardımı veya kamu kaynaklarından yararlandırma yoluyla toplam olarak en az on dört haftalık izin sağlamayı; işverenin, bir kadının işverenine hamile olduğunu bildirmesi ile doğum iznine ayrılması arasındaki dönem içinde veya süresi bu döneme rastlayacak şekilde işten çıkarma bildiriminde bulunmasını yasadışı saymayı[114]; emzirme döneminde annelere, bu amaçla yeterli bir süre işe ara verme hakkı sağlamayı; hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların gece çalışmalarını düzenlemeyi; hamile, yeni doğum yapmış ve çocuklarını emzirme dönemindeki kadınların yer altı madenlerinde ve tehlikeli, sağlığa zararlı ya da ağır nitelikleri nedeniyle uygun olmayan diğer işlerde çalıştırılmalarını yasaklamayı ve bunların çalışma haklarını korumaya yönelik uygun önlemleri almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 8).

---

[113] Çocuğa uygulanacak hukukta ergenlik yaşı daha düşük olmadıkça, Şartın öngörmüş olduğu diğer özel hükümler saklı kalmak üzere, 18 yaşın altındaki herkes kapsam dahilindedir. Ancak bu, yukarıda belirtilen yaşa kadar zorunlu eğitim sağlama yükümlülüğü anlamına gelmemektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 17).

[114] Burada mutlak bir yasak bulunmamaktadır. Bir kadın çalışanın, istihdam ilişkisinin sona erdirilmesini haklı kılan görevini kötüye kullanmadan suçlu olması, ilgili işletmenin çalışmayı durdurması veya iş akdinde öngörülmüş bulunan sürenin dolması gibi durumlar istisnadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 8/2).

- Herkes, kişisel ilgi ve yetenekleri uyarınca bir mesleği seçmesine yardımcı olacak uygun mesleki yönlendirme (GG Şart Bölüm I m. 9) ve mesleki eğitim için uygun olanaklar elde etme hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 10). Akit Taraflar mesleğe yöneltilme hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, gerektiğinde, engelliler de dahil olmak üzere herkese, niteliklerine ve bu niteliklerin iş olanaklarıyla ilişkisine göre işini seçme ve mesleğini geliştirmesine ilişkin sorunları çözmek için yardımcı olacak bir hizmet vermeyi veya bunu teşvik etmeyi ve bu yardımın okul çocukları da dahil olmak üzere gençler ve yetişkinler için ücretsiz yapılmasını sağlamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 9). Akit Taraflar, mesleki eğitim hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla, gerektiğinde, engelliler de dahil olmak üzere herkese, işveren ve çalışanların örgütlerine danışarak teknik ve mesleki eğitim olanağı sağlamak veya bunu teşvik etmek ve salt kişisel yeteneğe dayalı olmak üzere yüksek teknik eğitim ve üniversite öğrenimi görme kolaylıkları sağlamayı, kız ve erkek tüm gençlerin çeşitli işlerde çalışırken eğitilmeleri için bir çıraklık sistemi ve başka sistematik düzenlemeleri sağlamayı veya teşvik etmeyi; gerektiğinde çalışan yetişkinler için yeterli ve kolayca ulaşılabilir eğitim olanakları ile teknolojik gelişmelerin veya yeni çalıştırma eğilimlerinin sonucu olarak çalışan yetişkinlerin duyduğu yeniden eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel kolaylıklar sağlamayı veya bunları teşvik etmeyi; gerektiğinde uzun süreli işsiz kalanların yeniden eğitilmesi ve işe yeniden uyumlarının sağlanması için gerekli özel önlemlerin alınmasını sağlamayı veya teşvik etmeyi; tüm harç ve masrafların azaltılmasını veya kaldırılmasını, uygun durumlarda mali yardım yapılmasını, çalışanın, işi sırasında işverenin talebi üzerine gördüğü ek eğitimde harcanan zamanın normal çalışma süresinden sayılmasını, yeterli denetim yoluyla, işverenlerin ve çalışanların örgütlerine danışarak, çıraklık ve gençlerin eğitimiyle ilgili olarak yapılan diğer düzenlemelerin etkililiğinin ve genel olarak genç işçilerin yeterli bir biçimde korunmalarının sağlanması gibi, uygun önlemlerle sağlanan olanakların tam olarak kullanılmasını özendirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 10).

- Herkes, ulaşılabilecek en yüksek sağlık düzeyinden yararlanmasını mümkün kılan her türlü önlemden faydalanma hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 11). Akit Taraflar, sağlığın korunması hakkının etkili bir biçimde kullanılması sağlamak amacıyla, ya doğrudan ya da kamusal veya özel örgütlerle işbirliği içinde diğer

önlemlerin yanı sıra sağlığın bozulmasına yol açan nedenleri olabildiğince ortadan kaldırmak, sağlıklı olmayı teşvik etmek ve sağlık konularında kişisel sorumluluk duygusunu geliştirmek üzere eğitim ve danışma hizmetleri sağlamak, kazalar açısından olduğu gibi, salgın, yöresel ve diğer hastalıkları olabildiğince önlemek üzere tasarlanmış uygun önlemler almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 11).

- Tüm çalışanlar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler sosyal güvenlik hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 12) ve yeterli kaynaklardan yoksun herkes, sosyal ve sağlık yardımı hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 13). Akit Taraflar, sosyal güvenlik hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla: Bir sosyal güvenlik sistemi kurmayı ya da sürdürmeyi; sosyal güvenlik sistemini Avrupa Sosyal Güvenlik Kodu'nun[115] onaylanması için gereken düzeyden daha düşük olmamak üzere yeterli bir düzeyde sürdürmeyi, sosyal güvenlik sistemini giderek daha yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışmayı, uygun ikili veya çok taraflı sözleşmeler akdiyle ya da başka yollarla bu sözleşmelerde yer alan koşullara bağlı olarak[116], aşağıdaki hususları sağlamak için girişimlerde bulunmayı, korunan kişilerin Taraf Ülkeler arasında ne suretle olursa olsun yer değiştirmeleri sırasında, sosyal güvenlik mevzuatından doğan yardımların muhafazası da dahil olmak üzere sosyal güvenlik hakları açısından diğer Tarafların vatandaşları ile kendi vatandaşlarının eşit muamele görmelerini, Akit Taraflardan her birinin mevzuatına göre tamamlanan sigorta ve çalışma sürelerinin birleştirilmesi yoluyla sosyal güvenlik haklarının verilmesini, sürdürülmesini ve yeniden başlatılmasını, taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 12).

- Herkes, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 14). Akit Taraflar sosyal ve tıbbi yardım hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla yeterli olanağı bulunmayan ve kendi çabasıyla veya başka kaynaklardan, özellikle bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanarak böyle bir olanak sağlayamayan herkese yeterli yardımı sağlamayı ve hastalık halinde bunun

---

[115] Avrupa Sosyal Güvenlik Kodu, Strasbourg, 16.IV.1964 için bkz. http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_48.htm E.T. 28.05.2008

[116] Burada geçen "bu sözleşmelerde yer alan koşullara bağlı olarak" ibaresi, diğerlerinin yanı sıra, bir Tarafın diğer Tarafların vatandaşlarına herhangi bir sigorta katkısından bağımsız olarak yapılan yardımlara ilişkin, belli bir ikamet süresinin tamamlanmasını isteyebileceği anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 12/4).

gerektirdiği bakımı sunmayı; böyle bir yardım görenlerin, bu nedenle siyasal ve sosyal haklarının kısıtlanmasını önlemeyi; herkesin, kişisel veya ailevi mahrumiyet halini önlemek, gidermek ya da hafifletmek için gerekebilecek öneri ve kişisel yardımları uygun kamusal ya da özel hizmetler eliyle alabilmesini sağlamayı ülkelerinde yasal olarak bulunan diğer Akit Tarafların vatandaşları ile kendi vatandaşlarını eşit tutarak, 11 Aralık 1953'te Paris'te imzalanmış olan Avrupa Sosyal ve Tıbbi Yardım Sözleşmesi ile üstlendiği yükümlülükler çerçevesinde uygulamayı[117] taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 13).

- Akit Taraflar Sosyal Refah Hizmetlerinden Yararlanma Hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak, toplumda bireylerin ve grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uyum sağlamalarına katkıda bulunacak hizmetleri teşvik etmeyi ya da sağlamayı, bireylerin ve gönüllü ya da diğer örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesine katılmalarını özendirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 14).

- Engelli kimseler, toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve toplumsal yaşama katılma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 15). Akit Taraflar, yaşları ve engellerinin nedenleri ve niteliği ne olursa olsun, engellilerin toplumsal yaşamda bağımsız olma, sosyal bütünleşme ve katılma hakkını etkili bir biçimde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla mümkün olduğunda genel plan çerçevesinde ya da bu mümkün değilse, kamusal ya da özel uzmanlaşmış organlar aracılığıyla özürlülerin yönlendirilmesini, öğrenimini ve mesleki eğitimini sağlamak için gerekli önlemleri almayı; normal çalışma ortamında engellileri istihdam etmek ve onların istihdamını sürdürmek ve çalışma koşullarını engellilerin gereksinimlerine uyarlamak ya da engellilik nedeniyle bunun mümkün olmadığı durumlarda çalışmayı buna göre düzenlemek ya da engelin düzeyine göre güvenli bir istihdam türü yaratmak için, işverenleri özendirmeye yönelik bütün önlemlerle onların istihdam edilmelerini teşvik

[117] Avrupa Sosyal ve Tıbbi Yardım Sözleşmesine taraf olmayan Hükümetler, diğer Tarafların vatandaşlarına adı geçen Sözleşme hükümlerine uygun muamelede bulunmaları koşuluyla Şart'ın bu kısmını onaylayabilmektedirler (GG Şart Ek Bölüm II m. 13/4).

Sosyal ve Tıbbi Yardıma Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Türkiye için yürürlük tarihi 01.01.1977'dir. Sözleşme ve Ek Protokol metni için bkz. http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_207o.htm E.T. 28.05.2008

etmeyi taahhüt etmektedirler. Bazı durumlarda bu önlemler uzmanlaşmış yerleştirme ve destekleme hizmetlerine başvurmayı gerekli kılabilmektedir. Özellikle, teknik yardımları da içermek üzere, iletişim ve hareket engellerinin üstesinden gelmeyi ve ulaşım, barınma, kültürel etkinlikler ve boş zaman kullanımını sağlamayı hedefleyen önlemler yoluyla engellilerin toplumla tam olarak bütünleşmelerini ve toplum yaşamına katılmalarını teşvik etmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 15).

- Toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm 1 m. 16). Çocuklar ve gençler uygun sosyal, yasal ve ekonomik korunma haklarına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 17). Akit Taraflar, toplumun temel birimi olan ailenin tam gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak amacıyla sosyal yardımlar ve aile yardımları, mali düzenlemeler, konut sağlama, yeni evlilere yardım ve diğer uygun araçlarla aile yaşamının ekonomik, yasal ve sosyal bakımdan korunmasını teşvik etmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 16)[118].

- Ailevi sorumlulukları olan ve çalışan ya da çalışmak isteyen herkes, herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan ve ailevi sorumluluklarıyla çalışması arasında, olabildiğince, uyuşmazlık olmadan bunu gerçekleştirme hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 27). Akit Taraflar, ailevi sorumlulukları olan kadın ve erkek çalışanlar ve bunlarla diğer çalışanlar arasında fırsat eşitliği ve eşit muamele görme hakkının etkili bir biçimde kullanılabilmesini sağlamak amacıyla mesleki yönlendirme ve eğitim konularında alınacak önlemler de dahil olmak üzere, ailevi sorumlulukları olan çalışanların istihdam edilmesi ve istihdam edilmeye devam edilmesinin yanı sıra, bu sorumluluklar nedeniyle işten ayrılanların yeniden istihdam edilmesi, çalışma koşulları ve sosyal güvenliğe ilişkin gereksinimlerinin dikkate alınması, özellikle kreş hizmetleri ve diğer çocuk bakımı ile ilgili düzenlemeler olmak üzere kamusal ya da özel hizmetleri geliştirmek ya da teşvik etmek; her bir ebeveyne, süresi ve koşulları ulusal mevzuat, toplu sözleşmeler ya da uygulama tarafından belirlenecek, doğum izni sonrasındaki bir dönemde, çocuğa bakmak için aile izni verilmesi olanağını sağlamak; bu tür ailevi sorumlulukların, geçerli bir işe son verme nedeni oluşturmamasını

[118] Burada sağlanan koruma, tek ebeveynli aileleri kapsamaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 16).

sağlamak konularında uygun önlemleri almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 27)[119].

- Herhangi bir Akit Tarafın vatandaşları, inandırıcı, ekonomik veya sosyal nedenlere dayalı kısıtlamalar saklı kalmak kaydıyla, diğer bir Akit Taraf ülkesinde, o ülke vatandaşları ile eşit koşullar altında kazanç getirici herhangi bir işte çalışma hakkına sahiptir ve Akit Taraflar, diğer Akit Taraflardan herhangi birinin ülkesinde gelir getirici bir iş edinme hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla varolan yönetmelikleri demokratik bir anlayışla uygulamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm I m. 18 ve Bölüm II m. 18/1)[120]. Akit Taraflar, diğer Akit Taraflardan herhangi birinin ülkesinde gelir getirici bir iş edinme hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla yürürlükteki formaliteleri basitleştirmeyi ve çalışan yabancılar ya da onları çalıştıranlar tarafından ödenen resim ve diğer harçları azaltmayı ya da kaldırmayı çalışan yabancıların istihdamını düzenleyen mevzuata, tek tek ya da topluca, esneklik getirmeyi taahhüt etmektedirler ve kendi vatandaşlarının diğer Akit Tarafların ülkelerinde gelir getirici bir iş edinmek üzere ülkeden çıkış haklarını tanımaktadırlar (GG Şart Bölüm II m. 18).

- Bir Akit Taraf vatandaşı olan göçmen işçiler ve bunların aileleri herhangi bir başka Akit Tarafın ülkesinde korunma ve yardım alma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 19). Akit Taraflar, çalışan göçmenlerin ve ailelerinin bir başka Taraf ülkesindeki korunma ve yardım haklarının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla bu tür çalışanlara, özellikle doğru bilgilendirme hususunda yardımcı olacak yeterli ve ücretsiz hizmetleri sağlamayı veya bu hizmetleri sürdürmeyi ve ulusal

---

[119] Bu hüküm, ailevi sorumlulukları olan kadın ve erkek çalışanlara, bu sorumlulukları ekonomiye ilişkin faaliyetlere hazırlanmalarını, katılmalarını veya bu faaliyetlerde ilerlemelerini engellediği durumlarda, onlara bağımlı olan çocukları ve onların bakım ve desteğine muhtaç yakın aile fertleri açısından uygulanmaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 27).

"Bakmakla yükümlü oldukları çocukları" ve "onların bakımına ve desteğine muhtaç olan yakın aile fertleri" terimleri, ilgili Tarafın ulusal mevzuatının böyle tanımladığı kişilerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 27).

[120] Buradaki taahhüt, Tarafların ülkelerine giriş sorunuyla ilgili değildir ve 13 Aralık 1955'te Paris'te imzalanan Avrupa İskân Sözleşmesi hükümlerinin uygulanmasına engel oluşturmamaktadır (GG Şart Ek Bölüm I m. 18 ve Bölüm II m. 18/1).

Bkz. European Convention On Establishment, Paris, 13.XII.1955 http://209.85.135.104/search?q=cache:lDnYx7iFjSEJ:conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/019.doc E.T. 28.05.2008

yasaların ve yönetmeliklerin imkan verdiği ölçüde ülkeden bir başka ülkeye göçe ilişkin yanıltıcı propagandaya karşı tüm uygun önlemleri almayı; kendi yetki alanları içinde bu çalışanlar ile ailelerinin ülkeden çıkışlarını, yolculuklarını ve karşılanmalarını kolaylaştıracak uygun önlemler almayı ve yine kendi yetki alanları içinde bunlara yolculukları sırasında uygun hizmetleri ve sağlık ve tıbbi bakım ile yeterli hijyen koşulları sağlamayı; uygun olduğu ölçüde, göçmen gönderen ve göçmen alan ülkelerdeki özel ya da kamusal sosyal servisler arasındaki işbirliğini teşvik etmeyi; kendi ülkesinde yasal olarak bulunan bu tür çalışanlara, yasalar ya da yönetmeliklerle düzenlenmek ya da idari makamların denetimine bağlı olmak üzere; ücret, diğer istihdam ve iş koşulları, sendika üyeliği ve toplu pazarlığın sağladığı olanaklardan yararlanma, barınma konularında kendi vatandaşlarına olduğundan daha az lehte davranılmamasını sağlamayı; kendi ülkelerinde yasal olarak bulunan bu tür çalışanların, çalıştırılan kişiler için ödenmesi gereken istihdam vergileri, harç ve primler bakımından kendi vatandaşlarından daha az lehte bir muameleye tabi olmamalarını sağlamayı; ülkede, yerleşmesine izin verilmiş bir yabancı çalışanın ailesinin yeniden birleşmesini, olabildiğince kolaylaştırmayı[121]; kendi ülkelerinde yasal olarak bulunan bu tür çalışanların burada belirtilen konulara ilişkin yargısal işlemler bakımından kendi vatandaşlarından daha az lehte bir muameleye tabi olmamalarını sağlamayı; kendi ülkelerinde yasal olarak ikamet eden bu tür çalışanların, ulusal güvenliği tehlikeye sokmadıkça, kamu yararı ya da genel ahlaka aykırı bir eylemde bulunmadıkça sınır dışı edilmemelerini sağlamayı; bu tür çalışanların kazanç ve tasarruflarının diledikleri kadarını transfer etmelerine yasal sınırlar içinde izin vermeyi; burada sağlanan koruma ve yardımların kapsamına, bunların uygulanabilirliği ölçüsünde, bağımsız çalışan göçmenleri de dahil etmeyi; göçmen olarak çalışanlara ve ailelerine, onları kabul eden devletin ulusal dilinin veya birden fazla ulusal dil olması halinde bunlardan birinin öğretilmesini teşvik etmeyi ve bunu kolaylaştırmayı; göçmen olarak çalışan kişinin çocuklarına, elverişli olduğu ölçüde, göçmen olarak çalışan kişinin ana dilinin öğretilmesini teşvik etmeyi ve bunu kolaylaştırmayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 19).

[121] "Bir yabancı çalışanın ailesi" teriminden, en azından çalışanın eşi ile kabul eden Devlet tarafından küçük sayıldıkları ve göçmen çalışana bağımlı oldukları sürece evlenmemiş çocukları anlaşılmaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 19/6).

- Çalışanlar, işletmede bilgilendirilme ve danışılma hakkına (GG Şart Bölüm I m. 21) ve işletmedeki çalışma koşullarının ve çalışma ortamının düzenlenmesine ve iyileştirilmesine katılma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 22). Akit Taraflar, çalışanların işletmede bilgilendirilme ve danışılma hakkının etkili bir biçimde kullanımını sağlamak amacıyla, ulusal mevzuat ve uygulama çerçevesinde çalışanların ya da temsilcilerinin işletmeye zarar verebilecek bazı bilgilerin açıklanmasının reddedilebilmesi ya da gizliliğe tabi olabileceği koşuluyla, kendilerini çalıştıran işletmenin ekonomik ve mali durumu hakkında düzenli olarak ya da uygun zamanlarda ve anlaşılabilir bir biçimde bilgilendirilmelerine ve esas itibarıyla çalışanların çıkarlarını etkileyebilecek, özellikle de işletmenin istihdam durumunda önemli bir etkiye sahip olacak nitelikteki, alınması düşünülen kararlar hakkında bunlara zamanında danışılmasına olanak veren önlemleri almayı ya da bunu özendirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 21)[122]. İşletmelerde çalışanların temsilcileri kendilerine zarar veren eylemlere karşı korunma hakkına sahiptirler ve görevlerini yerine getirmek için uygun olanaklarla desteklenmelidirler (GG Şart Bölüm I m. 28).

- Akit Taraflar, çalışanların iş akdinin sona erdiği durumlarda korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla tüm çalışanların, yetenekleri ya

[122]Burada bahsi geçen "çalışanların temsilcileri" terimi, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından böyle nitelendirilen kişiler anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

"Ulusal mevzuat ve uygulama" terimi, duruma göre, yasaların ve yönetmeliklerin yanı sıra toplu iş sözleşmelerini, işverenler ve çalışanların temsilcileri arasındaki diğer anlaşmaları, gelenekleri ve ilgili yargı kararlarını kapsamaktadır (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

"İşletme" terimi, tüzel kişiliği olan ya da olmayan, maddi kazanç elde etmek üzere hizmet sağlamak veya mal üretmek için oluşturulmuş ve kendi pazar politikasını belirleme gücü olan maddi ve maddi olmayan bileşenler bütününü belirtmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Dinsel topluluklar ve bunların kurumları, bu kurumlar yukarıda belirtilen anlamda işletme olsalar bile, Şart'ın ilgili hükümlerinin uygulanma alanı dışında bırakılabileceklerdir. Ulusal mevzuatın koruduğu bazı ideallerden esinlenen ya da bazı ahlaki kavramların yönlendirdiği etkinliklerde bulunan kuruluşlar, işletmenin doğrultusunun korunmasının gerektirdiği ölçüde Şart'ın uygulama alanı dışında bırakılabileceklerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Bir Devlette, Şart'ta yer alan haklar işletmenin çeşitli kuruluşlarında kullanıldığı zaman, ilgili Taraf, bu hükümlerden doğan yükümlülükleri yerine getirmiş olacaktır (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

Taraflar, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından belirlenen, belirli bir sayıdan daha az çalışanı istihdam eden işletmeleri bu Şart'ın uygulanma alanı dışında tutabileceklerdir (GG Şart Ek Bölüm II m. 21 ve m. 22).

da davranışlarıyla bağlantılı olarak ya da işletmenin, kuruluşun ya da hizmetin işleyişinin gereklerine dayanarak, iş akitlerinin geçerli nedenler olmadan sona erdirilmemesi hakkını; iş akitleri geçerli bir neden olmaksızın sona erdirilen çalışanların yeterli tazminat ya da diğer uygun yardımlar alma hakkını tanımayı taahhüt etmektedirler. Bu amaçla Akit Taraflar, iş akdinin geçerli bir neden olmaksızın sona erdirildiğini düşünen çalışanın bağımsız bir organa başvurma hakkını güvence altına almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 24)[123].

- Tüm çalışanlar toplu işten çıkarma sürecinde bilgilendirilme ve danışılma hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 29). Akit Taraflar, çalışanların toplu işten çıkarma sürecinde bilgilendirilme ve danışılma hakkını etkili bir biçimde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla, toplu işten çıkarmaları önlemenin ya da bunların ortaya çıkışını sınırlamanın ve örneğin özellikle ilgili çalışanların yeniden eğitimine ya da yeniden yerleştirilmesine yardım amaçlı sosyal önlemlere katılmak yoluyla sonuçlarını azaltmanın araç ve yolları hakkında bu tür toplu işten çıkarmalardan belli bir süre önce işverenlerin, çalışanların temsilcilerine zamanında danışmasını ve bilgi vermesini sağlamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 29)[124].

---

[123] Burada bahsedilen "iş akdinin sona ermesi" ve "sona erme" terimleri, iş akdinin işverenin inisiyatifiyle sona erdirilmesi anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 24).

Yukarıda geçen "çalışanlar" deyimi, bütün çalışanları kapsamaktadır. Ancak bir Taraf, aşağıdaki türlerde istihdam edilen kişileri burada bahsedilen güvencelerin bazılarının ya da tümünün kapsamı dışında bırakabilmektedir. Bunlar: Belirli süreli ya da belirli bir iş için yapılan istihdam sözleşmesiyle çalışanlar, önceden belirlenmesi ve makul bir süresinin olması koşuluyla, staj dönemi ya da deneme döneminde olan çalışanlar ve geçici olarak kısa bir süre için çalışanlardır (GG Şart Ek Bölüm II m. 24).

Sendika üyeliği ya da çalışma saatleri dışında ya da işverenin izniyle çalışma saatlerinde sendika etkinliklerine katılmak; çalışanların temsilcisi olarak görev almayı istemek, bu sıfatı taşımak ya da taşımış olmak; yasaları ya da yönetmelikleri ihlal ettiği iddiasıyla bir işveren hakkında şikayette bulunmak ya da yürütülen yargılamaya katılmak ya da yetkili idari makamlara başvurmak; ırk, renk, cinsiyet, medeni hal, ailevi sorumluluk, hamilelik, din, siyasal görüş, ulusal ya da sosyal köken; annelik ya da aile izni; hastalık ya da yaralanma nedeniyle geçici olarak işe gelememek iş akdinin sona erdirilmesi için geçerli nedenler değildir (GG Şart Ek Bölüm II m. 24).

Geçerli bir neden olmaksızın sona erdirilen iş âkitlerinden, çalışanların tazminat ya da diğer uygun yardımlar almaları, ulusal yasalar ya da yönetmelikler, toplu sözleşmeler ya da ulusal koşullara uygun diğer araçlarla tayin edilecektir (GG Şart Ek Bölüm II m. 24).

[124] Burada geçen "çalışanların temsilcileri" terimi, ulusal mevzuat ya da uygulama tarafından böyle nitelendirilen kişiler anlamına gelmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 28 ve m. 29).

- Tüm çalışanlar, iş akdinin sona erdiği durumlarda korunma hakkına (GG Şart Bölüm I m. 24) ve işverenlerinin aciz haline düşmesi durumunda alacak taleplerinin korunması hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 25). Akit Taraflar çalışanların, işverenlerinin iflas haline düşmesi durumunda alacak taleplerinin korunması hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla, çalışanların istihdam sözleşmesinden ya da istihdam ilişkilerinden kaynaklanan alacak taleplerinin, bir garantör kurum ya da diğer bir etkili koruma biçimiyle güvence altına alınmasını sağlamayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 25)[125].

- Tüm çalışanlar ve çalıştıranlar ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlar düzeyinde örgütlenme özgürlüğüne sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 5). Akit Taraflar, çalışanların ve işverenlerin ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak için yerel, ulusal ve uluslararası örgütler kurma ve bu örgütlere üye olma özgürlüğünü sağlamak veya desteklemek amacıyla ulusal yasanın bu özgürlüğü zedelemesini veya zedeleyici biçimde uygulanmasını önlemeyi taahhüt etmektedirler. Burada öngörülen güvencelerin, güvenlik güçleri bakımından hangi ölçüde uygulanacağı ulusal yasalarla ya da yönetmeliklerle belirlenmektedir. Bu güvencelerin silahlı kuvvetler mensuplarına uygulanmasına ilişkin ilke ile bu kesime hangi düzeyde uygulanacağı, yine ulusal yasalar ya da yönetmelikler ile saptanmaktadır (GG Şart Bölüm II m. 5)[126].

---

[125] Yetkili ulusal makam, istisnai olarak ve işverenlerin ve çalışanların örgütlerine danıştıktan sonra, istihdam ilişkilerinin özel niteliği gereği çalışanlar gruplarından bazılarını bu hükmün sağladığı koruma dışına çıkarabilecektir (GG Şart Ek Bölüm II m. 25).

"Aciz hali" tanımının, ulusal mevzuat (hukuk) ve uygulama tarafından yapılması gerekmektedir (GG Şart Ek Bölüm II m. 25).

Burada bahsedilen çalışanların alacak talepleri en azından şunları içermektedir: Çalışanların aciz halinden ya da iş akdinin sona ermesinden önceki, bu dönem üç aydan az olmamak üzere imtiyazlı alacak ve sekiz haftadan az olmamak üzere garanti edilmiş alacak niteliğinde olmak üzere, öngörülen bir döneme ilişkin ücret alacakları talepleri, çalışanların, aciz halinin ya da iş akdinin sona ermesinin gerçekleştiği yıl boyunca yapılan çalışmaların sonucu olarak ödenmesi gereken tatil ödemesi talepleri ve çalışanların aciz halinden ya da iş akdinin sona ermesinden önceki, bu dönem üç aydan az olmamak üzere imtiyazlı alacak ve sekiz haftadan az olmamak üzere garanti edilmiş alacak niteliğinde olmak üzere, belirlenen bir döneme ilişkin ödenmesi gereken diğer ücretli izinler için alacak talepleridir (GG Şart Ek Bölüm II m. 25).

Ulusal yasalar ya da yönetmelikler, çalışanların alacak taleplerinin korunmasını, sosyal açıdan kabul edilebilecek bir düzeyde olmak koşuluyla, belirlenen bir miktarla sınırlayabilmektedirler (GG Şart Ek Bölüm II m. 25).

[126] Türkiye Cumhuriyeti, bu paragraftaki hükmün tamamını kabul etmemiştir (GG Şart Beyan).

- Tüm çalışanlar, toplu pazarlık hakkına sahiptirler (GG Şart Bölüm I m. 6). Akit Taraflar, toplu pazarlık hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla çalışanlar ve işverenler arasındaki ortak görüşmeleri teşvik etmeyi, gerekli ve uygun olduğu durumlarda, toplu sözleşme yoluyla ücretlerin ve iş koşullarının düzenlenmesi amacıyla işverenlerin ya da işveren örgütlerinin çalışanların örgütleriyle isteğe bağlı görüşmelerini sağlayacak yolları teşvik etmeyi, iş uyuşmazlıklarının çözümü için uygun uzlaştırma ve isteğe bağlı hakemlik sisteminin kurulmasını ve işletilmesini teşvik etmeyi taahhüt etmektedirler ve menfaat uyuşmazlığı durumunda çalışanların ve işverenlerin, daha önce yapılan toplu sözleşmelerden doğabilecek yükümlülüklere bağlı olmak koşuluyla grev hakları dahil toplu eylem haklarını tanımaktadırlar[127] (GG Şart Bölüm II m. 6)[128].

- Herkes, yoksulluğa ve toplumsal dışlanmaya karşı korunma hakkına (GG Şart Bölüm I m. 30) ve konut edinme hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 31). Bu kapsamda Akit Taraflar, konut hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla yeterli standartlara sahip bir konut edinilmesini teşvik etmeyi; evsizliği zamanla ortadan kaldırma amacıyla önlemeyi ve azaltmayı, ev fiyatlarını yeterli kaynaklara sahip olmayanlar için uygun hale getirmeye yönelik önlemler almayı taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 31). Akit Taraflar, toplumsal dışlanma ve yoksulluğa karşı korunma hakkının etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak amacıyla toplumsal dışlanma ve yoksulluk durumunda yaşayan ya da bu duruma düşme tehlikesinde olan kişilerin ve ailelerinin, özellikle istihdam, konut, eğitim, öğrenim, kültür ile sosyal ve tıbbi yardım olanaklarına fiilen ulaşmalarını teşvik edecek genel ve eşgüdümlü bir yaklaşım çerçevesinde önlemler almayı ve bu önlemlerin uyarlanmasını sağlamak amacıyla gerektiğinde gözden geçirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 30).

- Her yaşlı insan, sosyal korunma hakkına sahiptir (GG Şart Bölüm I m. 23). Akit Taraflar, yaşlıların sosyal korunma hakkını etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamak amacıyla, doğrudan ya da kamusal veya özel örgütlerle işbirliği yaparak, özellikle

[127] Grev hakkının kullanımı, demokratik bir toplumda başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması ya da kamu yararı, ulusal güvenlik, halkın sağlığı ya da ahlakın korunması amacıyla ve yasa yoluyla düzenlenebilmektedir (GG Şart Bölüm II m. 6/4).

[128] Türkiye Cumhuriyeti, bu paragraftaki hükmün tamamını kabul etmemiştir (GG Şart Beyan).

yaşlılara, iyi bir yaşam sürmeleri ve kamusal, sosyal ve kültürel yaşama etkin olarak katılmalarına olanak sağlayan yeterli kaynakları, yaşlılar için varolan hizmetler ve kolaylıklar ve onların bunlardan yararlanma olanakları konusunda bilgi sağlamak yoluyla yaşlıların olabildiğince uzun bir süre[129] toplumun bütün haklara sahip üyesi olarak kalabilmelerine olanak sağlamayı ve yaşlılara gereksinimlerine ve sağlık durumlarına uygun konutlar ya da konutlarının buna uygun hale getirilmesi için yeterli destek sağlamayı, durumlarının gerektirdiği sağlık bakım ve hizmetleri yoluyla yaşlıların kendi yaşam biçimlerini özgürce seçmelerine ve alıştıkları çevrede yaşamlarını istedikleri ve yapabildikleri sürece bağımsız olarak sürdürmeye olanak vermeyi, kurumlarda yaşayan yaşlılara, özel yaşamlarına saygı içinde, uygun yardım ve bunların kurumdaki yaşam koşullarına ilişkin kararlara katılımlarını sağlamayı amaçlayan önlemler almayı ya da bunları özendirmeyi taahhüt etmektedirler (GG Şart Bölüm II m. 23).

1.2. Bangalor Yargı Etiği

Bangalor Yargı Etiği İlkeleri[130], modern ve demokratik bir toplumda, yargının iç tutarlılığı ve manevi gücü ile yargı sistemine olan kamusal güvenin son derece önemli olmasından; bireysel ve kurumsal olarak, yargı sistemine olan güveni sürdürme ve artırma çabası ve kamusal bir güvence olarak, yargıçların yargıçlık makamına saygı göstermeleri ve onur duymalarının esas olmasından; yargı etiği ile ilgili yüksek standartları korumaya ve ilerletmeye yönelik temel sorumluluğun, her ülkede yine yargının üzerinde olmasından ve yargının bağımsızlığına dair Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri'nin yargının bağımsızlığını güvence altına almak ve ilerletmek için dizayn edilmiş olması ve bu ilkelerin devletlere yöneltilmiş olmasından dolayı; yargıçlara yönelik meslek ahlâkı standartlarını oluşturmak için tasarlanmıştır. Bu ilkeler, yargıçlara rehberlik edecek ve yargı etiğini düzenleyecek bir çerçeveyi yargıya temin edecek şekilde tasarlanmıştır. Yine bu prensipler, yasama ve yürütme üyeleri ile

---

[129] Bu fıkranın uygulanmasında, "olabildiğince uzun bir süre" terimi, yaşlı kişinin fiziksel, ruhsal ve zihinsel yeteneklerine ilişkindir (GG Şart Ek Bölüm II m. 23/1).

[130] Bangalor Yargı Etiği İlkelerinin tamamı için bkz. The Bangalore Principles Of Judicial Conduct, http://74.125.39.104/search?q=cache:yJ18Eb3Kf0J:www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf E.T. 28.05.2008 veya

http://www.yayin.adalet.gov.tr/20_sayi%20i%C3%A7erik/BANGALOR%20YARGI%20ET%C4%B0%C4%9E%C4%B0%20%C4%B0LKELER%C4%B0.htm E.T. 17.05.2008

avukatların ve kamuoyunun, yargıya daha iyi destek olmalarına ve onu daha iyi anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Bu ilkeler, yargıçların yargı mesleği standartlarını takviye etmek üzere oluşturulmuş ve bizzat kendileri de bağımsız ve tarafsız olan uygun kurumlar karşısında, mesleki davranışlarından dolayı sorumlu olduklarını varsaymaktadır ve bu prensipler, yargıçları bağlayıcı mevcut hukuk ve davranış kurallarını değiştirmeyi değil onları tamamlamak niyetiyle öngörülmüştür[131]. Bangalor Yargı Etiği ilkeleri, bizzat kendileri de bağımsız ve tarafsız bulunan uygun kurumlardan biri olan noterler ile de yakından ilgilidir.

Bangalor Yargı Etiği ilkelerinden bazıları şunlardır:

"Tarafsızlık" ilkesi, tarafsızlık, önyargısızlık ve iltimassızlığı kapsamaktadır (Değer 2 Tarafsızlık İlkesi).

Mesleki davranış şekli itibariyle, makul olarak düşünme yeteneği olan bir kişide her hangi bir serzenişe yol açmayacak hal ve tavır içinde olmak "Doğruluk ve Tutarlılık" ilkesi gereğidir (Değer 3 Doğruluk ve Tutarlılık İlkesi).

Ayrıca, dürüstlük ve dürüstlüğün görüntü olarak ortaya konuluşu, tüm etkinliklerin icrasında esaslı bir unsur sayılmıştır (Değer 4 Dürüstlük İlkesi)[132].

1.3. Kopenhag Kriterleri[133]

22 Haziran 1993 tarihinde yapılan Kopenhag Zirvesi'nde, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği'nin genişlemesinin Merkezi Doğu Avrupa Ülkeleri'ni kapsayacağını kabul etmiş ve aynı zamanda adaylık için başvuruda bulunan ülkelerin tam üyeliğe kabul edilmeden önce karşılaması gereken kriterleri de belirtmiştir. Bu kriterler siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi olmak üzere üç grupta toplanmıştır.

---

131 http://www.yayin.adalet.gov.tr/20_sayi%20i%C3%A7erik/BANGALOR%20YARGI%20ET%C4%B0%C4%9E%C4%B0%20%C4%B0LKELER%C4%B0.htm E.T. 17.05.2008

132 Bangalore "Yargı Etiği İlkeleri" Kasım 2002 tarihinde Hollanda'nın Lahey şehrinde gerçekleştirilen Adalet Başkanları Yuvarlak Masa Toplantısı'nın bir ürünüdür http://www.yayin.adalet.gov.tr/20_sayi%20i%C3%A7erik/BANGALOR%20YARGI%20ET%C4%B0%C4%9E%C4%B0%20%C4%B0LKELER%C4%B0.htm E.T. 17.05.2008

133 TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, http://64.233.183.104/search?q=cache:E2Z8wzoEfWsJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/437-438.pdf E.T. 26.05.2008

Siyasi Kriterler: Demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlık haklarını güvence altına alan kurumların varlığı.

Ekonomik Kriter: İşleyen ve aynı zamanda Birlik içinde rekabetçi baskılara ve diğer serbest piyasa güçlerine dayanabilecek bir serbest piyasa ekonomisinin varlığı.

Topluluk Mevzuatının Benimsenmesi: Siyasi, ekonomik ve parasal birliğin hedeflerine bağlı kalmak üzere üyelik için gerekli yükümlülükleri yerine getirebilme kapasitesine sahip olmaktır[134].

1.4. Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı [Hague Conference On Private International Law (HCCH)][135]

Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı, hükümetler arasındadır. Amacı uluslararası özel hukuk kurallarını birleştirmek üzere ilerleyen çalışmalar yapmaktır (Statute, Article 1). HCCH'nin ilk toplantısı Hollanda Hükümeti'nin ev sahipliğinde 1893 yılında yapılmıştır. 1956 yılından itibaren düzenli olarak Sınırsız Oturumlar, her dört yılda bir yapılmaktadır. 21 inci oturum Kasım 2007'de yapılmıştır[136].

Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı (HCCH) üyeleri arasında kurucu üyeler ve anlaşmaya taraf ülkeler olmak üzere ayrım bulunmaktadır. Altmış dokuz ülke/Bölgesel Ekonomik İntegrasyon Örgütleri, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı'nın kurallarını kabul etmişlerdir[137].

Türkiye Cumhuriyeti, 15 Nisan 1958'de Anlaşma'nın tanınması ve yükümlülükleri uygulama kararı almıştır[138].

---

[134] Ayrıca bkz. Coşkun Can Aktan, Avrupa Birliği'ne Üyelik Koşulları (Kopenhag Kriterleri), http://www.canaktan.org/ekonomi/avrupa-birliği/uyelik-kosul.htm E.T. 26.05.2008

[135] Permanent Bureau Hague Conference on Private International Law
6, Scheveningseweg 2517 KT THE HAGUE the Netherlands fax: +31 (0)70 360 4867
e-mail: secretariat@hcch.net; http://www.hcch.net/index_en.php E.T. 28.05.2008

[136] http://www.hcch.net/index_en.php E.T. 28.05.2008

[137] Üye ülkeler için bkz. http://www.hcch.net/index_en.php?act=states.listing E.T. 28.05.2008

[138] Türkiye'nin Ulusal Organı, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'dür; www.uhdigm.adalet.gov.tr;
http://www.hcch.net/index_en.php?act=authorities.listing E.T. 28.05.2008

1893'ten beri, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı, farklı yasal gelenekleri eritmiş ve bir araya getirmiştir. Bu gelişmeler ve Kongreler, Uluslararası Çocuk Koruma, Uluslararası Aile ve Aile Mülkiyet İlişkileri alanlarında küresel ihtiyaçlara cevap vermiş bulunmaktadır. Bunun yanında Uluslararası Organizasyonların Uluslararası Mali ve Ticari Hukuk kapsamında anlaşmalar, haksız fiil, teminatlar, emanetler ve şirketlerin tanınması ile sık sık ilgileri bulunmaktadır[139].

İlk "Uluslararası e-Noterlik İşlemleri ve e-Eklentiler Forumu" için Las Vegas-Nevada'da (30-31 Mayıs 2005 tarihlerinde) otuz bir ulustan yüz yedi temsilci bir araya gelmiştir. Bu tarihsel toplantı Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı [Hague Conference on Private International Law (HCCH)] ve Uluslararası Latin Noterler Birliği [International Union of Latin Notaries (IULN)] ve Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği [National Notary Association (NNA)] tarafından birlikte organize edilmiştir. Ev sahipliğini Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği yapmıştır[140].

Forum; temsilcilere, uluslararası ve sınırsız bir şekilde şimdiki elde mevcut eNoterlik Teknolojileri ya da küresel olarak geliştirilmekte olan yöntem içerisinde noterlikçe elektronik olarak onaylama programı teklif etmiştir. Katılanlar, bu teknolojilerin "Eklentiler Hakkındaki Anlaşma" üzerine yasal etkilerini çözümlemek üzere davet edilmiştir. Tavsiyeler ve kararlar üzerine aynı fikirde anlaşma sağlanmıştır[141].

1.5. Latin Noterler Birliği 21 inci Uluslararası Kongresi'nin Noterin Sosyal Rolü Hakkındaki Bildirisi

Uluslararası Latin Noterler Birliği [International Union Of Latin Notaries (UNIL) veya (Union Internationale du Notariat Latin – U.I.N.L)][142] 15 Ocak 1948 tarihinde

[139] http://www.hcch.net/index_en.php E.T. 28.05.2008

[140] http://www.nationalnotary.org/news/index.cfm?Text=newsNotary&newsID=648 E.T. 28.05.2008

[141] http://www.hcch.net/index_en.php E.T. 28.05.2008

[142]http://www.onpi.org.ar E.T. 28.05.2008; http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu E.T. 28.05.2008;

Buenos Aıres'de oluşturulmuştur. Türkiye dahil olmak üzere yetmiş altı üyesi vardır[143]. Birlik bünyesinde Daimi Meclis ve Onun İcra Kurulu ile Başkan ve Veznedar bulunmaktadır[144]. Yirmi Beşinci Uluslararası Noterler Kongresi 3- 6 Ekim 2007 tarihlerinde Madrid'de yapılmıştır[145].

Latin noterlerin 1995 yılında Berlin'de yapılan 21 inci Uluslararası Kongresinde Noterin Sosyal Rolü hakkında aşağıdaki bildiri uygun görülmüştür[146]:

-Noter, kamu görevleri çerçevesinde Devletin saptadığı çekişmesiz işleri yerine getirmektedir. Birçok sosyal görevi vardır. Bunların içinde ulusal sosyal menfaat ve amaç ile ilgili olarak devletin kamu otoritesini temsil eden özerk bir kamu görevlisidir.

-Noterlerin kamu ve sosyal görevleri, hizmette saygınlığın ve yasaya uygunluğun sağlanması ve adalet ve yasal güvenliğin korunmasıdır.

-Noter görevini usulüne uygun ve muteber araçlar vasıtasiyle yerine getirmektedir. İşlemlerin ifa gücü bulunmaktadır. Diğer taraftan, bir danışmanlık ve vatandaşa tam bir yardım hizmeti sağlanmaktadır. Bu son çalışmalar, resmi belgeleme ile yakından ilgilidir. Resmi belgelemeye uyma, adli işlemlerin içinde ihtiyari yargılama hakkı kurmaktadır ve onunla Noter, Ulusun mahkemelerine canlılık kazandırmaktadır.

-Noter kamu görevlerini, tarafsız tutum izleyerek yerine getirmektedir. Bir liberal meslek düzeni çerçevesinde ekonomik ve kişisel bağımsızlık özelliği gibi gizlilik

---

Phone: 0054 011 4952-8848/9056/57 Fax: 0054 011 4952-7094
E-Mail: onpiuinl@onpi.org.ar Http://www.onpi.org.ar E.T. 28.05.2008

[143] Latin Noterler Birliği (Union Internationale du Notariat Latin – U.I.N.L) 'ne üye ülkeler için bkz: http://www.onpi.org.ar/ingles/links.php4 E.T. 28.05.2008;

[144] Daimi Meclis, İcra Kurulu ve Başkanın Görevleri ve Veznedarın Seçimi İçin Bkz. http://64.233.183.104/search?q=cache:8MFsabm-qeYJ:nacln.org/FILES-PDF/20021004%2520UINL%2520Statutes%2520English.PDF E.T. 28.05.2008

[145] www.congresouinl.es E.T. 28.05.2008
http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu=UINL E.T. 28.05.2008

[146] http://www.onpi.org.ar/ingles/publicaciones.php4

özelliği de önemlidir. Bunun yanında tüketicinin korunmasına özel yardım sağlamaktadır.

-Noterlerin Yönetim Kurulu, mesleğin uygun ve yeterlik çerçevesi içinde yürütülmesini sağlayan örgütüdür. Özellikle noterlik dökümanlarının serbest dolaşımı vasıtasıyla ulusal bölgede bulunan bütün vatandaşlar gibi sınır dışındaki vatandaşlara da adli yardım sağlamayı garanti etmektedir.

-Noterler, tüm faaliyetleri ve görevleri ile ilişkili katı kurallara bağlıdırlar. Noterler, Noter Birlikleri ya da Odalar ve Devlet otoriteleri tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedirler. Onların faaliyetleri ve görevlerinden kişisel olarak sorumlulukları bu kontrollerle sağlanmaktadır.

-Noter yasal yeterliğini, üniversite onayı vasıtasıyla kazanmaktadır ve sürdürmektedir. Uygulamalı görüşler içinde bir üniversite görevi ile mesleki bilgisini güncelleştirmesi süreklilik arz etmektedir[147].

2. NOTERLİĞİN ULUSAL DAYANAKLARI

2.1. Türkiye'deki Gelişim

01.09.1938 tarihinde 3456 Sayılı Noter Yasası yürürlüğe girmiştir[148]. Noter Yasası'ndaki değişikliklerin ardından halen yürürlükte olan 1512 Sayılı Noterlik Yasası 18.01.1972 tarihinde kabul edilmiştir (Noterlik Yasası m. 209)[149]. Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nde 1540 adet noterlik bulunmaktadır[150].

---

[147] http://www.onpi.org.ar/ingles/publicaciones.php4 E.T. 28.05.2008

[148] Resmi Gazete T. 28.06.1938, S. 3945
http://64.233.183.104/search?q=cache:GN4RgwwvJ3QJ:www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/olaylar.doc E.T. 28.05.2008

[149] T.C. Noterlik Yasası 05.02.1972 tarihinde 14090 Sayılı Resmi Gazete ile ilan edilerek yayımından üç ay sonra yürürlüğe girmiştir

[150] www.tnb.org.tr Erişim tarihi: 25.05.2008

2.2. Ulusal Yargı Reformu Stratejisi

Yargı Reformu Stratejisi Taslağı 2008'in özel hukuk açısından amaçlarının yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi, yargının tarafsızlığının geliştirilmesi, yargının verimliliğinin ve etkinliğinin artırılması, yargıda mesleki yetkinliğin artırılması, yargı örgütü yönetim sisteminin geliştirilmesi, yargıya güvenin artırılması, adalete erişimin kolaylaştırılması, uyuşmazlıkları önleyici nitelikteki tedbirlerin etkin hale getirilmesi ve alternatif çözüm yolları geliştirilmesi ve Avrupa Birliği müktesabına uyum sürecinin gerektirdiği mevzuat çalışmalarına devam edilmesi olduğu belirtilmiştir. Taslakta Avrupa Sosyal Şartı, Bangalor Yargı Etiği İlkeleri ve Kopenhag Kriterlerine itibar edilmiştir.

Yargı Reformu Stratejisi Taslağı'nda, yargı bağımsızlığının toplumsal hayata geçirilmesinin hukuk devleti açısından gerekliliği ve bu bağlamda yargı profesyonellerinin[151], yargı bağımsızlığını içselleştirmeleri ve kültür haline getirmelerini sağlamak için yargı bağımsızlığı konusunda tüm yargı profesyonellerinin Adalet Akademisi'nde eğitime tabi tutulacakları öngörülmüştür.

Yargı Reformu Stratejisi Taslağı, içeriğinde noterlerin görev tanımlarının ve açılış kriterlerinin yeniden belirlenmesi, noterlerin görevlerinin Avrupa Birliği uygulamaları çerçevesinde değerlendirilmesi ile noterliklerin açılmasında objektif ölçütler getirilmesi yönünde çalışmalar yapılacağı açıklanmıştır. Bu çalışmaların en önemlisinin Noterlik Yasası'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Yasa Tasarısı olduğu, toplumsal yaşamda önemli bir yere sahip olan noterlik müessesesinin, Türkiye Cumhuriyeti'nde meydana gelen ekonomik, sosyal ve hukuki alanlardaki hızlı değişime uygun hale getirileceği, Avrupa Birliği'ne uyum süreci içerisinde birliği oluşturan devletlerin noterlik mevzuatı ile birlikteliğin sağlanacağı ve bunun için 1512 sayılı Noterlik Yasası'nda yapılacak değişiklikler üzerinde çalışmalar yapıldığı açıklanmıştır[152].

---

[151] Yargı Reformu Stratejisi Taslağında "Yargı Profesyoneli", yargı mensubu, yargı çalışanı, avukat ve noterler olarak tanımlanmıştır.

[152] http://www.kgm.adalet.gov.tr/uzerinde%C3%A7al%C4%B1%C5%9F%C4%B1lan.htm E.T. 16.12.2007

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE NOTERLİK ve NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI

1. NOTERLİK KURUMU

1.1. NOTER TANIMI

Türk Hukukunda noterlik, bir kamu hizmeti kabul edilerek, noterlerin görevlerinin neler olduğu pozitif düzenleme şeklinde ortaya konulmuştur[153]. Yasa'ya göre noter, hukuki güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendiren ve yasalarla verilen başka görevleri Noterlik Yasası ve Noterlik Yasası Yönetmeliği'ne uygun olarak yerine getiren gerçek kişidir (N.Y. m. 1). Noter, yapılması yasa ile başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her tür yasal işlemi düzenlemekle de görevlendirilmiştir. Noterlik Yasası ve diğer yasalarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmemiş olan bütün hukuki işlemleri bu yasa hükümlerine göre yapmak noterin görevidir (N.Y. m. 60). Ayrıca noter, Türkiye Cumhuriyeti tarafından kabul edilen uluslararası anlaşmalara ve noterlik etik kurallarına uygun davranmak zorundadır.

Gelir Vergisi Yasası'na göre noterler ve noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, serbest meslek erbabı sayılmaktadırlar (193 Sayılı Gelir Vergisi Yasası m. 66/1). Noterlik faaliyetinden elde edilen gelir de serbest meslek kazancı sayılmıştır[154]. Mesleki uzmanlığı ve bağımsızlığı gerektiren Noterlik Mesleği aslında tam olarak bir

---

[153] Turan, a.g.e.

[154] T.C. DANIŞTAY 7. DAİRE E. 1999/1405, K. 2000/2912, T. 24.10.2000 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

serbest meslek de değildir çünkü kazanç amacına ve rekabete dayanmamaktadır[155]. Buna paralel olarak Yargıtay kararlarında da noter, tacir olarak görülmemektedir[156].

Noter, belirli bazı durumlarda (gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yapmak gibi işlemlerde) (N.Y. m. 60/3) resmi memur olarak nitelendirilmektedir[157].

Bunun yanında 1512 Sayılı Noterlik Yasası, noterliğin kuruluşunu, yetki çevrelerini, kapatılmalarını ve sınırlandırılmalarını açıklamıştır. Fakat, noterden ayrı örneğin; noter çekilince veya ölünce süreklilik gösteren tüzel kişiliği olan bir varlık ihdas etmemiştir[158].

Sonuç olarak Türkiye Cumhuriyeti'nde noterin tanımı aşağıdaki gibi yapılabilecektir:

"Noter, Adalet Bakanı tarafından atanan ve görevlendirilen; tarafsız ve dürüst, mesleki uzmanlığa ve bağımsızlığa sahip; bir kamu hizmeti çerçevesinde yasal güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için tarafların iradelerine uygun olarak işlemleri belgelendiren; Noterlik Yasası'na uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kağıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işareti veya tarihi onaylayan; Noterlik Yasası hükümlerine göre yapılan işlemlerin dairede kalan asıl veya örneklerinden veya getirilen kağıtlardan örnek çıkarıp veren; belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çeviren; protesto, ihbarname ve ihtarname

---

[155] Tekin Akıllıoğlu, Noterlik Hukuku Açısından Kamu Hizmeti ve İdari Vesayet Kavramları, Noterlik Hukuku ile İlgili Bazı Sorunlar Türk Hukuk Dili Noterlik ve Tebligat Hukuku, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Bey Ofset, 1999, s. 17.

[156] T.C. YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ, E. 2001/4254, K. 2001/6369, T. 6.7.2001 www.kazanci .com.tr. 20.05.2008

[157] T.C. YARGITAY İÇTİHADI BİRLEŞTİRME GENEL KURULU E. 1987/2, K. 1988/2, T. 30.9.1988www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ E. 1981/5315, K. 1981/6119, T. 29.9.1981 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. DANIŞTAY 8. DAİRE E. 1990/1672, K. 1991/689, T. 8.4.1991 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

Noter, çeşitli belge ve işlemlere resmilik veren, sözleşme, senet ve diğer evrakı geçerli hale getirmek üzere onaylayan kamu görevlisidir; Bankacılık Ansiklopedisi, Sururi Kocaimamoğlu, 3. Baskı, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983, s. 494.

[158] T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1974/8876, K. 1974/15677, T. 12.11.1974www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

gönderen; taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapan; yasal olarak tescili gereken işlemleri tescil eden; tespit işleri, emanet işleri, defter onaylamak, vasiyetname ve ölüme bağlı tasarruflar ile ilgili işler, tebligat işleri, aylık ve yıllık iş cetvelleri verilmesi işleri ile birlikte Noterlik Yasası ve diğer yasalar tarafından verilen başkaca görevleri noterlik hukuku kurallarına uygun olarak yapan; yasalarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve yapılmaları yasa ile başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her tür yasal işlemi düzenlemek yetkisine sahip olan, ücretini ilgili taraflardan alan, vergi ödeyen ve ölüm, istifa, meslekten çıkarma ya da yaş haddi nedeniyle görevi son bulan gerçek kişidir."

1.2. NOTERLİĞE ATANMA KOŞULLARI

Türkiye Cumhuriyeti'nde noter olabilmek için, stajdan bağışıklı olmayan kişilerin Noterlik Yasası ve bu yasa ile ilgili Yönetmelik hükümleri uyarınca bir yıllık noterlik stajını tamamlayarak, noterlik belgesini almış olmaları şarttır (N.Y. m. 5 ve N.Y.Y. m. 66).

Noterlik stajına kabul edilebilmek için ise ağıdaki koşulların gerçekleşmesi gereklidir (N.Y. m. 7):

-Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,

-21 yaşını bitirmiş ve 40 yaşını doldurmamış olmak,

-Türk hukuk fakültelerinin birinden mezun olmak veya yabancı bir memleket hukuk fakültesinden mezun olup da, Türkiye hukuk fakülteleri programlarına göre noksan kalan derslerden başarılı sınav vermiş bulunmak,

-Kesinleşmiş bir kararla yüz kızartıcı bir suçtan veya ağır hapsi gerektiren bir cürümden mutlak olarak, yahut kasti bir cürümden bir sene veya daha fazla hapis cezası ile hüküm giymiş olmamak,

-Kesinleşmiş bir ceza veya disiplin kararı sonucunda hakim, savcı, memur yahut avukat olmak niteliğini kaybetmiş bulunmamak,

-Noterlik mesleğine yaraşmayacak tutum ve davranışları çevresince bilinmiş olmamak,

-Noterlikle ve noter stajyerliği ile birleşmeyen bir işle uğraşmamak,

-Mahkeme kararı ile kısıtlanmış olmamak,

-İflas etmiş ise itibarı iade edilmiş olmak (hileli ve taksirli müflisler itibarları iade edilmiş olsa bile kabul olunmamaktadırlar),

-Hakkında aciz vesikası verilmiş ise bunu kaldırmış bulunmak,

- Noterlik görevini devamlı ve gereği gibi yapmaya engel vücut veya akılca malul olmamak,

- Staj yapılacak yerde ikametgahı bulunmak gerekir.

Beş yıldan fazla hapis cezası ile veya zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma ve dolanlı iflas suçlarından biri ile kesin olarak hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile noterlik stajına kabul edilmemektedirler (N.Y. m. 7).

Hiçbir hizmet ve görev noterlikle birleşmemektedir. Yargı mercilerinin vereceği işlerle, ilim ve hayır kuruluşları başkan ve üyelikleri, hakemlik, vasiyeti tenfiz memurluğu ayrıktır. Noterler, borsa oyunu oynamak, ticaret yapmak, kefil olmak, kendilerine ait ücretlerden herhangi bir şekilde indirim yapmak, aracı kullanmak, reklam ve rekabet niteliğinde bir eylemde bulunmak ve her ne suretle olursa olsun noterlik ücreti hususunda kendi aralarında sözlü veya yazılı anlaşma yapmaktan yasaklıdırlar (N.Y. m. 8 ve 50).

Adli veya askeri yargıçlık ya da savcılıklarına veya hukuk fakültesi mezunu olup, idari yargı yargıçlık ya da savcılıklarına atanmış veya avukat unvanını kazanmış olan veya Avukatlık Yasası'na göre staj ve avukatlık sınavı şartlarından bağışıklı olarak avukatlığa kabul olunmaya hak kazanmış bulunanlar, noterlik stajına tabi değildirler.

Serbest, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan avukatlar veya yargıç ve savcı adayları için noterlik stajından bağışıklı olarak "Noterlik Belgesi" almak isteyenlerin verecekleri belgeler aşağıda sayılmıştır:

- Nüfus cüzdanı örneği (Nüfus Müdürlüğü'nden veya noterden onaylı),

-Ad veya soyad değişikliği varsa, bu hususu gösteren belgenin aslı veya noterden onaylı örneği,

-Hukuk Fakültesi diploma veya çıkış belgesi, eğer şahıs Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışındaki bir fakülteden mezun olmuş ise YÖK tarafından düzenlenmiş denklik belgesi (İlgili Fakülte, YÖK veya noter onaylı),

-Hükümlülüğünün bulunmadığına dair Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan alınmış belge (18 yaşından sonra ad, soyad, doğum tarihi ve evlenme nedeniyle soyadı değişikliği gibi sabıka kaydı çıkarılmasına esas nüfus bilgilerinde değişiklik olduğu takdirde, önceki bilgilere göre alınmış sabıka kaydının da eklenmesi gereklidir),

-Noterlik görevini devamlı ve gereği gibi yapmaya engel vücut veya akılca malul olunmadığını açıkça gösterir, resmi tabip, sağlık ocağı veya hastaneden alınacak sağlık raporu,

-İkamet adresi ve telefon numarası (beyan şeklinde),

-Halen kayıtlı bulunduğu (kaydını sildirmiş ise daha önce kayıtlı bulunduğu) barodan alınacak, bilfiil yapılan avukatlık müddetini ve hakkında disiplin takibatı bulunup bulunmadığını gösterir belge,

-Başka bir kurumda çalışıyor ise, sicil özeti veya hizmet belgesi, ayrıca hakkında halen siciline geçmeyen ceza veya disiplin yönünden soruşturma ya da kovuşturma bulunup bulunmadığını gösterir belge,

-Avukatlık ruhsatnamesi örneği (noterden, Türkiye Barolar Birliği'nden veya ilgili Baro'dan onaylı),

-1512 Sayılı Noterlik Yasası'nda sayılan yasakların kendisinde bulunmadığına dair (bkz. EK 1) örneğe uygun olarak düzenlenmiş ve ilgilisince imzalanmış beyanname[159],

-Dört adet (4x6) ebadında mutlaka renkli, cübbesiz, bayanlarda usulüne uygun, erkeklerde ceket ve kravatlı olarak çektirilmiş vesikalık fotoğraf,

[159] Beyanname için Bkz. EK 1.

-Noterlik belgesi verilmesi isteğini kapsayan ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'ne hitaben yazılmış imzalı dilekçe[160] gereklidir[161].

Hakim ve Cumhuriyet Savcıları için noterlik stajından bağışıklı olarak "Noterlik Belgesi" almak isteyenlerin verecekleri belgeler aşağıda sayılmıştır:

-Nüfus cüzdanı örneği (Nüfus Müdürlüğü'nden veya noterden onaylı),

-Ad ve soyad değişikliği varsa, bu hususu gösteren belgenin aslı veya noterden onaylı örneği,

-1512 Noterlik Yasası'nda mevcut yasakların kendisinde bulunmadığına dair (bkz. EK 1) uygun olarak düzenleyip ilgilisince imzalanmış beyanname,

-Dört adet (4x6) ebadında mutlaka renkli, cübbesiz, bayanlarda usulüne uygun, erkeklerde ceket ve kravatlı çektirilmiş vesikalık fotoğraf,

-İdari Yargı Hakim ve Savcıları için Hukuk Fakültesi diploma ve çıkış belgesinin bir sureti (ilgili Fakülte veya noter onaylı),

-Noterlik belgesi verilmesi istemini kapsayan ve Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'ne hitaben yazılmış imzalı dilekçe gereklidir[162].

Stajdan bağışık olmayan kişiler açısından stajdan beklenen maksat hasıl olmuş ise Adalet Bakanlığı tarafından stajyere bir noterlik belgesi verilmektedir. Bu belge, açık bulunan üçüncü sınıf noterliklerden birine atanma hakkı vermektedir (N.Y. m. 17).

Adalet Bakanlığı'nda tutulan noterlik belgesine sahip olanların defterine noterlik belgesi sahipleri, belge sıra numaralarına göre kaydedilmektedirler (N.Y. m. 18).

---

[160] Ankara'dan başvuran müracaat sahipleri başvurudan 30 gün sonra belgelerini bizzat müracaat ederek Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alabilmektedirler.

[161] http://www.higm.adalet.gov.tr/satis_vadi_s.html Erişim Tarihi: 20.05.2008

[162] http://www.higm.adalet.gov.tr/satis_vadi_s.html Erişim Tarihi: 20.05.2008

Ankara'dan başvuran müracaat sahipleri, başvurudan 20 gün sonra belgelerini bizzat müracaat ederek Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden alabilmektedirler.

İlan edilen noterliğe ilk kez başvuran belge sahiplerinin, başvuru dilekçelerine 1512 sayılı Noterlik Yasası'nın 23 üncü maddesi gereğince sabıka kaydı, sağlık raporu, mal bildirimi, kayıtlı olunan barodan hakkında soruşturma ya da disiplin cezası olup, olmadığına ilişkin belge ve Cumhuriyet Başsavcılıkları'ndan temin edilebilecek beyannameyi ve varsa soyadındaki değişikliği gösterir belgeyi eklemeleri gerekmektedir. Eksik belgelerini ilan tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlamayan kişilerin istemi dikkate alınmamaktadır[163].

Başvuru sahipleri, dilekçe ve eklerini Adalet Bakanlığı'na veya Bakanlığa gönderilmek üzere bulundukları yer Cumhuriyet Başsavcılığı'na vermek zorundadırlar. Adalet Bakanlığı tarafından verilen bir aylık süre içerisinde noksan belgelerini tamamlamayan kişilerin istemi dikkate alınmamaktadır (N.Y. m. 23).

Noter olarak görev yapan kişilerin sadece bir dilekçe ile Adalet Bakanlığı'na veya Bakanlığa gönderilmek üzere bulundukları yer Cumhuriyet Başsavcılığı'na müracaat etmeleri yeterlidir.

Adalet Bakanlığı tarafından ilan edilen üçüncü sınıf noterliğe, ancak noterlik belgesini almış olan bir kimse atanabilmektedir. Adalet Bakanlığı, son ilan tarihinden itibaren bir ay tamamlandıktan ve her halde eksik belgelerin tamamlanması için verilen sürenin bitiminden sonra isteklilerden noterlik belgesine sahip olanlar defterindeki sırada en önde bulunanı, engel bir hali olmamak şartı ile noterliğe atamaktadır (N.Y. m. 23).

Eksik belgelerini ilan tarihinden itibaren bir ay içinde tamamlamayan kişilerin istemi kabul edilmemektedir. Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler ve ekleri başvurma süresi içinde Bakanlığa ulaşmadığı takdirde atama işleminde dikkate alınmamaktadır[164].

Birinci sınıf noterliğe birinci sınıf, ikinci sınıf noterliğe birinci veya ikinci sınıf, üçüncü sınıf noterliğe birinci, ikinci veya üçüncü sınıf noterler arasından, ilanı izleyen bir ay içinde başvuran isteklilerden birisi, Adalet Bakanı tarafından atanmaktadır.

[163] http://www.higm.adalet.gov.tr/ilanlar.htm E.T. 28.05.2008

[164] Bkz. www.adalet.gov.tr. Bkz. Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü – Noterlik Bürosu – İlanlar. Türkiye Noterler Birliği www.tnb.gov.tr Bkz. Münhal ya da muhdes noterlikler ve atamalar.

Noterlik belgesi sahiplerinin üçüncü sınıf bir noterliğe atanabilmesi, üçüncü veya daha üst sınıf noter isteklilerin bulunmamasına bağlıdır. İkinci ve üçüncü sınıf noterliklere atamada bir üst sınıftan olan noterlerin atanma isteği diğer isteklilere tercih edilmektedir. Bulunduğu noterlikte iki yılını doldurmamış bulunan noterlerin atanma isteği dikkate alınmamaktadır (N.Y. m. 27).

1.3. NOTERLERİN ÖZELLİKLERİ

Türkiye Cumhuriyeti noterlerinin sahip olmaları gereken özelliklerin bir bütün olarak bulunduğu Noterlik Mesleğinin Gelenek ve Görenekleri ile Uyulması Zorunlu Meslek Kuralları aşağıda sıralanmıştır[165]:

-Türkiye Cumhuriyeti noterleri, 1512 sayılı Noterlik Yasası, diğer yasalar, yönetmelikler, Türkiye Noterler Birliği'nin[166] genelge ve kararları ile konulan kurallara uymak, noterlik mesleğinin yerleşen gelenek ve göreneklerine göre davranmak ile yükümlüdürler.

-Uyulmak zorunda olunan kurallar: Yasalar, yönetmelikler ve Türkiye Noterler Birliğinin yayınladığı genelge ve aldığı karar esaslarından, gelenek ve görenekler ise; noterliğin bir meslek olarak var olmasından bu yana oluşan ve mesleki alışkanlıklar haline gelip benimsenen davranışlardan ibaret sayılmıştır.

-Uyulması zorunlu meslek kuralları ile mesleğin gelenek ve görenekleri, bunların getirdiği zorunluluklar, noterlik mesleğinin öneminden ve onun gerektirdiği görevin manasından, meslek içinde verilen hizmetin ciddiyetinden ve sağladığı yararlardan kaynaklanmaktadır.

- Noterlerin yasal olarak noterlik mesleği ve görevi ile bağdaşmayan herhangi bir işi yapmaları yasaktır. Noterlik görevinin ve hizmetin gereği gibi yapılmasına engel olabilecek hiçbir iş yapamadıkları gibi, dolaylı ve dolaysız olarak kendilerine ve yakınlarına herhangi bir yarar, kâr ve kazanç sağlayacak herhangi bir uğraşı içinde bulunmaları yasaktır.

---

[165] NOTERLİK MESLEĞİNİN GELENEK VE GÖRENEKLERİ İLE UYULMASI ZORUNLU MESLEK KURALLARI http://www.merno.org/yonetmelik13.html E.T. 20.05.2008

[166] Türkiye Noterler Birliği hakkında bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm 1.7.1.

-Noterlerin başkalarının borçlarına ve taahhütlerine kefil olmaları, borsa oyunları ve benzeri oyunlar oynamaları yasaktır. Noterler, kumar oynamayı ve sarhoşluğu alışkanlık haline getirerek kendilerini ve mesleklerini küçük düşürmekten kaçınmak zorundadırlar.

-Noterlerin kendileri ve personelleri ile kanunda gösterilen yakınlıktaki hısımlarına ait iş ve işlemleri yapmaları yasaktır.

-Noterlerin yasaların emrettiği durumlar dışında, yaptıkları işlemler hakkında ilgilisinden başkasına bilgi vermeleri yasaktır. Herhangi bir sebep ve suretle ifşaatta bulunmaları yasaktır.

-Yasal olarak bulundukları mevkiler ve yüklendikleri görevlerden yararlanarak kedilerine veya yakınlarına çıkar sağlamaları yasaktır.

-Siyasetle uğraşmaları ya da siyasi faaliyette bulunmaları yasaktır.

-Noter dairelerini, görevlerinin ve hizmetlerinin anlam ve gereğine uygun bir düzen ve görünümde bulundurmak, teftiş etmek zorundadırlar.

-Dairelerinde, işlerinin başında bulunarak, noterlik işlemlerinin yasa ve yönetmelik esaslarına uygun olarak yapılmasında, işlerin gereken sürat ve kolaylıkla görülüp bitirilmesinde, iş sahiplerine karşı olan davranışların düzeninde, denetim ve gözetim görevini yapmak zorundadırlar.

-Dairelerine, notere yaraşır biçimde kılık kıyafetlerle gelmek, bu suretle mesleklerine ciddiyet ve kendilerine saygınlık kazandırmak mecburiyetleri bulunmaktadır.

-Dairelerinde çalışanlar ile her yıl çalışma şartlarını gösteren hizmet sözleşmesi yapmak, başka bir noter de bulunmadığı takdirde Asliye Hukuk Hakimi'ne onaylatarak bir nüshasını bağlı bulundukları Noter Odası'na[167] göndermek mükellefiyetleri vardır.

[167] Noter Odaları hakkında bilgi için bkz. Üçüncü Bölüm 1.7.2.

-Yasa'nın öngördüğü çalışma saatlerinde dairelerini açık bulundurmak, Yasa'da yazılı haller dışında iş ve işlem yapmamak zorundadırlar.

-Resmi dairelerle, hakim ve savcılarla, Türkiye Noterler Birliği ve organları ile meslektaşları ile olan ilişkilerinde, yazışmalarında ve konuşmalarında notere yakışacak ciddiyet ve nezaket içinde davranmak zorundadırlar.

-Türkiye Noterler Birliği'ne ve Noter Odaları'na karşı, yasa, yönetmelik, karar ve anlaşmalarla meydana gelen yükümlülüklerini aynen yerine getirmek, istenen bilgi ve belgeleri derhal ve eksiksiz olarak bildirmek veya vermek zorundadırlar.

-Yasalara, yönetmeliklere, Türkiye Noterler Birliği'nin genelge ve emirlerine, genel ahlak ve adaba uygun olmayan bir iş ve işlem yapmamak zorundadırlar.

-Meslektaşlarının tutum ve davranışları hakkında söz söylemek, dedikodu yapmak, başkalarına açıklamalarda bulunmak yasaktır. Ancak, yasalara ve emirlere uyulması zorunlu meslek kurallarına, noterlerin genel menfaatlerine, genel ahlâk ve adaba, mesleğin dürüstlük esaslarına uymayanlar hakkında gerekli yerlere ve Türkiye Noterler Birliği'ne duyuruda bulunmak zorunlulukları vardır.

-Yaptıkları işlemlerde tarafsızlık ve eşitlik ilkelerine uymak zorundadırlar[168].

-Herhangi bir sebep ve suretle, noterlik ücretlerinden ve gelirlerinden kısmen veya tamamen indirim yapmaları ya da vazgeçmeleri yasaktır[169].

-Topladıkları devlet gelirlerine etki yapacak herhangi bir davranış içinde bulunmaları yasaktır.

-Fazla gelir sağlayacak veya iş adedini arttıracak herhangi bir davranış içine girmeleri veya rekabet sayılacak herhangi bir tutum içinde bulunmaları yasaktır. Rekabet amacı ile resmi daire yetkilileri ile ilişki kurmaları ve anlaşma yapmaları

[168] NOTERLİK MESLEĞİNİN GELENEK VE GÖRENEKLERİ İLE UYULMASI ZORUNLU MESLEK KURALLARI http://www.merno.org/yonetmelik13.html E.T. 20.05.2008

[169] T.C. Danıştay 1. Daire E. 1947/36, K. 1947/29, T. 15.9.1947 ve T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu E:47/175, K: 47/181, T. 2.10.1947 tarihli kararları da bu yöndedir. Kararlarda noterlerin parasız hizmet görmesinin adalet ve hakkaniyete uygun düşmediği belirtilmiştir.

yasaktır. Kendi aralarında dahi böyle bir ilişkiye girmeleri mümkün değildir[170]. Dikkat edilmelidir ki burada sözü edilen haksız rekabet değil sadece rekabettir[171].

-Yasal ve haklı sebep olmaksızın, dairelerine getirilen işleri yapmaktan çekinmeleri ve reddetmeleri yasaktır. Başka bir noterin haklı olarak, reddettiği işlemleri yapmamaları gerekmektedir. Başka bir noterlikte onaylanmak üzere hazırlanmış bir işlemi kabul ederek onaylamaları yasaktır.

-Basılı kağıtlarında, kartvizitlerinde, daire adres ve yerlerini gösterir levhalarında, telefon rehberlerinde, herhangi bir sebeple verdikleri ilanlarda rekabete neden olabilecek ibareleri kullanmaktan kaçınmaları gerekmektedir.

-Daha fazla olanak ve koşulları sağlamak vaadi ile diğer bir daireden personel almak, meslek etik kurallarına, birlik ve beraberlik ruhuna ve noter ahlâkına uymamaktadır. Bu nedenle başka bir noterlikte çalışan herhangi bir personelin, çalışmak üzere başvurması halinde eski noterden muvafakatname almış olması gerekmektedir.

-Noterlerin, noterlik mesleğini ve meslektaşlarını herhangi bir şekilde küçük düşürecek, mesleğin vakar ve meslektaşlarının onurunu rencide edecek tutum ve davranışlarda bulunmaları yasaktır.

-Meslektaşların birlik ve beraberliklerine mesleki dayanışma içinde bulunmalarına, birbirlerine duydukları saygı ve sevginin devamına uymayan her türlü davranıştan uzak kalmaları gerekmektedir.

-Noterlik dairelerinin devir ve teslimlerinde, Türkiye Noterler Birliği'nin koyduğu esaslara, bağlı bulundukları Noter Odaları'nın her çeşit taktir ve tespitlerine aynen uymak ve uygulamak zorundadırlar.

-Mesleki dayanışmanın en az icaplarından olarak birbirlerinin sevinçlerinde ve kederlerinde birer kardeş gibi davranmak, birlikte sevinmek, birlikte üzülmek esasında sadık kalarak en sıkı ilişkiler içinde bulunmak ve yardımlaşmak görevleridir.

---

[170] NOTERLİK MESLEĞİNİN GELENEK VE GÖRENEKLERİ İLE UYULMASI ZORUNLU MESLEK KURALLARI http://www.merno.org/yonetmelik13.html E.T. 20.05.2008

[171] Akıllıoğlu, a.g.e., s. 17.

-Mesleğin genel menfaatlerini, kişisel menfaatlerinin üzerinde tutmak mecburiyetindedirler[172].

Bunların yanında teknolojik gelişmelerden maksimum oranda yararlanmak, noterlerin uygulamada karşılaştıkları pek çok soruna çözüm getirecektir[173]. Kamera kayıtları ve akıllı kimlik kartları gibi basit önlemler uygulamada karşılaşılan büyük sorunları ortadan kaldıracaktır. Ayrıca noterler, önlerine gelen işlerde dikkatli ve uyanık olmak zorundadırlar.

Noterlerin, yasaların emredici hükümlerine aykırı hususlarda işlem yapmaları yasaktır[174]. Bu kural, imza onaylaması yapılan işlemlerin münderecatı hakkında da uygulanmaktadır (N.Y. m. 53).

Noterler, maddi hukuk bakımından geçerlilikleri şekle bağlı olan hukuki işlemleri düzenlemekle de yükümlüdürler. Noterlik Yasası, noterlere sadece usul işlemleri ile uğraşmak gibi bir görev vermiş değildir. Noterlik Yasası'nın 60 ıncı maddesi incelendiği takdirde görülecektir ki noterler sadece usul hukuku yönünden önemli olan işleri senetlemekle görevli kılınmamışlardır[175].

Yasal güvenliği sağlama ve anlaşmazlıkları önleme şeklinde beliren görevlerinin temel gereğinin bir uzantısı konumunda bulunan danışmanlık (hukuk mühendisliği) işlevleri uyarınca, ilgiliyi uyarmak ve kanalize etmek görevleridir. Ayrıca bu çerçevede noterler, ilgiliyi yönlendirebilmeleri için öncelikle ilgiliye iradesini serbestçe ve istediği biçimde beyan etme olanağı sağlayan bir ortamı yaratmak zorundadırlar. Yapılacak olan işlemin sonuçları ile doğabilecek olası sorunlar

---

[172] NOTERLİK MESLEĞİNİN GELENEK VE GÖRENEKLERİ İLE UYULMASI ZORUNLU MESLEK KURALLARI http://www.merno.org/yonetmelik13.html E.T. 20.05.2008

[173] Ayrıntılı açıklama için bkz. Mustafa Özbek, Noter Senetlerinde Sahtelik, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Prestij Matbaacılık, 2001, s. 173.

[174] T.C. YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ E. 2002/1208, K. 2002/3486, T. 26.6.2002 tarihli kararında imar kurallarının kamu düzeni ile ilgili olduğu ve önüne gelen işte kamu görevi yapan Noterin bu kuralları doğrudan gözetmesi gerektiğine karar verilmiştir. Başka bir karar ise T.C. YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ E. 2001/5165, K. 2002/1118, T. 13.3.2002 tarihli kararıdır www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008.

[175] Selahattin S. Tekinay, HUMK'nu Değiştiren 1711 Sayılı Kanun ve Noterlik Kanunu Hakkında Sempozyum, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1976, s. 217.

konusunda ilgilinin dikkatini çekmek suretiyle ona aydınlatıcı bilgiler sunmak görevleridir[176].

1.4. NOTERLİK SINIFLARI

Noterlikler dört sınıfa ayrılmaktadır. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf noterlikler, Türkiye Noterler Birliğinin mütalaası alınarak Adalet Bakanlığınca sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmada, her noterliğin yetki çevresi içindeki nüfus, iş yoğunluğu ve noterlik geliri esas tutulmaktadır. Genellikle, aynı mahkemeye bağlı noterlikler aynı sınıftan sayılmaktadır. Adalet Bakanlığı, her dört yılda bir noterliklerin durumunu inceleyerek, yeniden yapacağı sınıflandırmayı Resmi Gazete'de ilan etmektedir (N.Y. m. 4)[177].

Açık bulunan üçüncü sınıf bir noterliğe noter atanması mümkün olmadığı takdirde, bu noterlik, Adalet Bakanlığı tarafından dördüncü sınıfa indirilmektedir (N.Y. m. 31).

1.5. NOTERLİK DAİRESİNİN YÖNETİMİ

Dördüncü sınıf noterlikler, o yerin bağlı bulunduğu adalet komisyonunun inhası üzerine, Adalet Bakanlığı tarafından görevlendirilecek icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya katip sınıfından bir adalet memuru tarafından geçici olarak yönetilmektedir ve bu kişilere, geçici yetkili noter yardımcısı adı verilmektedir (N.Y. m. 32).

Geçici yetkili noter yardımcısı olarak görev yapanların, bu işlerinden elde ettikleri kazançlar, geçici verginin hesabında dikkate alınmamaktadır[178].

---

[176] Süha Tanrıver, Noterlik Açısından Vekalet (Temsil), Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Yeni Serdar Matbaası, 2000, s. 89.

[177] Türkiye Cumhuriyeti'ndeki noterliklerin sınıfları için bkz. http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/280.doc E.T. 20.05.2008.

[178] T.C. DANIŞTAY 3. DAİRE, E. 2000/4661, K. 2001/3656, T. 25.10.2001 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. DANIŞTAY 3. DAİRE, E. 1997/4529, K. 1999/376, T. 10.2.1999 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

Her ne sebeple olursa olsun boşalan birinci, ikinci veya üçüncü sınıf bir noterliği, atanan noter göreve başlayıncaya kadar o noterlikte çalışan ve stajının altı ayını tamamlamış olan stajyer, bu durumdaki stajyerler birden fazla ise kıdemlisi, o noterlikte bu durumda stajyer yoksa noter odasının uygun bulacağı ve görevlendireceği aynı durumdaki stajyer, bunlardan hiç birisi bulunmadığı takdirde o noterliğin başkatibi, onun da engelli bulunduğu hallerde en kıdemli katibi vekaleten yönetmektedir (N.Y. m. 33).

Noterlikte bu işi görecek katip bulunmadığı takdirde, Cumhuriyet Savcılığı'nın bildirmesi üzerine, Adalet Komisyonu tarafından atanacak icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya yeterli bir adalet memuruna bu iş gördürülmektedir. İşin yürütülmesinde yetersiz kaldığının denetimlerde belirlenmesi halinde vekil her zaman değiştirilebilmektedir. Noterliği yürüten görevliye, kendi aylık veya ücretinden az olmamak üzere, noter odası tarafından tayin olunacak ücret, noterlik gelirinden ödenmektedir. Ancak, bu ücret noterliğin aylık safi gelirinin yarısından fazla olmamaktadır (N.Y. m. 33).

Noterlerin, tutuklanma, işten el çektirme ve geçici olarak işten çıkarma gibi sebeplerden dolayı geçici bir süre işlerinden ayrılmaları halinde görevleri boşalan noterliğin vekaleten yönetimi usulünce gördürülmektedir (N.Y. m. 34).

Hastalık ve izin gibi haklı engeller sebebiyle işlerinden ayrılan noterlere, o noterlikte öncelikle imzaya yetkili kimse vekalet etmektedir. İmzaya yetkili kimse bulunmaması halinde, stajının altı ayını doldurmuş bulunan o noterlikteki stajyer, bu durumda stajyer yoksa başkatip veya kıdemli noterlik katibi, o noterlikte vekalet görevinin verilebileceği bir kimse bulunmadığı takdirde noter odasının uygun bulacağı başka bir stajyer bu işi görmektedir. Bunlardan birisinin bulunmadığı hallerde, noterin Cumhuriyet Savcılığı'na başvurması üzerine bu görev, Adalet Komisyonu tarafından icra müdürü, icra müdür yardımcısı veya yeterli bulunan bir adalet memuruna takdir edilecek ücret karşılığında gördürülmektedir (N.Y. m. 35)[179].

[179] Ayrıca bkz. T.C. DANIŞTAY VERGİ DAVA DAİRELERİ GENEL KURULU E. 1997/248, K. 1998/346, T. 20.11.1998 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

Noter odaları, açılacak muhdes[180] noterliklerin yerinin tespitinde ve mevcut bir noterliğin yerinin değiştirilmesinde düşüncelerini Adalet Bakanlığı'na bildirmektedirler (N.Y. m. 181/3).

Noterlik dairesinin bulunduğu bina veya binaların kira sözleşmeleri, daire adına noter tarafından yapılmaktadır. Noterlik daireleri, noterliğin sınıfı, iş yoğunluğu ve geliri göz önünde tutularak döşenmektedir (N.Y.Y. m. 5). Kira sözleşmesi şahıs adına yapılamamaktadır[181]. Noter tarafından noterlik dairesi adına yapılmaktadır. Noterlik dairesinin her türlü gideri notere aittir (N.Y. m. 40). Eski noter tarafından yapılan kira sözleşmesi eski noterin tayininden sonra da yasal halefiyet yoluyla devam etmektedir[182]. Eski noter noterliği yeni notere aynen teslim etmekle yükümlüdür (N.Y. m. 49)[183].

Her noter, kendisinin görevde bulunduğu döneme ait kira borcundan sorumludur[184].

Noterlerin çalıştığı yerler resmi daire niteliğindedir ve işyeri kapsamı içinde kalmaktadır. (N.Y. m. 40)[185]. Her noterlik dairesinin bulunduğu binanın dış kısmında ve herkesin kolaylıkla görebileceği biçimde bir yere, resmi dairelerin tabelaları niteliğinde ve noterliğin unvanını taşıyan bir tabelanın asılması zorunludur (N.Y.Y. m. 4). Noterlik daireleri, bulundukları binalara tatil günlerinde bayrak çekmek zorundadırlar (N.Y.Y. m. 3).

---

[180] Muhdes: Yeni kurulan ve henüz noter ataması yapılmayan noterliktir.

Münhal, Noterin ayrılması ile boşalan noterliktir.

http://www.tnb.org.tr/ACIK/MunMuh.aspx E.T. 08.04.2008

[181] T.C. YARGITAY 6. HUKUK DAİRESİ E. 1988/168, K. 1988/4779, T. 28.3.1988 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[182] T.C. YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ E. 2003/13840, K. 2004/4292, T. 29.3.2004 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[183] Ayrıca bkz. T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 2005/8974, K. 2005/10154, T. 3.10.2005 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[184] T.C. YARGITAY 6. HUKUK DAİRESİ E. 2000/2660, K. 2000/3179, T. 10.4.2000 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[185] Ayrıca bkz. T.C. YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ E. 1985/5953, K. 1985/7476, T. 24.6.1985 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

Noterlik dairesi, noterliğin sürekli faaliyet gösterdiği yerdir. Noter çalışma, servisler, bekleme ve arşiv bölümlerinden oluşmaktadır. Her daire, o yerdeki noterlik işlerinin yoğunluğu göz önünde tutularak, işlerin rahat görülmesini sağlayacak ve iş sahiplerinin kolaylıkla işlerini gördürebilecekleri nitelikte olmalıdır (N.Y.Y. m. 6).

Noterlik arşivi, noterlik faaliyeti neticesinde ortaya çıkan, sürekli saklanması gereken evrak ile işlem kağıtları ve her türlü eklerinin, defterler, makbuzlar, kartonlar ve cilbentlerin saklandığı yerdir (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik m. 4)[186].

1.6. NOTERLİK PERSONELİ

Her noterlik dairesi işlerin yoğunluğuna göre yeteri kadar personel ve gereği kadar servisler halinde çalışmaktadır (N.Y. m. 42). Noterlik personeli, noterin emri altında çalışan katip ve hizmetlilerden oluşmaktadır. Başkatipler ve katipler noterliğin her işinde ve muamelatında fiilen çalışmak zorundadırlar (N.Y.Y. m. 8).

Noterler, katip adaylarını en az bir yıl süreli[187] bir sözleşme ile işe almaktadırlar. Sözleşmede açıkça yazılmasa bile noterin, adaylık süresinin bitimini takip eden on beş gün içinde, adayın yetersizliği sebebiyle feshi ihbar hakkı saklıdır. Feshi ihbar süresi içinde sözleşme feshedilmemiş veya adaylık uzatılmamış bulunduğu takdirde, bu sürenin sonundan itibaren sözleşme, katiplik sözleşmesi halinde devam etmektedir (N.Y. m. 45).

Noter katibi ve adayına verilmiş olan meslekten çıkarma cezasının kesinleşmesi halinde, katiplik veya adaylık sözleşmesi, kesinleşme tarihinde kendiliğinden sona ermektedir[188]. Katip ve adayın bu sebeple noterden herhangi bir tazminat talep etmesi mümkün değildir (N.Y. m. 45).

---

[186] http://www.tnb.org.tr/scripts/tnb.dll/genelgedetay?TURU=GENEL%20YAZILAR&ULAS=3787, E.T. 21.11.2007

[187] Yıllık iş süresi için bkz. Cevdet İlhan Günay, İş Kanunu Şerhi, Cilt 2, 2. Bası, Ankara, Yetkin Basımevi, 2006, s. 2012.

[188] Bkz. Sarper Süzek, İş Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2006, ss. 455-456.

1.7. TÜRKİYE NOTERLER BİRLİĞİ VE NOTER ODALARI

1.7.1. Türkiye Noterler Birliği

Türkiye Noterler Birliği[189] noterlik mesleğinin amaçlarına uygun bir şekilde görülmesi, mesleğin gelişmesini ve meslektaşlar arasında birlik ve yardımlaşmayı sağlamak üzere kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip ve merkezi Ankara'da olan bir kuruluştur. Noterler, Türkiye Noterler Birliği'nin tabii üyeleridir (N.Y.Y. m. 111). Yaş tahdidine tabi tutulan noterler, Türkiye Noterler Birliği'nin fahri üyeleri olmaktadırlar. Birlik Yönetim Kurulu, mesleğe yararlı olmuş kişilerin fahri üyeliğe kabulüne karar verebilmektedir (N.Y. m. 165).

Meslektaşlar arasında birlik ve yardımlaşmayı sağlamak; mesleğin gelişmesi için kitap ve dergi yayınlamak, konferanslar düzenlemek, milletlerarası toplantılara katılmak ve sair gerekli çalışmalarda bulunmak; noter katiplerini yetiştirmek için kurslar açmak; noterliği ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere kendiliğinden veya istek üzerine bildirmek; uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit ve tavsiye etmek[190]; noter ve katiplerine, yönetmelikte gösterilecek belirli bir süre ve tutarda borç para vermek; üyelerinin ev sahibi olmaları, çocuklarının tahsillerini iyi şartlarla yapabilmeleri ve sair sosyal hizmetlerden faydalanmaları konusunda tedbirler almak; her adli yılın açılmasından evvel kendi çalışmaları ve mesleki ihtiyaçları hakkında Adalet Bakanlığı'na rapor vermek; noterliklere ait evrakın korunması ve saklanması için ortak tedbirler almak; Türkiye Noterler Birliği'nin taşınır ve taşınmaz malları ile paralarını Birlik amaçlarına uygun şekilde yönetmek ve işletmek; noterlerle katip ve hizmetliler arasında yapılacak sözleşmeler için tek tip sözleşme örneği hazırlamak; noterlik işlemlerinin Noterlik Yasası'na uygun şekilde yapılmasını sağlamak ve özellikle kambiyo senetlerinin (çek, poliçe ve emre muharrer senet) protestoları ile sair konularda noterler arasında rekabeti önlemek amacı ile ilgili resmi ve özel kuruluşlarla temas etmek ve gerekirse varılan sonuçları tarafların uymakla

[189] Türkiye Noterler Birliği hakkında geniş bilgi için Bkz. http://www.tnb.org.tr/default.aspx

[190] T.C. DANIŞTAY 8. DAİRE E. 1997/5095 K. 1999/3962 ve 16.06.1999 Tarihli kararında da belirtildiği gibi Türkiye Noterler Birliği, yayınladığı uyarı niteliğindeki genelgeler ile noterlerin mesleklerini daha iyi yapmalarına yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte noterler, Noterlik Mesleğinin Gelenek ve Görenekleri ile Uyulması Zorunlu Meslek Kuralları (bkz. yukarıda Üçüncü Bölüm 1.3.) gereği uyarı niteliğindeki bu genelgelere uymaktadırlar.

yükümlü olduğu bir protokole bağlamak; noterlerin genel menfaatlerini ve mesleğin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak; noter odalarının üye sayısı ve faaliyeti göz önünde bulundurulmak suretiyle noter odalarına Birlikçe verilecek ödenek miktarını ve ödeme şeklini belli etmek; her nevi ortak hesap paylaşım esaslarını belirlemek ve yasalarla verilmiş diğer görevleri yapmak Türkiye Noterler Birliği'nin görevleridir (N.Y. m. 166).

Türkiye Noterler Birliği, görevlerini organları olan Türkiye Noterler Birliği Başkanı, Türkiye Noterler Birliği Başkanlık Divanı, Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kurulu, Türkiye Noterler Birliği Kongresi ve Noter odaları vasıtası ile yapmaktadır (N.Y. m. 167).

1.7.2. Noter Odaları

Üç veya daha fazla noterlik bulunan her belediye sınırı içinde bir noter odası kurulmaktadır. Adalet Bakanlığı, noter odası kurulamayan yerlerdeki noterliklerin hangi odaya bağlanacağını tayin etmektedir ve sayıları 10 dan az noter bulunan yerlerdeki noterleri zorunlu gördüğü hallerde başka bir odaya bağlayabilmektedir (N.Y. m. 179). Noter odaları, Türkiye Noterler Birliği'nin bölgesel organlarıdır. Her noter, bölgesi içinde bulunduğu noter odasına kaydolmak zorundadır (N.Y. m. 180). Noter odaları, noter odası başkanı, noter odası yönetim kurulu ve noter odası genel kurulundan meydana gelmektedir (N.Y. m. 182).

Noter odalarının görevleri; mesleğin gelişmesi için gereken önlemlere girişmek, noterlerle katip, katip adayı ve hizmetliler arasındaki hizmetle ilgili anlaşmazlıkları ilgililerden birinin başvurması üzerine çözümlemeye çalışmak, açılacak noterliklerin yerinin tespitinde ve mevcut bir noterliğin yerinin değiştirilmesinde Adalet Bakanlığı'na görüş bildirmek, noterlik dairelerinin iç düzeninin yönetmelik hükümlerine uygunluğunu temin etmek için yardımlarda bulunmak, ölen noterlerin mirasçılarının haklarını korumak bakımından noterlik dairesinin devir ve tesellümünde gereken tedbirlere başvurmak, Birlik Kongresi'ne delege göndermek, Türkiye Noterler Birliği'nin vereceği görevleri yapmak ve yasalarla verilmiş diğer görevleri yerine getirmektir (N.Y. m. 181).

2. NOTERLERİN ÇALIŞMA KOŞULLARI

2.1. NOTERLİK ÜCRETLERİ

Türkiye'de noterler, yaptıkları işlemlerden Harçlar Yasası'na göre aldıkları harçların yüzde otuzu oranında noter ücreti almaktadırlar. Bu ücret, 2008 yılı ücret tarifesi uyarınca bir noterlik işleminde 1.68-YTL'dan az olmamaktadır. Noterlik ücret tarifesinde noterlerin alacağı ücretler, düzenleme, yazı, çevirme, karşılaştırma, tescil, emanetlerin saklanması, defter onaylama, aracılık ve bildirim yazı ücreti olarak sınıflandırılmıştır. Noterler, özel kanunlarında harç, damga vergisi ve resimden muaf olduğu belirtilen, ancak değer içeren işlemlerden, harç alınmış olsa idi alınması gereken harcın yüzde onu oranında noter ücreti almaktadırlar. Değer içermeyen bu çeşit işlemler dolayısıyla noterler onadıkları her imza için 2008 yılı ücret tarifesi uyarınca 1.94-YTL ücret almaktadırlar[191].

2.2. İŞ SAATLERİ

Noterlik dairesinde günlük çalışma, o yerdeki diğer resmi dairelerle birlikte başlamaktadır. Noter odaları, odada üye bulunan noterliklerin günlük çalışma ve tatil saatlerini odanın her yılki olağan genel kurul toplantısında, bir yıl süre ile uygulanmak üzere tespit etmektedirler ve Türkiye Noterler Birliği ile Adalet Bakanlığı'na bildirmektedirler. Şu kadar ki, noterlik dairesindeki iş kabulü süresi o yerdeki diğer resmi dairelerden en çok bir saat daha fazla olabilmektedir. Noterler, günlük çalışma süreleri dışında iş kabul edememektedirler (N.Y. m. 51). Bu hükme aykırı olarak günlük çalışma süreleri dışında iş kabul etmek ve bu tarzda muamele ifası sebebini de göstermemek kamu hizmetleri arasındaki ahengi bozmaktadır ve özellikle noterler tarafından yapılan muamelelere karşı güvensizliğe meydan vermektedir. Bu kuralın ihlali ayrıca suç oluşturmaktadır[192].

Noterler tatil günlerinde ve iş günlerinin tatil saatlerinde ancak vasiyetname tanzim ve tasdiki veya gecikmesinde zarar umulan noterlik işlemlerini yapabilmektedirler. Tatil gün ve saatlerinde iş yapılması sebebinin evrakta

[191] http://www.higm.adalet.gov.tr/ucrettarifesi.htm E.T. 05.03.2008

[192] Örnek karar için bkz. T.C. YARGITAY 7. CEZA DAİRESİ E. 1974/2187, K. 1974/2088, T. 16.4.1974 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

gösterilmesi ve bu işlemin yevmiye defterinin tatilden sonraki ilk numarasına kaydedilmesi zorunludur (N.Y. m. 52).

2.3. TOPLULUK SİGORTASI VE PRİMLER

1512 sayılı Noterlik Yasası gereğince, herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olarak çalışmayan veya buralardan kendi çalışmalarından dolayı aylık almayan noterler malullük, yaşlılık ve ölüm topluluk sigortasına girmek zorundadırlar[193].

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları yönüyle topluluk sigortasına tabi noterlerin yurt içi ve yurtdışı topluluk mensupları hakkında 01.09.2003 tarihinden geçerli olmak üzere malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı % 30 olarak uygulanmaktadır. Ancak, bunlardan ayrıca topluluk sigortasına tabi olarak hastalık sigortası primi ödeyenler hakkında malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranı % 20 olarak esas alınmaktadır[194]. Noterler için malullük-yaşlılık ve ölüm topluluk sigortası tip sözleşmesi Sosyal Sigortalar Kurumu ile noterin bağlı olduğu Noter Odası arasında yapılmaktadır[195].

Topluluk sigortası primlerini, topluluk sözleşmesinde gösterilen zamanda ödemeyen notere, birikmiş prim borcunu sözleşmedeki şartlar dairesinde ödeyinceye kadar işten el çektirilmektedir. Bunun yanında noter odası başkanı, prim borcunu süresi içinde ödemeyen noterin adını derhal Adalet Bakanlığı'na bildirmektedir. Topluluk sigortası primini ödememenin sonucu, prim borçlusu noterin şahsına münhasırdır (N.Y. m. 204).

Noterlik Yasası gereğince topluluk sigortasına girmiş olup sigortalılığı devam eden bir noter emekliliğe tabi bir görev veya hizmete atandığı ya da seçildiğinde, sigortalılığına esas alınan noterlik süresinin üçte ikisi kıdemine eklenerek intibakı yapılmaktadır ve görev veya hizmet aylığı ile emeklilik keseneğine esas aylığı yükseltilmektedir (N.Y. m. 205).

---

[193] http://www.ssk.gov.tr/wps/portal/!ut/p/_s.7_0_A/7_0_DF?cpid=193 E. T. 24.05.2008

[194] 08/08/2003 Tarih ve 12-126.Ek Genelge.

[195] http://www.alomaliye.com/ssk_genelge_12_132_ek.htm E.T. 28.05.2008

Noterlik Yasası veya Avukatlık Yasası'na göre topluluk sigortasına tabi bulunan kimselerin, kendilerine ihtiyarlık sigortası aylığı bağlanmadan önce, noterlik veya avukatlık mesleklerinin birinden ayrılıp diğerine geçmeleri halinde, yeni girdikleri meslekteki sigortalılıkları, ayrıldıkları meslekte geçen sigortalılıklarının devamı sayılmaktadır. Şu kadar ki, ilgili yeni mesleğe girdiği tarihten itibaren, o mesleğe ait topluluk sigortası sözleşmesi hükümlerine tabi olmaktadır (N.Y. m. 206). Yaşlılık aylığı almakta iken serbest avukat ve noter olarak çalışmalarını sürdürenlerin, sosyal yardım zammı dahil almakta oldukları aylıklarından 01.10.1999 tarihinden itibaren % 15 oranında sosyal güvenlik destekleme primi kesilmektedir (506 Sosyal Sigortalar Yasası m. 63/B) [196]. Yasa'nın yürürlüğünden önce veya sonra mesleklerini yürüten noterler açısından bir ayırım yapılmamıştır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 30.04.2003 gün 2003/21-299 E. 2003/308 K. Sayılı kararları da bu yöndedir. 506 sayılı Yasa'nın geçici 81 inci maddesinde yer alan yaşlılık aylığı koşulları yönünden aşamalı geçişe yönelik düzenlemelerin de uygulanma olanağı bulunmamaktadır [197].

Ayrıca hasta noterlere veya noterlerin eş ve bakmakla yükümlü oldukları çocuklarının hastalıkları halinde yardımda bulunulmasını sağlamak amacı ile "Noterler Sağlık Fonu" kurulmuştur. Belirli süreler içinde tekrarı zorunlu ve masraflı tedavi (şua, diyaliz ve benzeri) ile yurtiçi ve yurt dışında büyük masrafı icap ettiren

---

[196] T.C. Anayasa Mahkemesi Başkanlığı Esas Sayısı : 2006/111, Karar Sayısı : 2006/112, Karar Günü : 15.12.2006, Resmi Gazete: 30 Aralık 2006 - (5. Mükerrer) – 26392 Kaynak: www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. Anayasa Mahkemesi Başkanlığı Esas Sayısı: 1999/42, Karar Sayısı ve Tarihi: 2001/41 - 23 Şubat 2001 Kaynak: www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ E. 2003/1092, K. 2003/1056, T. 18.2.2003 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[197] T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ E. 2004/422, K. 2004/2473, T. 16.3.2004 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ E. 2003/411, K. 2003/777, T. 4.2.2003 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY 10. HUKUK DAİRESİ E. 2002/9611, K. 2002/9694, T. 16.12.2002 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY 21. HUKUK DAİRESİ E. 2003/417, K. 2003/783, T. 4.2.2003 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 2003/21-305, K. 2003/309, T. 30.4.2003 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

ameliyatları gerektiren hastalıklar halinde, kendi olanakları ile bu tedaviyi sağlayacak durumda olmayan noterlere bu fondan yardım yapılmaktadır (Noterler Sağlık Fonu Yönetmeliği m. 2).

Noterler Sağlık Fonu'ndan başka 31.12.2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Noterler Birliği ile özel bir sigorta şirketi arasında Noterler Grup Sağlık Sigortası Sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme uyarınca fiilen görevde bulunan noterlerin primleri Birlik tarafından ödenmektedir, emekli noterlerin ve bağımlılarının prim ödemelerinden emekli noterlerin kendileri ve çalışan noterlerin bağımlılarının prim ödemelerinden çalışan noterlerin kendileri sorumlu olmaktadır[198].

2.4. TEMİNAT

Noterlik mesleğine girenler, göreve başladıkları tarihten itibaren iki ay içinde, noterliğin bir yıllık gayrisafi gelirinin % 5'i oranında teminat vermek zorundadırlar. Teminat yalnız para olmaktadır (N.Y. m. 38 ve N.Y.Y. m. 76).

Yeni açılacak olan noterliklerin teminatı, noterliğin ilanında gösterilen tahmini gayrisafi gelir üzerinden ödenmektedir (N.Y. m. 38).

Noterler, ilk yılı takip eden yıllarda da bir evvelki yıla ait fiili gayrisafi gelirlerinin % 1'ini o yılın Şubat ayı sonuna kadar teminat olarak vermektedirler (N.Y. m. 38). Burada teminatın sonradan tamamen ya da kısmen değerini kaybetmesi nedeniyle yetersiz hale gelmesi durumunun baştan ön görülmesi hali söz konusu olmaktadır.

Başka bir deyişle genel teminat sağlama borcunun bir uzantısı olarak "tamamlama borcu"[199] na benzer bir durum ortaya çıkmaktadır.

Teminat parası, sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait bulunan milli bir bankaya yatırılmaktadır. Bu bankalar yönetmelikte gösterilmektedir. Teminat parası noterlerin görevleri dolayısı ile sebep olabilecekleri zararlara ve bu yüzden haklarında

[198] http://www.tnb.org.tr/ACIK/GenelYazilar.aspx E.T. 20.05.2008

[199] "Tamamlama Borcu" için bkz. Erden Kuntalp,Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1995, s. 274.

verilebilecek para cezasına karşılık teşkil etmektedir. Bu paralar başkasına temlik ve terhin edilememektedir. Haciz yapılamamaktadır ancak devir işlemi sırasında alıkonulacak miktardan artakalanı için haciz mümkündür. Teminat paralarını süresi içinde yatırmayan veya eksik yatıran notere, Adalet Bakanlığı tarafından teminatını tamamlaması için bir ayı geçmemek üzere uygun bir süre verilmektedir. Bu süre içinde de teminatını tamamlamayan noter istifa etmiş sayılmaktadır (N.Y. m. 38).

2.5. NOTERLERİN YAPACAKLARI İŞLER VE İŞLEMLERİN ŞEKLİ

2.5.1. Noterlerin Yapacakları İşler

Yapılması yasa tarafından başka bir makam, merci veya şahsa verilmemiş olan her nevi yasal işlemleri düzenlemek, yasalarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve mercileri belirtilmemiş olan bütün yasal işlemleri Noterlik Yasası hükümlerine göre yapmak, taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapmak, Noterlik Yasası'na uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kağıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işareti veya tarihi onaylamak, Noterlik Yasası hükümlerine göre yapılan işlemlerin dairede kalan asıl veya örneklerinden veya getirilen kağıtlardan örnek çıkarıp vermek, belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çevirmek, protesto, ihbarname ve ihtarname göndermek, yasal olarak tescili gereken işlemleri tescil etmek, Noterlik Yasası ve diğer yasalarla verilmiş sair işleri yapmak genel olarak noterlerin görevleridir (N.Y. m. 60).

Noterler özel olarak, tespit işleri[200], emanet işleri (emanet kabul ve saklama), defter onaylamak, vasiyetname ve ölüme bağlı tasarruflar ile ilgili işler, tebligat işleri[201], aylık ve yıllık iş cetvelleri verilmesi işlerini yapmaktadırlar (N.Y.Y. m. 7/b).

---

[200] Noterler, YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 2001/13-1021, K. 2001/1101 ve 05.12.2001 tarihli kararında da belirtildiği üzere ceza soruşturma veya kovuşturmasına konu teşkil eden olayların tespitini yapamamaktadırlar.

Noterler, Ceza Hukuku dışında kalan, Özel Hukuku ilgilendiren ve henüz mahkemeye intikal etmemiş konularda delil tespiti yapabilmektedirler. Geniş bilgi için bkz. Ahmet Başözen, Noter Tespitlerinin Delil Değeri, http://www.e-akademi.org/makaleler/abasozen-1.htm E.T. 20.05.2008

Ayrıca belirtilmelidir ki T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 1990/2-31, K. 1990/169 ve 14.03.1990 tarihli kararında da belirtildiği üzere Noter aracılığı ile yapılan tespit, fiili durumu belirleyen bir belge niteliğindedir.

[201] 7201 sayılı Tebligat Yasası'nın 34 üncü maddesi gereğince, noterler; adli-idari ve askeri kaza mercii niteliğini taşımadığından aynı Yasa'nın, 35 inci maddesine göre tebligat yapmaları mümkün değildir. Ancak, HGK.nun 30.06.1999 tarih 1999/12-552 E, 1999/556 K. ve T.C. YARGITAY 12. HUKUK

2.5.2. Noterlik İşlemlerinin Şekli

Noterler, kimlik (N.Y.Y. m. 90) ve yeteneğin tespitinde (N.Y.Y. m. 91), başkaları adına işlem yaptıracaklardan aranacak belgelerde (N.Y.Y. m. 92), işlemlere fotoğraf yapıştırılmasında (N.Y.Y. m. 93), örnek vermede (N.Y.Y. m. 94), çevirme işlemlerinde (N.Y.Y. m. 96), protesto işlemlerinde (N.Y.Y. m. 97), ihtarname ve ihbarname işlemlerinde (N.Y.Y. m. 98), defter onaylama işlemlerinde (N.Y.Y. m. 99), emanet (N.Y.Y. m. 106) ve ölüme bağlı tasarruf işlemlerinde (N.Y.Y. m. 109) Noterlik Yasası'ndaki kurallara uymak zorundadırlar.

Noter, iş yaptıracak kimselerin kimlik[202], adres ve yeteneğini ve gerçek isteklerini tamamen öğrenmekle yükümlüdür (N.Y. m. 72). Noter, gerekli gördüğü halde tanık dinlemek yoluyla da kimlik tespit edebilmektedir (N.Y.Y. m. 90).

Noterin ilgilinin yeteneği hakkında bir kanı sahibi olması gerekmektedir[203]. Yasal işlerin belgelendirilmesi anında ilgili iradesini serbestçe ve kendi isteğine uygun olarak beyan etmelidir. Beyanın tam ve eksiksiz olarak yazılması gereklidir. Yapılan işlemin niteliğine göre gerekli soruların sorularak işlemin sonucu hakkında ilgiliye açıklama yapılması gereklidir (N.Y.Y. m. 91).

Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anladığı takdirde, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılmaktadır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma olanağının da bulunmaması halinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulmaktadır (N.Y. m. 73).

Noterlik işlemlerinde ilgili kişi, Türkçe bilmediği takdirde antlı bir çevirmen bulundurulmaktadır. Çevirmenin yemini, Noter tarafından yaptırılmaktadır (N.Y. m.

DAİRESİ E. 2005/6249, K. 2005/9371, ve 02.05.2005 tarihli kararı ve T.C. YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ E. 2005/6248, K. 2005/9372, 02.05.2005 tarihli kararlarında da benimsendiği üzere noterlerin 7201 sayılı Tebligat Yasası'nın 28 inci maddesine göre ilanen tebligat yapmalarına yasal bir engel bulunmamaktadır.

[202] Bkz. Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Sayı: B030HİG000000- 2004 Rusya Federasyonu Vatandaşları İçin Vekaletname Düzenlenmesi Hakkında Genelge http://www.higm.adalet.gov.tr E. T. 20.05.2008.

[203] T.C. YARGITAY 14. HUKUK DAİRESİ E. 2002/2132, K. 2002/2804 ve 12.4.2002 tarihli kararında da belirtildiği üzere Noter, aksi bir durumdan şüphelendiği takdirde N.Y.Y. m. 91'e göre rapor istemelidir.

74 ve m. 75/son). Yasanın bu hükmü emredici niteliktedir. Yargıtay tarafından çevirmen bulundurulmaksızın vasiyetname düzenlenmesi ve düzenleyen noter vekilinin aynı zamanda çevirmen olarak işleme katılması usul ve yasaya aykırı sayılmıştır[204]. Bununla birlikte Yargıtay 2 nci Hukuk Dairesi E. 1969/7125, K. 1970/489 ve 23.01.1970 tarihli kararında tanıkların onama şerhinin ciddi olmasının temel kural olduğu belirtildikten sonra noter huzurunda vasiyetçi tarafından vasiyetname metni hakkında yapılacak beyanın, resmi dil olan Türkçe'ye çevrilmesi ve Türkçe olarak tanıkların öğrenmelerinin sağlanması geçerlik koşulu sayılmıştır.

Noterlik işlemlerinde, ilgilinin imzasını ve noterin onayını taşımayan çıkıntılar geçerli değildir. Çıkıntılar el yazısı ile yapılamamaktadır. Tamamlanmasından sonra bir noterlik işleminin değiştirilmesi veya fesih ve iptal veya önceki işin nitelik ve değeri değişmemek koşulu ile düzeltilmesi, önceki işlemin yapıldığı şekilde yeni bir işlemle yapılmaktadır. Yeni işlem başka bir noterlikte yapıldığı takdirde, bu noterlik, yeni işleme ait kağıdın bir nüshasını, gerekli açıklamayı yaparak ilk işleme ait kağıda bağlanması için o işlemi yapan noterliğe göndermektedir (N.Y. m. 81). Aksi halde ortada geçerli bir işlem bulunmamaktadır[205].

Noterlik Yasası hükümlerine göre belgelendirilen işlemler resmi sayılmaktadır. Noterler tarafından Noterlik Yasası hükümlerine göre düzenlenmiş olan hukuki işlemler, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir[206]. Noter tarafından yapılan imza onaylaması, onaylanan imzanın ilgiliye ait olduğunu belgelendirme niteliğindedir, hukuki işlemlerin içindekileri kapsamamaktadır. Bu işlemlerde imza ve tarih, sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir (N.Y. m. 82).

---

[204] T.C. YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ E. 1994/9959, K. 1994/11652, T. 29.11.1994

[205] Örnek Kararlar: T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 1969/1-1257, K. 1974/308, T. 30.3.1974 ve T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 2001/13-1021, K. 2001/1101, T. 5.12.2001 Kaynak: www.kazanci.com.tr. E.T. 23.05.2008

[206] 3402 sayılı Kadastro Yasası'nın 13/son maddesi uyarınca Noter tarafından tespit ve tevsik edilen muvafakat beyanı veya düzenlenen satış vaadi senedi teknisyen huzurunda yapılmış muvafakat sayılmaktadır. T.C. YARGITAY 16. HUKUK DAİRESİ E. 2004/1068, K. 2004/2575, T. 19.2.2004 Kararı ile de KADASTRO tespitine muvafakat niteliğinde sayılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

NOTERLERİN SORUNLARI ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

1. NOTERLERİN SORUNLARI

1.1. EĞİTİM SORUNLARI

1.1.1. Noterlerin Eğitim Sorunları

Noterler, meslek içi eğitimler vasıtası ile kendilerinin ve personellerinin bilgi birikimlerini ve becerilerini her düzeyde geliştirmek zorundadırlar[207]. Bu bağlamda noterler, kendi isteklerine bağlı olarak yurt dışında yabancı dil bilgilerini geliştirerek, mesleki veya mesleğe yararlı diğer konularda inceleme ve araştırmalar yapmak, bilgi ve görgülerini artırmak, uluslararası hukuk alanında çalışmalara katılmak, noterlik mesleğinin gelişmesine katkıda bulunmak üzere Adalet Bakanlığı ve Türkiye Noterler Birliği tarafından görevlendirilmektedirler (Yurt Dışında Görevlendirilecek Noterlerin Tespiti ve Uygulanacak Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 1).

Ayrıca Türkiye Noterler Birliği, organları vasıtası ile eğitim sorunlarının aşılması konusunda çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda Türkiye Noterler Birliği, mesleğin gelişmesi için kitap ve dergi yayınlamak, konferanslar düzenlemek, milletlerarası toplantılara katılmak gibi faaliyetlerde bulunmaktadır. Noterliği ilgilendiren konularda görüşünü yetkili mercilere kendiliğinden veya istek üzerine bildirmektedir. Uyulması zorunlu meslek kurallarını tespit ve tavsiye etmektedir (N.Y. m. 166).

---

[207] Turan, Avrupa Birliği Noterlik Uygulamaları İle Türk Noterlik Uygulamaları Arasında Uyum İle İlgili Düşünceler, Öneriler Hakkında İçel Noter Odasına Ait Rapor, http://www.merno.org/yazi1.html E.T. 20.05.2008

Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu, yerli ve yabancı kongrelere gidecek delegeleri seçmektedir ve meslek hakkında ilgili makamlara rapor vermektedir (N.Y. m. 172).

Türkiye Noterler Birliği'nden başka noter odaları da mesleğin gelişmesi için gereken tedbirleri almaktadırlar (N.Y. m. 181/1).

Ayrıca, Türkiye Adalet Akademisi, noterlerin meslek öncesi ve meslek içi eğitimi ve gelişmesi için kurslar açmaktadır. Uzmanlık programları, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler ve sertifika ile değerlendirilecek eğitim ve öğretim programlarını uygulamaktadır. Türkiye Adalet Akademisi, hukuk ve adalet alanında ilgili kurum, kuruluş ve kurulların hazırlayacakları eğitim planlarının ve araştırma projelerinin yapılmasına ve yürütülmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca hukuk ve adalet alanını ilgilendiren eğitim ve öğretim çalışmaları hakkında ilgili kurum, kuruluş ve kurullara görüş bildirmektedir. Bununla birlikte henüz staj aşamasında noter stajyerlerinin meslek öncesi programlarını düzenlemek görevi de bulunmaktadır (Türkiye Adalet Akademisi Yasası m. 5)[208].

Türkiye Adalet Akademisinde açılan kurslar ve düzenlenen etkinlikler ile noterlerin, mesleki bilgi, kabiliyet, tecrübe, yeterlilik ve liyakatlerini en üst seviyeye ulaştırmak suretiyle mesleki gelişmelerinin sağlanmasını temin etmek, kazandıkları bilgi, tecrübe ve yeteneklerden görevlerinde en uygun şekilde istifade etmelerini sağlamak amacıyla, mahkemelerin bağımsızlığı ve yargıçlık teminatına uygun olarak meslek içi eğitim yaptırılmaktadır (Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği m. 1).

Eğitimin hedefleri aşağıda belirtilmiştir (Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği m. 5);

-Noterlerin mesleki bilgi, kabiliyet, tecrübe, yeterlilik ve liyakatlerini en üst seviyeye ulaştırmak suretiyle mesleki gelişmelerini sağlamak,

[208] Türkiye Adalet Akademisi Yasası Yasa No: 4954, Kabul Tarihi: 23 Temmuz 2003 Resmi Gazete'de İlanı: 31 Temmuz 2003 - Sayı: 25185

-Zamanı verimli şekilde kullanabilme ve karşılaşacakları hukuki problemleri en kısa zamanda kavrayıp, doğru çözüm üretebilme becerilerini geliştirmek,

-İnsan haklarına ve hukuka uygun, adil ve hızlı bir yargılama yapabilme becerisini geliştirmek,

-Mevzuatta meydana gelen değişim ve gelişmelerin iletilmesi, uygulamaya yansıtılması ve uygulamada birliği sağlamak,

-Noterlerin, dünyada ve Türkiye'de meydana gelen ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik değişim ve gelişmelere uyumlarını sağlamak,

-Hukuk ve adalet alanındaki sorunların giderilmesi ve mesleki gelişimin sağlanmasında en üst seviyede yarar sağlamaktır (Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği m. 5).

Meslek içi eğitim ve uzmanlık programına katılmak ilgili kurum, kuruluş veya kurulların iznine tabidir (Türkiye Adalet Akademisinin Hizmetlerinden Yararlanma ve Ücretlere İlişkin Yönetmelik m. 8)[209].

Türkiye Adalet Akademisi tarafından düzenlenen meslek içi eğitime katılanlara "Meslek İçi Eğitime Katılım Belgesi" verilmektedir ve Türkiye Adalet Akademisince düzenlenen meslek içi eğitimi başarı ile tamamlayanlara ise "Meslek İçi Eğitim Sertifikası" verilmektedir[210].

1.1.2. Noter Adaylarının Eğitim Sorunları

Türkiye Adalet Akademisi'nde, Türkiye Noterler Birliği tarafından talep edilmesi halinde Yönetim Kurulu tarafından belirlenen noter adaylarına yüksek öğrenimde elde ettikleri bilgilerden meslekleriyle ilgili olanların genel olarak tekrarı ve bu bilgileri mesleklerinin ifasında kullanabilme yeteneğini kazandırmak amacı ile belirlenen konularda ders, seminer, sempozyum ve benzeri etkinlikler yolu ile meslek öncesi eğitim verilmektedir (Askeri Yargı Yargıç Adayları ile Avukat ve Noter Adaylarının

[209] http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/258/258.htm E.T.20.05.2008

[210] R.G. 8 Ekim 2004 – 25607 http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/258/258.htm E.T. 20.05.2008

Türkiye Adalet Akademisindeki Meslek Öncesi Eğitimlerine İlişkin Yönetmelik m. 1, 2 ve 5) [211].

Fakat, Türkiye'de noterlik stajı fiilen uygulanmamaktadır. Genel talep noterlik belgesini stajdan bağışık olarak almak yönündedir. Oysa bir noterin denetiminde pratik uygulama yapmak son derece önemlidir. Yukarıda Birinci Bölümde açıklandığı üzere pek çok ülke veya eyalette öncelikle kurs ve akabinde sınav koşulu bulunmaktadır. Çünkü, avukatlık ya da yargıçlık veya savcılık noterlikten tamamen ayrıdır ve yargılama faaliyeti içindedir. Noterlik işlemleri ise özellikle yargılama faaliyetinin dışındaki işlerle ilgilidir. Bu kapsamda noterlik belgesine sahip olanların avukatlıktan ya da başkaca bir iş kolundan münhal veya muhdes üçüncü sınıf bir noterliğe atanmaları halinde öncelikle üç ay gibi kısa süreli bir kursa tabi tutulmaları uygun olacaktır. Böylece mesleğe yeni başlayan kişilerin hata yapmaları büyük ölçüde önlenmiş olacaktır. Noterlik belgesi almak için müracaat eden adaylar için ise kurs ve akabinde sınav koşulu getirilmelidir.

1.1.3. Noter Katiplerinin Eğitim Sorunları

Noter katibi olabilmek için Devlet Memurları Yasası'nda yazılı koşullara sahip bulunmak, ceza veya disiplin kararı ile meslekten çıkarılmış olmamak, altı aylık adaylık süresini geçirmek ve yeterliği noter tarafından onaylanmak şarttır. Yeterliği onaylanmayan aday altı ay daha çalıştırılabilmektedir. Yine başarı gösteremediği takdirde artık o noterlikte çalıştırılmamaktadır. Türkiye Noterler Birliği veya odalar tarafından açılacak kursları bitirenler, adaylığa öncelikle alınmaktadırlar (N.Y. m. 44). Burada kursları bitirenlere öncelik tanınacağı belirtilmiş ise de zorunluluk getirilmemiştir. Noterlikte çalışan katipler, günümüz koşullarında bilgisayarın word programını bilmek zorundadırlar. Ancak bu yeterli değildir. Noterlik hukuku konusunda da bilgi sahibi olmalıdırlar. Bu nedenle noterlikte katip olarak yeni çalışmaya başlayan birinin öncelikle Adalet Meslek Yüksekokulu mezunu olması gereklidir. Bu mümkün olmadığı takdirde en azından katiplik görevine başlayanların imza yetkisi alabilmeleri için belirli bir süre noterlik hukuku dersi almaları ve uygulanacak sınavda başarılı olmaları ön koşulu getirilmelidir.

[211] R.G. Tarih: 2 Haziran 2007 Sayı: 26540
http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/338.doc#dokuz E.T. 20.05.2008

Türkiye Adalet Akademisi, noter katipleri için hizmet öncesi ve hizmet içi çeşitli mesleki kurslar açmaktadır (Türkiye Adalet Akademisi Yasası m. 33). Ayrıca, Türkiye Noterler Birliği de noter katiplerini yetiştirmek üzere kurs programları düzenlemektedir (N.Y. m. 166).

1.2. NOTERLİK İŞLEMLERİNDE STANDART VE UYUM SORUNLARI

Noterlik işlemlerinde standart sorunu bütün dünyada mevcuttur. Amerika Birleşik Devletleri'nde eyaletler arasında[212] ve Avrupa Birliği'nde ise ülkeler arasında[213] noterlik mevzuatında belirli bir standart bulunmamaktadır. Ancak belirli bir standart oluşturma özlemi ve gayreti mevcuttur. Bununla birlikte Türkiye'de Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde Noterlik Yasası'nın AB noterlik mevzuatı ile uyumlu hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda Türkiye Adalet Akademisi tarafından Avrupa Birliği müktesebatının iç hukuka yansıtılmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin konulara öncelik verilmektedir (Türkiye Adalet Akademisi Meslek İçi Eğitim Yönetmeliği m. 11).

Özellikle Amerika'da standardın sağlanması maksadı ile elektronik noterlik sistemi çözüm olarak görülmektedir[214]. Noterlik işlemlerinde standardın oluşturulması açısından elektronik imzanın birinci yararı yurt içi ve yurt dışındaki noterlerin birlikte hareketi sonucu, yurt dışında bulunan kişilerin işlemleri, elektronik ortamda tarafların bir araya gelme zorunluluğu olmaksızın gerçekleştirebilecek olmalarıdır. Ancak bunun sağlanabilmesi için öncelikle noterlik işlemlerinin "uluslararası elektronik noterlik" anlaşmasını kabul edecek olan ülkelerde belirli bir formatta hazırlanması gerekmektedir. Elektronik imzanın noterlik işlemlerinde standardın oluşturulması açısından ikinci faydası ise noterlerin müşterilerine şifre verebilmeleri halinde gerçek ve tüzel kişilerin yurt içi veya yurt dışından internet üzerinden noterlik işlemleri yapabilme olanaklarının sağlanabilecek olmasıdır.

---

[212] Shea, a.g.e.

[213] Pençeva (Пенчева) ve Boçukov (Бочуков), a.g.e.

[214] Bkz. Yukarıda Birinci Bölüm 2.1.6. ABD Eyaletlerindeki Noterlik Uygulamaları Arasındaki Farklılıklar

Aşağıda anlatılan[215] e-Noterlik sisteminin oluşumu ve düzgün bir şekilde işlemesi için bir noterin, bilgisayar donanımına ihtiyacı bulunmaktadır. Bunun yanında Noterlik görevinin en iyi şekilde yerine getirilebilmesine uygun yazılım mutlaka gereklidir. Bir diğer zorunlu koşul, e-Noterlik sistemi konusunda eğitilmiş personeldir[216]. Bu koşulların sağlanması için gelişen teknolojiye süratle ayak uydurmak gereklidir[217].

Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak açısından bir başka sorun ise Avrupa Birliği'ne dahil bazı ülkelerde noterlere verilen "Danışmanlık" görevidir.

Gerçekten bir avukat, menfaati müvekkilininki ile çatışan kimsenin temsil veya danışma konusunda vekalet teklifini kabul etmemek zorundadır. Avukatın çatışan menfaatleri temsil etmesi, mesleğe aykırılık taşıması bakımından yeterlidir. Bu davranışın müvekkile zarar vermesi veya diğer tarafa yarar sağlaması gibi bir koşul aranmamaktadır[218]. Avukatın çıkarları çatışan taraflara danışmanlık yapması hem Avukatlık Yasası'na hem de Avukatlık Mesleği Etik Kurallarına aykırıdır. Çünkü avukat, aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olduğu takdirde iş teklifini reddetmek zorundadır ve bu zorunluluk, avukatların ortaklarını ve yanlarında çalıştırdıkları avukatları da kapsamaktadır [(Av. Y. m. 38) ve (Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları m. 35-36)[219]]. Bu nedenle, noterlerin tarafsızlık özelliği nedeni ile "danışmanlık" görevinin de noterlere verilmesi düşünülebilecektir. Ancak verilen her görev, sorumluluğu da beraberinde getirecektir.

Danışmanlık görevinin yanında, yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden

---

[215] Bkz. Dördüncü Bölüm 2.1.1. e-Noterlik

[216] Geniş bilgi için bkz. Orhan Turan, http://www.merno.org/arge/auhf_elektroniknoterlik.htm E.T. 12.02.2008, Bkz. 2.1. ELEKTRONİK İŞLEMLER ve e –NOTERLİK; Ayrıca bkz. Yukarıda Dördüncü Bölüm 1.1.3. Noter Katiplerinin Eğitim Sorunları

[217] Geniş bilgi için bkz. Hasan Yeni, Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu Başkanı, http://www.e-imza.gen.tr/index.php?Page=Haberler&HaberNo=25 E.T. 20.05.2008

[218] Ayrıntılı açıklama için bkz. Meral Sungurtekin Özkan, Avukat Yükümlülükleri, Prof. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1997, ss. 293-298.

[219] Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları http://www.istanbulbarosu.org.tr/Document.asp?Konu=712&DocumentIndex=avhukuk/tbb_meslekkurallari.htm E.T. 25.05.2008

doğan özel hukuk uyuşmazlıklarında uygulanmak üzere (Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Yasa Tasarısı m. 1)[220] sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, uzmanlık eğitimi almış olan *tarafsız* ve *bağımsız* bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyarî olarak yürütülen bir uyuşmazlık çözüm yöntemi[221] olan arabuluculuk (Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Yasa Tasarısı m. 2/b) görevi de noterlere verilmelidir. Çünkü tarafsızlık ve bağımsızlık özelliği, tüm dünya noterlerinin olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti noterlerinin de ortak özelliklerinden biridir.

1.3. PERSONEL SORUNLARI

1.3.1. Tip Sözleşme

Türkiye Noterler Birliği, noterler ile katip ve hizmetliler arasında yapılacak sözleşmeler için tek tip sözleşme örneği hazırlamaktadır (N.Y. m. 166/11). Noterler, personelleri ile bu sözleşmeyi imzalamaktadırlar. Sözleşmede açıkça yazılmasa bile noterin, adaylık süresinin bitimini takip eden 15 gün içinde, adayın yetersizliği sebebiyle feshi ihbar hakkı saklı tutulmuştur. Adaylık süresinin uzatılması halinde de aynı hüküm uygulanmaktadır. Feshi ihbar süresi içinde sözleşme feshedilmediği veya adaylık uzatılmadığı takdirde bu sürenin sonundan itibaren sözleşme, katiplik sözleşmesi halinde devam etmektedir. Noter katibi ve adayı ile yapılacak sözleşme

---

[220]Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Yasa Tasarısı
http://www.basbakanlik.gov.tr/docs/kkgm/kanuntasarilari/hukukuyusmazligi.doc

[221] Alternatif Dava Çözümleri [Alternative Dispute Resulation (ADR)] için bkz:

- Bülent YİĞİT, Anlaşmazlıkların Mahkeme Öncesi Çözüm Sistemleri Hakkında Rapor, 2004
http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ANLAŞMAZLIKLARIN%20MAHKEME%20ÖNCESİ%20ÇÖZÜM%20SİSTEMLERİ%20HAKKINDA%20RAPOR&kimlik=504563415&url=makaleler/byigit-1.htm E.T. 28.05.2008

- "Amerikan Hukuk Sisteminde Anlaşmazlıkların Alternatif Çözümleri"
http://209.85.135.104/search?q=cache:zOFBft2u-NsJ:www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/dwnldCntHT.jsp E.T. 28.05.2008

- "İngiliz Hukuku ve Ticari Anlaşmazlıkların Çözüm Yolları Hakkında Genel Bilgi"
http://209.85.135.104/search?q=cache:xrULf1VL4gYJ:www.musavirlikler.gov.tr/upload/LON/ingilizhukuksistemiadr1.doc E.T. 28.05.2008

dört nüsha olarak düzenlenmektedir ve düzenlendiği tarihten itibaren 15 gün içinde bir nüshası noter odasına, ikinci nüshası bölge çalışma müdürlüğüne gönderilmektedir. Diğer nüshalardan biri noterde, diğeri katip veya adayda kalmaktadır. Odaya gönderilen nüshaya, adayın Devlet Memurları Yasası'ndaki şartlara sahip olduğunu gösteren belgelerin onaylı birer örneği de eklenmektedir (N.Y. m. 45).

Noterler, noter katip adaylarını en az bir yıl süreli iş sözleşmesi[222] ile işe almak zorundadırlar. Fakat daha sonra belirli süreli hizmet sözleşmesi yapma yükümlülükleri bulunmamaktadır (N.Y. m. 45). Ancak, noterlik işyerinde yapılan zincirleme sözleşmeler[223] belirsiz süreli hizmet akdi haline gelmektedirler[224].

Bu sözleşmenin içeriği, aşağıda açıklandığı üzere, personelin verdiği ve noterin ödediği zararlardan dolayı personele rücu halinde özel bir önem arz etmektedir.

1.3.2. Noter Katibinin Eyleminden Kaynaklanan Zararlar

Noter katibinin eyleminden kaynaklanan zararlardan istihdam eden noter sorumludur (N.Y. m. 162 ve B.Y. m. 55). Yargıtay kararları da bu yöndedir[225]. Ancak, noterin izinde olduğu süre içindeki olaylardan dolayı noter sorumlu değildir. Noter, görevi başında iken denetim ve gözetim görevini yerine getirmemesinden dolayı sorumlu tutulmaktadır[226]. Noter katibinin eyleminden kaynaklanan zarar, uygulamada en sık karşılaşılan sorunlardan biridir.

Burada adam çalıştıranın sorumluluğu bir kusur sorumluluğu değil olağan sebep sorumluluğudur. Adam çalıştıran, kendine bağımlı olarak çalışan yardımcı kişiler üzerinde işlerini gördükleri sırada üçüncü kişilere zarar vermelerini önleyecek her tür

---

[222] İş Yasası gereğince belirli süresi bir yıl ya da daha fazla olan iş sözleşmeleri, yazılı şekilde yapılmak zorundadırlar (İş Y. m. 8/II). Geniş bilgi için bkz. Nuri Çelik, İş Hukuku Dersleri, 19 uncu Bası, İstanbul, Beta Basım Evi, 2006, ss. 116-117.

[223] Zincirleme iş akitleri hakkında geniş bilgi için bkz. Süzek, ss. 204-206.

[224] T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ E. 2005/8643, K. 2005/36270, T. 16.11.2005 www.kazanci.com.tr E.T. 20.05.2008

[225] T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1973/3658, K. 1974/16534, T. 4.12.1974 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

[226] T.C. DANIŞTAY 7. DAİRE E. 1987/980, K. 1988/1222, T. 27.4.1988 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

dikkat ve özeni, denetim ve gözetimi göstermek zorundadır. Adam çalıştıranın sorumluluğu bir tehlike sorumluluğu da değildir. Çünkü adam çalıştırmak bir tehlike değildir. Sonra tehlike sorumluluğunda bir özen ödevi yüklenmemiştir. Adam çalıştıranın sorumluluğu bir kusur sorumluluğu da değildir. Sorumluluğun doğması için, objektif özen yükümlülüğünün ihlaliyle meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması yeterlidir[227].

Borçlar Yasası'na göre adam çalıştıran noterin sorumlu tutulabilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleşmesi gerekmektedir (B.Y. m. 55):

- Çalışan, işverenin maiyetinde (yanında bulunmalı veya emrinde) olmalıdır (B.Y. m. 55).

İşçinin, işverene bağlı olarak çalışması, iş sözleşmesinin önemli ve onu diğer iş görme sözleşmelerinden ayıran öğesidir. Bir iş sözleşmesinden söz edilebilmesi için, sözleşmenin işçi tarafını oluşturan kişi tarafından bir iş görme borcunun üstlenilmiş olması gerekir. İş sözleşmesinin konusunu oluşturan uğraşı kısa süreli de olsa bir süreklilik taşımalıdır. Tek bir işin yapılması ya da belirli bir sonucun yaratılmasının üstlenilmesi süreklilik unsuru taşımamaktadır. Bunun yanında iş sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu nedenle işçiye gördüğü iş karşılığında işveren tarafından ücret ödenmelidir. İster belirli ister belirsiz süre ile çalışılsın, bir iş sözleşmesinden söz edebilmek için işçinin işverene bağımlı olarak çalışması gerekmektedir[228]. Son olarak; iş sözleşmesinin kurulabilmesi için tarafların irade beyanları arasında sözleşmenin bütün esaslı noktalarını kapsayan uygunluk bulunmalıdır[229].

-İstihdam edilen bir kişi olmalıdır. Çalıştırma sözleşme ile olmasa bile işçinin meydana getirdiği zarardan işveren sorumludur (B.Y. m. 55/1). Çünkü kanun koyucu tarafından sözleşmeli veya sözleşmesiz ayrımı yapılmamıştır.

---

[227] Bkz. Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 10 uncu Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2008, s. 575.

[228] Bkz. Aydın Zevkliler ve Ayşe Havutçu, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9 uncu Bası, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2004, s.s. 311-314.

[229] Bkz. Eren, a.g.e., s. 209.

-Çalışanların zarar oluşturmaları gerekmektedir (B.Y. m. 55/1). Zararın kapsamı açıklanmamıştır. Dolayısı ile buradan her tür zarar anlaşılmaktadır.

- Zarar, işverene hizmet edilen sırada olmalıdır (B.Y. m. 55/1).

İşveren böyle bir zararın oluşmaması için içinde bulunulan an ve işin gerektirdiği bütün dikkat ve özeni gösterdiğini ya da dikkat ve özeni göstermiş olsa bile zararın oluşmasına engel olamayacağını kanıtladığı takdirde sorumluluktan kurtulacaktır (B.Y. m. 55/1).

Demek ki sorumluluktan kurtulmak, mücbir sebep, zarar gören kişinin veya üçüncü bir kişinin fiiliyle illiyet bağının kesilmesi durumlarında mümkün olmaktadır[230].

Yukarıda sayılan koşulların yanında zarar, müstahdemin hukuka aykırı fiilinden doğmuş olmalıdır[231].

Stajyer, katip ve katip adayları tarafından yapılmış olsa bile noter, bir işin yapılmamasından veya hatalı yahut eksik yapılmasından dolayı zarar görmüş olanlara karşı bu kişiler ile birlikte müteselsilen sorumludur[232].

İşverenin personeline başvurabilmesi için personelin kusurlu olması gerekmektedir. Bu durumda işveren, personeline aralarındaki hizmet sözleşmesine dayanarak rücu edebilecektir[233].

Noter, noterlik personeline karşı ödediği miktar için sahip olduğu rücu hakkına (B.Y. m. 55/son), işin yapılmaması, hatalı veya eksik yapılmasına sebep olan stajyere karşı da sahiptir (N.Y. m. 162).

---

[230] Safa Reisoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21 nci Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2008, s. 166.

[231] Geniş bilgi için bkz. M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, ss. 570- 580.

[232] T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 2007/1527, K. 2007/14638, T. 21.11.2007 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

[233] Reisoğlu, s. 166.

Ancak, adam çalıştıran noterin sorumluluğu açısından doktrinde kabul edilen ve Yargıtay içtihatlarında kendini bulan görüş, adam çalıştıranın meydana gelen zarardan kendisinin ya da çalışanının herhangi bir kusuru bulunmasa bile sorumlu olduğu yönündedir[234]. Ayrıca, Borçlar Yasası 55 inci madde metninde de kusurdan bahsedilmemektedir.

Sonuç olarak; noterin noterlik işlemlerinden kaynaklanan zararların giderilmesindeki sorumluluğu, kusursuz sorumluluktur. Noterin sorumluluktan kurtulabilmesi için illiyet bağının kesilmesi ya da zarar görenin ağır kusurunun olması veya üçüncü bir kişinin illiyet bağını kesecek nitelikte ağır kusurunun olması veya maddi zarar veren sonucun meydana gelmesinde öngörülmeyen bir halin bulunması gerekmektedir. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları da bu yöndedir [235].

---

[234] Reisoğlu, a.g.e., ss. 164-165.

[235] T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 2007/4-422, K. 2007/536, T. 11.7.2007 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ, E. 2006/1956, K. 2006/3585, T. 3.4.2006 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1996/3428, K. 1996/3829, T. 9.5.1996 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1995/4202, K. 1995/4271, T. 22.5.1995 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 2000/6166, K. 2000/6793, T. 10.7.2000 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ E. 2006/12186, K. 2006/13739, T. 21.12.2006 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 2000/6166, K. 2000/6793, T. 10.7.2000 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ E. 2004/17197, K. 2004/18667, T. 21.12.2004 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1997/3363, K. 1997/7526, T. 7.7.1997 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1998/316, K. 1998/6105, T. 9.7.1998 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ E. 1998/5399, K. 1998/9821, T. 29.12.1998 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU E. 2007/4-422, K. 2007/536, T. 11.7.2007 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

Noterler, görevleri dolayısıyla sebep olabilecekleri zararlara ve bu yüzden haklarında verilebilecek para cezasına karşılık teşkil etmek üzere teminat[236] yatırmaktadırlar. Teminatın fiilen göreve başlayan noter vekili tarafından da yatırılması aynı sebebe dayanmaktadır[237].

Ayrıca belirtmek gerekir ki, noterlik dairesinde çalışan katiplerin ve katip adaylarının görevlerinden dolayı işledikleri suçlara iştiraki bulunmayan hallerde noterin, bu kimseler üzerindeki gözetim ve denetim görevini yerine getirmediği sabit olduğu takdirde, cezai sorumluluğu da doğmaktadır (N.Y. m. 160).

1.3.3. Personelin Ücret, Sigorta ve Kıdem Tazminatı

1.3.3.1. Personel Ücretleri

Noterler, yanlarında çalıştırdıkları katip ve hizmetlilere, noterlik işlerinde çalışmaları karşılığı olarak aylık ücret ödemektedirler. Bu ücretler, İş Yasası hükümlerine uygun olarak düzenlenen ücret hesabını gösterir imzalı veya noterliğin unvanını taşıyan bir pusula ile (tediye fişi ücret hesap pusulası) ödenmektedir. Ayrıca bordro da yapılmaktadır (N.Y. Y. m. 14).

Katip ve hizmetlilere verilecek ücretlerde ilk işe başlamada asgari ücretten az ücret verilmemektedir (N.Y. Y. m. 14).

Noterin ayrılması veya ölümü halinde, yeni atanacak noter ile katip ve hizmetliler arasında yeniden bir ücret sözleşmesi yapılmaktadır. Bu kişilerin geçmiş terfi süreleri bu sözleşmelerde nazara alınmaktadır (N.Y. Y. m. 14).

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1998/316, K. 1998/6105, T. 9.7.1998www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 2007/1526, K. 2007/15079, T. 29. 11.2007 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

[236] Bkz. Yukarıda Üçüncü Bölüm 2.4. Teminat

[237] http://www.higm.adalet.gov.tr E.T. 20.05.2008

1.3.3.2. Personeli Sigorta Ettirme Yükümlülüğü

Noter, T. C. Emekli Sandığı'ndan emeklilik veya malullük aylığı almakta olanlar dışında kalan katip ve hizmetlilerini 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası hükümlerine göre sigorta ettirmektedir. T. C. Emekli Sandığı'ndan emeklilik veya malullük aylığı aldığı halde yaşı henüz 65'i geçmeyen katip ve 55'i geçmeyen hizmetlilerinin de (hastalık) ve (analık) sigortasına girmelerini sağlamaktadır.

31.12.2007 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Noterler Birliği ile özel bir sigorta şirketi arasında Noterler Grup Sağlık Sigortası Sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşme uyarınca noterlerin yanında çalışan personelin ve bağımlılarının prim ödemelerinden personelin kendileri sorumludur[238].

1.3.3.3. Kıdem Tazminatı

Noter, katip ve hizmetlilere, yasalar ve Türkiye Noterler Birliği organlarının tespit edeceği usuller dairesinde kıdem tazminatı vermektedir (N.Y.Y. m. 19).

Noterlerin işveren olarak Noterlikte çalıştırdıkları personele, yasalar uyarınca ödemekle yükümlü oldukları kıdem tazminatının ödenmesinde, noterlere yardımcı olmak üzere "Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Fonu" kurulmuştur (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 1).

Noterler, yürürlükteki İş Yasası hükümlerine göre kıdem tazminatı ödemektedirler (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 4).

Kıdem tazminatı ödemek yükümlülüğü ve sorumluluğu notere aittir (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 5).

Ancak, ilgili noter ve Birlik adına alınacak ibraya göre, Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği hükümleri dairesinde ve yönetmelikte sayılan hallerde, noter adına Türkiye Noterler Birliği kıdem tazminatını ödemektedir. Vekaleten yönetilen noterlikler de kapsam içindedir (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 5).

[238] http://www.tnb.org.tr/ACIK/GenelYazilar.aspx E.T. 20.05.2008

Türkiye Noterler Birliği'nin noter adına kıdem tazminatı ödediği durumlar aşağıda sayılmıştır:

- Noterin istifa etmesi, başka bir noterliğe atanması, meslekten çıkarılması, yaş tahdidine tabi tutulması suretiyle görevden ayrılması veya ölümü nedeniyle noterliğin boşalması hallerinde, boşalan noterliğe atanan noter göreve başladığı tarihten itibaren bir ay içinde hizmet sözleşmesi yapılmaması,

- Personel tarafından haklı sebeple bildirimsiz fesih dışında kıdem tazminatına hak kazandıracak şekilde hizmet akdine son verilmesi (personel, bu halde ayrıca ihbar tazminatı isteyemeyecektir)[239],

- Noterin, noterlikte çalışmaya başladığı tarihte T.C. Emekli Sandığı'ndan emekli maaşı alan personelin yaşlanması nedeniyle hizmet sözleşmesini feshetmesi,

- Noterin, personelin Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Yasası hükümleri uyarınca yaşlılık, emeklilik, malullük aylığı bağlatmak veya toptan ödeme hakkını kazanmadan Noterlik Yasası Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesi uyarınca 65 yaşını tamamlamak suretiyle yaş tahdidine uğraması nedeniyle hizmet sözleşmesini feshetmesi,

- Noterin, noterlik dairesinin yangın, yer sarsıntısı, su baskını gibi afetlere maruz kalması nedeniyle hizmet sözleşmesini feshetmesi,

- Noterin, personelin çalıştığı noterliğin olduğu yerde yeni bir noterlik ihdası, nedeniyle hizmet sözleşmesini feshetmesi hallerinde ve

- Noterliğin kaldırılması (lağvı),

- Noterin ihbar öneli vererek veya ihbar tazminatını peşin olarak ödeyerek iş akdini feshetmiş olması hallerinde kıdem tazminatı noter adına Türkiye Noterler Birliği tarafından ödenmektedir (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 5).

[239] T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ E. 1992/5443, K. 1992/10592, T. 29.9.1992 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

Ancak noterin istifa etmesi, başka bir noterliğe atanması, meslekten çıkarılması, yaş tahdidine tabi tutulması suretiyle görevden ayrılması veya ölümü nedeniyle noterliğin boşalması hallerinde, boşalan noterliğe atanan noter göreve başladığı tarihten itibaren bir ay içinde hizmet sözleşmesi yapılmayan personelin ve noterin ihbar öneli vererek veya ihbar tazminatını peşin olarak ödeyerek iş akdini feshetmiş olduğu personelin kıdem tazminatı Türkiye Noterler Birliği tarafından ödendiği takdirde kıdem tazminatı Türkiye Noterler Birliği tarafından ödenen personel 6 ay geçmeden tekrar aynı noterlikte veya aynı noterin görev ifa ettiği diğer bir noterlikte çalıştırıldığı takdirde yeniden işleyen kıdemine göre hak ettiği kıdem tazminatının iki yıllık bölümü son çalıştıran noter tarafından ödenmektedir. İki yıldan sonra devam eden hizmetine tekabül eden kıdem tazminatını ise Türkiye Noterler Birliği ödemektedir (Türkiye Noterler Birliği Kıdem Tazminatı Yönetmeliği m. 5)[240].

Yargıtay kararlarında da belirtildiği üzere her noter, kıdem tazminatı açısından sadece kendi döneminden sorumludur[241].

Katip ve hizmetlilerle noter arasındaki hizmet akdinden doğan münasebetler, Noterlik Yasası'nda aksine hüküm bulunmadıkça İş Mevzuatı'na tabidir (N.Y. m. 48). Bu kapsamda Sendikalar Yasası'nın uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar nedeniyle açılacak iptal davalarında notere husumet yöneltilmesi halinde de İş Mahkemeleri yetkilidir[242].

1.4. OFİS VE ARŞİV SORUNLARI

Her asliye ve münferit sulh mahkemesinin bulunduğu yerde kurulan noterlik dairesinin yeri, o noterliğin bağlı bulunduğu noter odası ile mahalli Cumhuriyet Savcılığı'nın düşüncesi alındıktan sonra Adalet Bakanlığı tarafından tespit edilmektedir. İlgili oda, Bakanlığa görüşünü bildirmeden önce, açılacak noterliğin

[240] http://www.merno.org/yonetmelik8.html E. T. 24.05.2008.

[241] T.C. YARGITAY, 9. HUKUK DAİRESİ, E. 1992/2175, K. 1992/5124, T. 7.5.1992 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ E. 1986/3960, K. 1986/4966, T. 12.5.1986 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

[242] T.C. YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ E. 1989/11472, K. 1990/305, T. 25.1.1990 www.kazancı.com.tr E.T. 22.05.2008

yerinin tespiti için bir üyesini görevlendirebilmektedir. Bu üye incelemesini bir rapor ile odaya bildirmektedir. Oda saptayacağı görüşünü, varsa belgeleri ile birlikte noterliğin bulunduğu yer Cumhuriyet Savcılığı'na göndermektedir. Cumhuriyet Savcılığı da gerekli gördüğü araştırma ve incelemeleri yaptıktan sonra kendi görüşü ile birlikte evrakı Adalet Bakanlığı'na yollamaktadır. Noterlik dairesinin iş merkezlerinde ve mümkün olduğu oranda mahkemelere ve bankalara yakın yerlerde açılması hususu göz önünde tutulmaktadır (N.Y.Y. m. 2).

Noterlik dairesinin yerini değiştirmek isteyen noter, gerekçe göstermek suretiyle Adalet Bakanlığı'na başvurmaktadır. Bir noterlik dairesinin yerinin değiştirilmesi, noterin muvafakati ve ilgili odanın görüşü alınmak suretiyle Türkiye Noterler Birliği tarafından da istenebilmektedir. Yangın, su baskını ve benzeri tabii afetler nedeniyle yer değiştirmek ve iş yerini tahliye etmek mecburiyetinde kalan noter, tayini sırasında belirlenen bölge içerisinde kalmak şartıyla Adalet Bakanlığı'na, Oda'ya ve Cumhuriyet Savcılığı'na çalışma yerini değiştirmek istediğini haber vermektedir (N.Y.Y. m. 3).

Noterlik dairesini, Adalet Bakanlığı tarafından tespit edilen yer dışında açan veya çalışmakta olduğu noterliği bu yer dışına nakleden noterlere, Adalet Bakanlığı tarafından noterlik dairesini tespit edilen yer sınırları içine taşıması için bir aylık süre verilmektedir. Bu süre içinde noterliğini tespit edilen yer sınırları içine taşımayan noter, görevinden istifa etmiş sayılmaktadır ve noterlik dairesi, Türkiye Noterler Birliği'nin gözetiminde tespit edilen yer sınırları içine nakledilmektedir (N.Y. m. 30).

Noterlik dairesi kapsamına arşiv bölümü de dahildir. Noterlik evrak ve defterlerinden yasa ve tüzüklerin tespit ettiği süreler sonuna kadar saklanması öngörülen bütün kağıt, defter vesairenin saklandığı yere arşiv bölümü denilmektedir. Bu bölüm noterlik dairesinin içinde olabileceği gibi daire dışında bir yerde de olabilmektedir (N.Y.Y. m. 6). Arşiv bölümünün tanzim ve çalışma tarzını tayin, tespit, yürütme ve denetlemek işlerini yapmakla başkatip görevlidir. Bu işler başkatiplik servisi tarafından yapılacağı gibi başkatibin teklifi ve noterin onayı ile diğer servislere de yaptırılabilmektedir (N.Y.Y. m. 21/f).

Noterlik arşivlerinde saklanan evrak ve belgelerin imhası, yönetmelikte gösterilen usullere göre, Devlet daireleri hakkındaki hükümlere tabidir (N.Y. m. 41). Üçüncü

sınıf noterliklerde bu komisyon, ilgili noter ve varsa başkatibi, yoksa imza yetkilisi, şayet yetki verilmemişse katibinden eğer noterlikte personel yoksa noter odası tarafından odaya bağlı noterler arasından görevlendirilecek noter olmak üzere iki kişiden oluşmaktadır. Ayıklama ve imha çalışmalarını yapacak personeli bulunmayan ilgili noter, komisyona katılacak noterin belirlenmesi ve görevlendirilmesi için noter odasına başvurmaktadır (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik m. 1)[243].

Komisyonca, bu suretle kesinleşen listelere göre imha edilecek malzeme başkaları tarafından görülüp okunması mümkün olmayacak şekilde kıyılarak, öncelikle kağıt hammaddesi olarak kullanılmak üzere değerlendirilmektedir. Bu şekilde değerlendirme imkanı bulunmaması halinde uygun bir yöntemle imha edilmektedir (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik m. 3).

Noterlikler ellerinde bulunan arşiv malzemesi ve arşivlik malzemeyi her türlü zararlı tesir ve unsurlardan korumak, mevcut asli düzenleri içerisinde tasnif edip saklamakla yükümlüdürler. Mükellefler, arşiv malzemesi ile arşivlik malzemenin korunması ile ilgili olarak: Yangın, hırsızlık, rutubet, su baskını, toza ve her türlü hayvan ve haşaratın tahriplerine karşı gerekli tedbirlerin alınmasından sorumludurlar (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik m. 5).

Birinci ve ikinci sınıf noterliklerde Ayıklama ve İmha Komisyonu, noterin başkanlığında başkatip ile başka bir imza yetkilisi varsa o personelin, başkatip dışında birden fazla imza yetkili personel varsa onlar arasından, başkatip dışında imza yetkili başka personel yoksa katipler arasından noter tarafından görevlendirilecek olanın katılmasıyla, üç kişiden kurulmaktadır. Üçüncü sınıf noterliklerde bu komisyon, ilgili noterin başkanlığında varsa başkatip, yoksa imza yetkilisi şayet yetki verilmemişse katibi ile noter odası tarafından odaya bağlı noterler arasından görevlendirilecek noter olmak üzere toplam üç kişiden oluşmaktadır. Ayıklama ve imha çalışmalarını yapacak ilgili noter komisyona katılacak noterin belirlenmesi ve görevlendirilmesi için noter odasına başvurmaktadır (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yön. m. 7).

[243] Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik R.G. Tarih 03.10.2007 ve Sayı: 26662.

Ayıklama ve imha Komisyonu her yılın Mart ayı başında ilgili noterin isteği ile çalışmalara başlamaktadır. Komisyon kullanılmasına ve muhafazasına lüzum görülmeyen malzemeyi tasnif ve ayıklamaya tabi tutmaktadır. Bu işlemde son teftiş tarihine kadar olan malzeme konu alınmaktadır. Komisyon üye tam sayısı ile toplanmaktadır ve oy çokluğu ile karar vermektedir. Çekimser oy kullanılmamaktadır. Ancak imha kararının geçerliliği için ilgili noterin bu yönde oy kullanmış olması şarttır. İlgili noterin imha kararına katılmaması halinde komisyonun diğer üyelerinin oyları ile imha kararı verilememektedir ve uygulanamamaktadır (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik m. 8).

Ayıklama ve imha işlemleri için gerekli masraflar ilgili noterliğe aittir. Ancak üçüncü sınıf noterliklerde komisyona katılacak olan ilgili Oda Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilen noterin yolluk ve masrafları Noterler Birliği tarafından karşılanmaktadır (Noterlik Daireleri Arşiv Hizmetleri Hakkında Yönetmelik m. 22).

Aşağıda açıklandığı üzere e-Noterlik, noterlerin arşiv sorunlarına kesin çözüm olacaktır. Yukarıda sayılan pek çok işin yapılması için gerekli zaman ve masraftan tasarruf edilecektir. Ayrıca, noterlik arşivleri, elektronik ortamda kağıda nazaran daha uzun süreli korunabilecek ve arşivlerin de yedeği oluşturulabilecektir.

2. NOTERLİĞE İLİŞKİN ÇAĞDAŞ YAKLAŞIMLAR

2.1. ELEKTRONİK İŞLEMLER

2.1.1. e-Noterlik

Bir noter, dijital imza[244] esasına dayalı bir sistemde, elektronik bir belgeye zaman damgası[245] ve kendi dijital imzasını yerleştirebilecektir. Noter tarafından elektronik olarak düzenleme şeklinde belge hazırlanabilecektir. Noter, sözleşme yapmak isteyen tarafların dijital kimliklerini tespit ettikten sonra bunu elektronik ortamda hazırlayıp

[244] Elektronik imza: Başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veridir (5070 Sayılı Elektronik İmza Yasası m. 3/b).

[245] Zaman damgası: Bir elektronik verinin, üretildiği, değiştirildiği, gönderildiği, alındığı ve / veya kaydedildiği zamanın tespit edilmesi amacıyla, elektronik sertifika hizmet sağlayıcısı tarafından elektronik imzayla doğrulanan kayıttır (5070 Sayılı Elektronik İmza Yasası m. 3/h).

bu husus ile ilgili saptamayı[246] güvenli elektronik imza doğrulama araçları[247] ile elektronik ortamda son derece güvenli ve hızlı bir şekilde yapabilecektir.

Münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza oluşturma aracı ile oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan, imzalanmış elektronik veride sonradan herhangi bir değişiklik yapılıp yapılmadığının tespitini sağlayan güvenli elektronik imza (5070 Sayılı Elektronik İmza Yasası m. 4), elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir (818 sayılı B.Y. m. 14) ve usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Bu veriler aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılmaktadırlar (1086 sayılı HUMY m. 295/A). Ancak yasaların resmi şekle veya özel bir merasime tabi tuttuğu hukuki işlemler ile teminat sözleşmeleri güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilememektedirler (5070 Sayılı Elektronik İmza Yasası m. 5).

Elektronik imzanın yararlarından biri, yurt içi ve dışındaki noterlerin birlikte hareket etmek suretiyle kendilerine göre yurt dışındaki işlemleri elektronik ortamda tarafların bir araya gelme zorunluluğu olmaksızın gerçekleştirebilecek olmalarıdır. Ayrıca noterler, müşterilerine şifre vermek sureti ile yurt içi veya yurt dışından internet üzerinden işlem yapabilme olanağına kavuşacaklardır. Bunun yanında noterler, tele çalışma yöntemi[248] ile büroları dışında da istihdam sağlayabileceklerdir.

Elektronik imzanın bir diğer faydası ise noterler, elektronik dokümanları muhafaza edebileceklerdir, bunların varlığını ve içeriğini talep halinde elektronik olarak belgelendirebileceklerdir[249] ve bu elektronik kayıt[250] ile ilgili kişinin kimliğinin

---

[246] Orhan Turan, http://www.merno.org/arge/auhf_elektroniknoterlik.htm E.T. 12.02.2008

[247] Güvenli elektronik imza doğrulama araçları; imzanın doğrulanması için kullanılan verileri değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, imza doğrulama işlemini güvenilir ve kesin bir biçimde çalıştıran ve doğrulama sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, gerektiğinde imzalanmış verinin güvenilir bir biçimde gösterilmesini sağlayan, imzanın doğrulanması için kullanılan elektronik sertifikanın doğruluğunu ve geçerliliğini güvenilir bir biçimde tespit ederek sonuçlarını değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, imza sahibinin kimliğini değiştirmeksizin doğrulama yapan kişiye gösteren, imzanın doğrulanması ile ilgili şartlara etki edecek değişikliklerin tespit edilebilmesini sağlayan imza doğrulama araçlarıdır (5070 Sayılı Elektronik İmza Yasası m. 7).

[248] "Tele Çalışma" için bkz. Ercan Akyiğit, Türk İş Hukukunda İş Güvencesi (İşe İade), Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007, s. 93.

[249] Orhan Turan, http://www.merno.org/arge/auhf_elektroniknoterlik.htm E.T. 12.02.2008

ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla yapılan bilgi edinme başvurusu (4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Yasası m. 6) üzerine yanıtlarını yazılı olarak veya elektronik ortamda başvuru sahibine bildirebileceklerdir (4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Yasası m. 12).

2.1.2. Elektronik Beyanname

Gayrisafi kazanç tutarına bakılmaksızın tüm noterlerin, yıllık gelir vergisi beyannamesini, geçici vergi beyannamelerini, muhtasar beyannameleri, katma değer vergisi beyannamelerini, elektronik ortamda (e-beyanname olarak) vermeleri zorunlu tutulmuştur. Beyannamelerini kendileri göndermek üzere başvuran ve kendisine kullanıcı kodu, parola ve şifre verilen mükelleflerin, vergi idaresince geçerliliği kabul edilmiş beyannameyi onaylamakla e-beyannameyi imzalamış sayılacakları, açıklanmıştır[251]. Elektronik ortamda gönderilen beyannamenin tahakkuk fişi de elektronik ortamda düzenlenmektedir ve mükellef veya elektronik ortamda beyanname gönderme yetkisi verilmiş gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda iletilmektedir (213 sayılı Vergi Usul Yasası m. 28).

2.1.3. Elektronik Çek

Elektronik çek sistemi, noterlerin iş yükünü azaltacak uygulamalardan biridir.

Elektronik çek, kağıt bazlı çekin avantajlarına sahip üstün bir elektronik ödeme sistemidir. Birkaç tür elektronik çek ödeme sistemi vardır. Bunlardan birincisi *e-checks* 'tir. Bu tür bir çek kağıt bazlı çekin dijital imza ile yaratılmış elektronik versiyonudur. Ödeme yapmak isteyen kişi, kendi ekranında beliren elektronik çeki kağıt bazlı bir çek gibi doldurmaktadır ve dijital imzası ile imzalayarak çek bedelini teslim alacak kişinin bilgisayarına göndermektedir. Çek bedelini alacak kişi de bu çeki elektronik ortamda kendi bankasına ulaştırmaktadır. Kendi bankası, bu çeki ödeme

---

[250] Yasa koyucuya göre "elektronik kayıt", elektronik ortamda tutulan ve elektronik defter ve belgeleri oluşturan, elektronik yöntemlerle erişimi ve işlenmesi mümkün olan en küçük bilgi ögesini ifade etmektedir (213 sayılı Vergi Usul Yasası Mükerrer m. 242/2).

[251] http://www.tnb.org.tr/scripts/tnb.dll/genelgedetay?TURU=GENEL%20YAZILAR&ULAS=3792 E.T. 20.05.2008

yapmak isteyen kişinin bankasından tahsil ederek çek alacaklısının banka hesabına yatırmaktadır. Bir diğer elektronik çek sisteminde ise; ödeme için müsait olmayan çek, ikinci kez bankaya ibraz edilerek ödeme sağlanmaktadır[252].

2.1.4. Bilgi Sistemleri

2.1.4.1. Bilişim Teknolojileri

Bilişim teknolojileri, ülkelerin ekonomik yapısını, çok yönlü olarak etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerde ekonomi, devlet yönetimi, kamu hizmetleri, sağlık, eğitim gibi pek çok görev ve hizmet, internet ve bilişim teknolojilerinin üzerinden yürütülmektedir. İnternet ve bilişim teknolojilerinin kullanıldığı alanlarda verimlilik artışı çok yüksektir[253]

Ulusal politikaların oluşturulması, saydam ve sürekli çalışan katılımcı mekanizmalarının tespiti, planlama, koordinasyon, teşvik ve düzenlemeleri belirleyici mekanizmaların tespiti, devletin bu teknolojiler ve getirdiği değişimin ışığında yeniden yapılanmasına yönelik stratejilerin belirlenmesi, yasal altyapının oluşturulması, değişim sürecinin somut ve takvime bağlanmış bir "Eylem Planı"nın ve ilgili izleme mekanizmalarının kurulması, Ulusal Örgütlenme Modelinin belirlenmesi, insan kaynakları gereksiniminin belirlenmesi ve gerektirdiği yeniden yapılanmalar için çözüm alternatiflerinin saptanması ve e-Avrupa için Türkiye açısından girişiminin hedefleri ve gelişmelerin izlenmesi ve yönlendirilmesi amacıyla 2002 yılında Birinci Bilişim Şurası ve 2004 yılında İkinci Bilişim Şurası Ankara'da düzenlenmiştir[254]. Bilişim Şuraları, e-Devlet gelişmeleri açısından çok önemli birer adım olmuştur[255].

[252] Mustafa Topaloğlu, Bilişim Hukuku, Adana, Karahan Kitapevi, 2005, s. 208.

[253] http://www.bilisimsurasi.org.tr/hakkinda/ E.T. 24.05.2008

[254] http://www.bilisimsurasi.org.tr/hakkinda/ E.T. 24.05.2008

[255] http://www.bilisimsurasi.org.tr/ E.T. 24.05.2008

2.1.4.2. Bilgi Paylaşımı Protokolü

17.05.2007 tarihinde Adalet Bakanlığı ve Türkiye Noterler Birliği arasında Bilgi Paylaşımına İlişkin Protokol imzalanmıştır[256]. Bu Protokol'ün konusu Adalet Bakanlığı ile Türkiye Noterler Birliği arasında, e-Devlet kapsamında mevzuatın izin verdiği sınırlar içerisinde veri iletişim bağlantısı kullanılarak, bilgi paylaşımını düzenlemektir. Protokolün[257] amacı ise, UYAP[258] ve NOTERNET[259] arasında günün teknolojik olanaklarını kullanarak, mevzuatın izin verdiği sınırlar içerisinde, verilerin karşılıklı olarak güvenli bir ortamda kullanılmasının sağlanmasıdır. Bu suretle gerek yargı teşkilatı tarafından anında NoterNET'e gerekse NoterNET'ten yargı teşkilatına iletilmesi gereken bilgi ve belgelerin gecikmeye mahal vermeksizin doğru bir şekilde aktarılması ve e-Devlet kapsamında veri paylaşımı sağlanmaktadır[260].

2.1.4.3. Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması

Adalet Bakanlığı'na ait bilgi sistemlerinin internet üzerinden gelecek tehlikelerden korunması ve veri güvenliğinin sağlanması amacı (Adalet Bakanlığı Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması ve Veri Güvenliğinin Sağlanmasında Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m.1) ile Adalet Bakanlığı internet çıkışı, tek bir merkezden sağlanmaktadır. Adalet Bakanlığı sunucu ve kullanıcı internet erişim ağını koruyan "Güvenlik Duvarı", ağlar arasındaki veri paketlerini şifrelendirerek yönlendiren "Router", Bakanlık güvenlik politikası uyarınca kullanıcıların internette gezebilecekleri web sayfalarını filtrelemekte kullanılan "İçerik Denetleme Yazılımı", virüslerden korunmak için

[256] http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2007/mayis07/nprotokol/protokol.htm E.T. 26.05.2008

[257] http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2007/mayis07/nprotokol/protokol.htm E.T. 26.05.2008

[258] UYAP: Adalet hizmetlerinin zaman kaybetmeksizin yerine getirilerek vatandaşın mağdur olmasını engellemek, Türkiye Cumhuriyeti Adli Sistemi'nin işleyişini güvenilirliğini, doğruluğunu en üst düzeyde sağlamak ve yargı sistemine hız kazandırmak için geliştirilen "Ulusal Yargı Ağı Projesi"dir. http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2007/mayis07/nprotokol/protokol.htm E.T. 26.05.2008

[259] NOTERNET: Noterler Birliği'nin; Noterler, Noter Odaları, Adalet Bakanlığı ve diğer tüm kamu kurum ve kuruluşları ile iletişim ve verilerini üzerinde taşıyan internet ve internet ağıdır http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2007/mayis07/nprotokol/protokol.htm E.T. 26.05.2008

[260] http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2007/mayis07/nprotokol/protokol.htm E.T. 26.05.2008

kullanılan "Antivirüs Sistemi", Bakanlık sunucularına yönelik saldırıların online olarak izlenebilmesi ve durdurulabilmesi amacıyla kurulan "Saldırı Tespit Sistemi"nin yönetimi Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı'na aittir (Adalet Bakanlığı Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması ve Veri Güvenliğinin Sağlanmasında Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 5).

Bilgi işlem sistemlerinin yönetiminde herhangi bir bilgiye sahip personelin görevden ayrılması veya görev yerinin değiştirilmesi durumunda ilgilinin vakıf olduğu tüm sistem parolaları derhal değiştirilmektedir (Adalet Bakanlığı Bilgi Sistemlerinin İnternet Üzerinden Gelecek Tehlikelerden Korunması ve Veri Güvenliğinin Sağlanmasında Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 5)[261].

2.1.4.4. Bilgi Toplumu Stratejisi

Küreselleşen dünya ekonomisinin avantajlarının etkin şekilde kullanılmasına yönelik stratejik alanları tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi, 2010 yılına kadar küresel rekabet gücüne sahip bilgiye dayalı ekonomik ve sosyal gelişimin sürdürülebilir kılınması ve toplumsal refahın artırılması için bütüncül bir dönüşümü kapsamaktadır. Bilgi Toplumu Stratejisi'nin temel hedefleri; kamuda iş süreçlerinin gözden geçirilerek kamu yönetiminde ve işleyişinde modernizasyonunun sağlanması, kamunun vatandaşlara ve iş dünyasına sunduğu hizmetlerin daha etkin, hızlı, kolay erişilebilir ve verimli sunulması, vatandaşların bilgi toplumu olanaklarından azami düzeyde faydalanmalarının sağlanması, sayısal uçurumun azaltılması, istihdamın ve verimliliğin artırılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin, daha fazla katma değer yaratmak üzere, işletmeler tarafından yaygın ve etkin kullanımının sağlanması ve iletişim hizmetlerinde yaygın, nitelikli ve uygun fiyatlarla hizmet sunumunu sağlayacak rekabetçi ortamın tesisi ile bilgi ve iletişim teknolojileri sektörünün büyümesinin ve küresel rekabetçi bir sektör olarak konumlanmasının sağlanmasıdır şeklinde açıklanmıştır[262].

---

[261] http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/267/267.htm E.T. 20.05.2008

[262] Geniş Bilgi İçin bkz. Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planı (2006-2010), DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI www.bilgitoplumu.gov.tr/btstrateji/Eylem_Plani_28072006.doc
E.T. 28.05.2008

2.1.5. Elektronik Kimlik ve Belge

Nüfus hüviyet cüzdanlarının bir an önce elektronik olarak hazırlanmaları ve bu kartlara kişi ile ilgili yasal ehliyet vs. durumları gösteren bilgilerin yüklenmesi gereklidir. Ayrıca, tapu belgeleri, diplomalar gibi tüm resmi belgelerin, en azından bandrollü olarak hazırlanmaları halinde kağıt üzerinde yapılan sahteciliklerin önü kesilmiş olacaktır. Elektronik kartlarda sahtecilik yapılması son derece güç olmakla birlikte herhangi bir sahtecilik halinde ise Noter, gereksiz yere yargılanmayacak ve işten el çektirilmeyecektir.

2.2. SORUMLULUK SİGORTALARI VE FONU

2.2.1. Sorumluluk Sigortası

Sigorta şirketleri, mesleki çalışma koşullarına uygun olarak "Noter Paket Poliçeleri" hazırlamaktadırlar. Bu poliçelerle alışılmış rizikoların dışında "İşveren Sorumluluk", "3. Kişi Sorumluluk" ve "Mesleki Sorumluluk" teminatları da sağlanmaktadır. Noter ile sigorta şirketi arasında kurulan akitte sigorta şirketinin sağladığı teminat limitli olmaktadır. Bu limitin dışında kalan kısmın belirli miktarına kadar olan kısmını Fon[263] karşılamaktadır.

2.2.2. Noterlerin Hukuki Sorumluluk Fonu

Stajyer, katip ve katip adayları tarafından yapılmış olsa bile noterlerin, bir işin yapılmamasından veya hatalı yahut eksik yapılmasından dolayı zarar görmüş olanlara karşı hukuki sorumluluklarını karşılamak üzere "Noterlerin Hukuki Sorumlulukları Fonu" adı altında bir fon kurulmuştur (Türkiye Noterler Birliği Hukuki Sorumluluk Fonu Yönetmeliği m. 1).

Fonun kapsamı: Geçici yetkili noter yardımcıları hariç, Türkiye Noterler Birliği'nin üyesi bulunan tüm 1, 2 ve 3 üncü sınıf noterler ile emekli, ölen veya herhangi bir suretle noterlikten ayrılan noterlerin ve herhangi bir nedenle noterlik görevini yüklenen kişilerin, noterlik görevini ifasından ötürü kendilerinin kasıtsız ve ihmali fiillerinden, yanlarında bordroya bağlı olarak çalıştırdıkları stajyer, katip, başkatip ve diğer personelin kasti veya ihmali veya kasıtsız fiillerinden dolayı zarar

[263] Bkz. Aşağıda 2.2.2. Noterlerin Hukuki Sorumluluk Fonu

görecek olanlara karşı 1512 Sayılı Noterlik Yasası, Borçlar Yasası ve diğer yasalar ile Yönetmelik ve mevzuat gereğince doğacak ve bunların tabi olduğu zamanaşımı süresi içinde talep olunacak tüm hukuki sorumluluklarının Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu tarafından her yılbaşında belirlenen kısmı teminat kapsamındadır (Türkiye Noterler Birliği Hukuki Sorumluluk Fonu Yönetmeliği m. 2).

Bu fondan yapılacak yardım, sigortanın ödediği miktarın dışında kalan kısımlar içindir. Sigorta tarafından gerekli ödeme yapılıncaya kadar, temlik alınmak kaydıyla bu hesaptan ilgiliye yeteri kadar avans verilmektedir (Türkiye Noterler Birliği Hukuki Sorumluluk Fonu Yönetmeliği m. 4)[264].

2.2.3. İnternet Sorumluluk Sigortası

İnternet sorumluluk sigortası, internetin yaygın bir şekilde kullanımıyla ortaya çıkan çok çeşitli rizikolara karşı sigorta güvencesi sağlayan bir isteğe bağlı sorumluluk sigortasıdır. İnternet sorumluluk sigortası, sigortalının hukuki sorumluluğunun sigorta güvencesi altına alınması amacıyla akdedilen, pasif sigortası niteliğinde bir zarar (tazminat) sigortası türüdür[265].

[264] http://www.merno.org/yonetmelik5.html E.T. 22.05.2008

[265] Huriye Kubilay, Internet Sorumluluk Sigortası, http://216.239.59.104/search?q=cache:RawZZU6zSoYJ:inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/45.doc E.T. 20.05.2008

S O N U Ç

Noterlik, eski Roma'dan günümüze kadar gelen bilimsel bir meslektir. Farklı hukuk sistemlerindeki kurallar ve uygulamalar incelendiğinde noterliğin kendine özgü yapısı belirginleşmektedir. Tarafsızlık ve bağımsızlık tüm dünya noterlerinin ortak özelliklerindendir. Noterin en genel fonksiyonu bir belgedeki imzanın gerçekten o kişiye ait olduğunu onamak suretiyle hileyi önlemesidir. Noterlerin, sır saklamak, tarafların kimliklerini doğru olarak tespit etmek ve tarafların iradelerine uygun işlem yapmak yükümlülükleri vardır.

Noter, mesleki bilgi, kabiliyet, tecrübe, yeterlilik ve liyakatlerini en üst seviyeye ulaştırmak suretiyle mesleki gelişmesini sağlamak zorundadır. Noterlik mesleği etik kuralları da mesleğin gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu kapsamda Uluslararası Latin Noterler Birliği, 1948 tarihinde Buenos Aıres'de oluşturulmuştur. Türkiye dahil olmak üzere yetmiş altı üyesi bulunmaktadır. Uluslararası Latin Noterler Birliği, 21 inci Uluslararası Kongresinde Noterin Sosyal Rolü hakkında bildiri yayınlanmıştır. Bununla birlikte ilk "Uluslararası e-Noterlik İşlemleri ve e-Eklentiler Forumu", Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği, Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı ve Uluslararası Latin Noterler Birliği tarafından birlikte organize edilmiştir.

Birleşik Devletler Ulusal Noterler Birliği, noterliğin seviyesinin yükseltilmesi için Ulusal Noterler Birliği Etik Kurallarını oluşturmuştur. Rusya Federasyonu gibi ülkelerde ise noterliğin seviyesinin yükseltilmesi amacıyla başarılı noterler ödüllendirilmektedirler. Türkiye Cumhuriyeti'nde de noterlerinin sahip olmaları gereken özelliklerin bir bütün olarak bulunduğu Noterlik Mesleğinin Gelenek ve Görenekleri ile Uyulması Zorunlu Meslek Kuralları bulunmaktadır.

.

Noterlik mesleğine etki eden faktörlerden biri de uluslararası sözleşmelerdir. Uluslararası sözleşmeler, iç hukuk kuralları daha iyi koşullar sağlamadığı takdirde iç hukukun üzerinde etkiye sahiptirler. Bu nedenle Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı ve Lahey Uluslararası Özel Hukuk Konferansı ile üstlenilen yükümlülüklere uyulması gerekmektedir. Bununla birlikte modern ve demokratik bir toplumda, yargının iç tutarlılığı ve manevi gücü ile yargı sistemine olan kamusal güven son derece önemlidir. Bangalor Yargı Etiği İlkeleri ile ilgili yüksek standartları korumaya ve ilerletmeye yönelik temel sorumluluk, her ülkede yine yargının üzerindedir. Yargının bağımsızlığına dair Birleşmiş Milletler Temel İlkeleri, yargının bağımsızlığını güvence altına almak ve ilerletmek için dizayn edilmiştir ve bu ilkeler devletlere yöneltilmiştir.

Yukarıda bahsedilen ilke ve kriterleri karşılama isteğinde bulunan Türkiye Cumhuriyeti'nde bugün 1540 adet noterlik bulunmaktadır. Noter, Noterlik Yasası'nın izin verdiği durumlar hariç olmak üzere noterlik mesleği ile bağdaşmayan hiç bir iş yapamamaktadır. Almanya'da bulunan "Avukat-Noter", Türkiye Cumhuriyeti'nde yoktur.

Türkiye'de noter, onama işlemleri ile birlikte düzenleme işlemleri de yapabilmektedir. Ancak Almanya ve Bulgaristan noterlerinden farklı olarak danışmanlık görevi yoktur. Ayrıca Almanya'da noterde yapılan sözleşmelere "mal varlığında doğrudan doğruya icra edilebilir" kaydı konulabilmektedir. Bu durumda noter tarafından oluşturulan belge, mahkeme ilamı ile aynı yasal etkiye sahip olmaktadır. ABD'de ise noterlerin işlemlerin yasaya uygunluğunu sağlamak için tarafların her birini aydınlatmak ve onların maksatlarına uygun yasal formatı seçmelerini sağlamak görevleri bulunmaktadır. Ancak düzenleme şeklinde işlem yapmamaktadırlar. Bu durumda bir avukata göndermektedirler. Burada diğer eyaletlerden farklı olarak Louisiana'da noter, yazılı yasal belge düzenleyebilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde avukatın çıkarları çatışan taraflara danışmanlık yapması hem Avukatlık Yasası'na hem de Avukatlık Mesleği Etik Kurallarına aykırıdır. Avukat, aynı işte menfaati zıt bir tarafa avukatlık etmiş veya mütalaa vermiş olduğu takdirde iş teklifini reddetmek zorundadır. Bu nedenle Almanya ve Bulgaristan'da olduğu gibi danışmanlık görevi de tarafsız olan noterlere verilmelidir.

Danışmanlık görevinin yanında, bir uyuşmazlık çözüm yöntemi olan arabuluculuk görevinin de noterlere verilmesi gereklidir. Çünkü tarafsızlık ve bağımsızlık özelliği, tüm dünya noterlerinin olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti noterlerinin de ortak özelliklerinden biridir.

Türkiye Cumhuriyeti'nde noterlerin diğer özellikleri ise şöyledir:

Noter, tam olarak ne devlet memuru ne de tacirdir. Atanma, görev ve sorumlulukları açısından bakıldığında ücretini müşteriden alan ve sigortalarını kendi karşılayan bir devlet memurudur. Vergi açısından ise birinci sınıf tacirler ile aynı konumdadır. Ancak tacirlerden farklı olarak reklam yasağına tabidir. Önüne gelen işleri yasal ve haklı sebep olmaksızın reddetme yetkisi yoktur.

Türkiye'de noterler, yaptıkları işlemlerden Harçlar Yasası'na göre aldıkları harçların yüzde otuzu oranında noter ücretini ilgili taraflardan almaktadırlar. Noterler, günlük çalışma süreleri dışında iş kabul edememektedirler.

1512 sayılı Noterlik Yasası gereğince, herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna tabi olarak çalışmayan veya buralardan kendi çalışmalarından dolayı aylık almayan noterler malullük, yaşlılık ve ölüm topluluk sigortasına girmek zorundadırlar.

Türkiye Cumhuriyeti'nde noter, Adalet Bakanı tarafından atanan ve görevlendirilen; mesleki uzmanlığa ve bağımsızlığa sahip; bir kamu hizmeti çerçevesinde yasal güvenliği sağlamak ve anlaşmazlıkları önlemek için işlemleri belgelendiren; Noterlik Yasası'na uygun olarak dışarıda yazılıp getirilen kağıtların üzerindeki imza, mühür veya herhangi bir işareti veya tarihi onaylayan; Noterlik Yasası hükümlerine göre yapılan işlemlerin dairede kalan asıl veya örneklerinden veya getirilen kağıtlardan örnek çıkarıp veren; belgeleri bir dilden diğer dile veya bir yazıdan başka bir yazıya çeviren; protesto, ihbarname ve ihtarname gönderen; taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapan; yasal olarak tescili gereken işlemleri tescil eden; tespit işleri, emanet işleri (emanet kabul ve saklama), defter onaylamak, vasiyetname ve ölüme bağlı tasarruflar ile ilgili işler, tebligat işleri, aylık ve yıllık iş cetvelleri verilmesi işleri ile birlikte Noterlik Yasası ve diğer yasalar tarafından verilen başkaca görevleri mevcut yasal düzenlemelere uygun olarak yapan; yasalarda resmi olarak yapılmaları emredilen ve yapılması yasa ile başka bir makam, merci veya

şahsa verilmemiş olan her tür yasal işlemi düzenlemek yetkisine sahip olan ve ölüm, istifa, meslekten çıkarma ya da yaş haddi nedeniyle görevi son bulan gerçek kişidir.

Noterler, hukuk ve adalet alanındaki sorunların giderilmesi ve mesleki gelişimin sağlanması amacıyla Türkiye Adalet Akademisi'nde meslek içi eğitime tabi tutulmaktadırlar.

Noter, Türkiye Noterler Birliği ile noterliğin bağlı bulunduğu Noter Odası'na kayıt olmak zorundadır. Noter, Adalet Bakanlığı'nın ve Türkiye Noterler Birliği'nin sürekli denetimleri altındadır. Noterin görevi nedeni ile vermiş bulunduğu zararlardan dolayı kusursuz sorumluluğu vardır. Bu zararların ödenmesini sağlamak üzere mesleğe girişte ve devamında her yıl teminat yatırmaktadır ve özel sigorta yaptırmaktadır. Sigorta limitini aşan miktarın bir kısmı için Türkiye Noterler Birliği bünyesinde oluşturulan Noterlerin Hukuki Sorumlulukları Fonu'ndan yararlanmaktadır. Kalan miktar ise noter tarafından ödenmektedir. Noterin kusurlu çalışanlarına karşı aralarındaki iş sözleşmesi hükümleri uyarınca rücu hakkı bulunmaktadır.

Türkiye Noterler Birliği, noterler ile katip ve hizmetliler arasında yapılacak sözleşmeler için tek tip sözleşme örneği hazırlamaktadır. Noter katibinin eyleminden kaynaklanan zararlar, uygulamada en sık karşılaşılan sorunlardan biridir. Stajyer, katip ve katip adayları tarafından yapılmış olsa bile noter, bir işin yapılmamasından veya hatalı ya da eksik yapılmasından dolayı zarar görmüş olanlara karşı bu kişiler ile birlikte müteselsilen sorumludur. Adam çalıştıran noterin meydana gelen her tür zarardan dolayı kusursuz sorumluluğu bulunmaktadır.

Noterin kusursuz sorumluluğu gerçeği göz önüne alındığında noterlik mesleğine yeni başlayan kişilerin hata yapmalarının büyük ölçüde önlenmesi için noterlik belgesine sahip olanların noterliğe atanmaları halinde göreve başlamadan önce üç ay gibi kısa süreli bir kursa tabi tutulmaları uygun olacaktır.

Türkiye'den farklı olarak ABD'nin pek çok eyaletinde, Meksika'da, Bulgaristan'da, Almanya'da ve hatta İsviçre'nin Luzern Kantonu'nda bile adayların sınavdan geçmeleri gerekmektedir. Türkiye'de de noterlik belgesi almak için müracaat eden adaylar için öncelikle kurs ve akabinde sınav koşulu getirilmelidir. Ayrıca

birinci, ikinci ve üçüncü sınıf noterliklerde imza yetkisine sahip olan katipler başta olmak üzere çalıştırılan personelin de hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi önem arz etmektedir. Noterlikte katip olarak yeni çalışmaya başlayan birinin öncelikle Adalet Meslek Yüksekokulu mezunu olması gereklidir. Bu mümkün olmadığı takdirde en azından katiplik görevine başlayanların imza yetkisi alabilmeleri için belirli bir süre noterlik hukuku dersi almaları ve uygulanacak sınavda başarılı olmaları ön koşulu getirilmelidir. Yakın gelecekte noter ve katiplerinin e-Noterlik sistemi konusunda yeterli eğitim almış olmaları da gerekecektir. Çünkü, dünyadaki noterlik uygulamalarından kaynaklanan farklılıklara ve noterlerin sorunlarına e-Noterlik sistemi büyük oranda çözüm getirecektir. Elektronik ortamda noterlik işlemleri, aynı formatta, son derece güvenli, hızlı ve masrafsız bir şekilde yapılabilecektir. Münhasıran imza sahibine bağlı olan güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir ve usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedirler. Bu veriler aksi ispat edilinceye kadar kesin delil sayılmaktadırlar.

Noterlik işlemlerinde anahtar sözcük "kimlik"tir ve tüm dünyada noterlerin en büyük sorunlarından biri sahte kimliklerdir. Elektronik kimlik ve belge, noterlik işlemlerinde oluşabilecek sahtecilikleri önleyecektir. Elektronik çek ise noterlere faaliyetleri sırasında zaman kazandıracaktır. Bunun yanında günümüz koşullarında, noterlik evrak ve defterlerinden yasa ve tüzüklerin tespit ettiği süreler sonuna kadar saklanması öngörülen bütün kağıt ve defterlerin korunması, ayıklama ve imha işlemleri, hem zaman kaybına yol açmaktadır hem de çok masraflı olmaktadır. Elektronik noterlik, arşiv sorunlarına da çözüm olacaktır.

Elektronik alanındaki hızlı gelişmeler, "Uluslararası e-Noterlik" sisteminin uzak olmadığını göstermektedir. Uluslararası noterlik sistemini oluşturmak üzere noterlik işlemlerinde global ölçekte standart sağlanmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin de küresel ekonominin içerisinde hak ettiği yeri alabilmesi açısından Avrupa Sosyal Şartı, Bangalor Yargı Etiği İlkeleri ve Kopenhag Kriterlerine itibar edilerek hazırlanan Yargı Reformu Stratejisi Taslağı gereğince 1512 sayılı Noterlik Yasası'nda yapılacak değişikliklerde Avrupa Birliği'ni oluşturan devletlerin noterlik mevzuatlarında birlik olmadığı gerçeği göz ardı edilmeksizin noterliğin kaynağı olan uluslararası ilkeler ile Türkiye Cumhuriyeti'ndeki uygulamalardan kaynaklanan sorunlar dikkate alınarak ve

noterlik hukukunun gelecekteki durumu bugünden öngörülerek en ideal noterlik hukuku kurallarının süratle hazırlanması ve ortak noterlik hukuku kurallarına bağlı olarak işlemlerde standart sağlamak üzere bir an önce diğer ülkeler ile görüşmelere başlanılması gerekmektedir. Bu kapsamda yabancı ülkeler ile karşılıklı olarak gerek çok taraflı gerekse ikili anlaşmalar, zaman geçirmeksizin yapılmalıdır.

EK 1.

BEYANNAME[266]

1512 sayılı Noterlik Kanunu hükümlerine göre, noterliğe engel bir halim olmadığını, gerek cezai ve gerekse inzibati bir karar sonucu yargıç, savcı, avukat ve memur olma niteliğini kaybetmediğimi mesleğin vakar ve haysiyetiyle bağdaşmayan herhangi bir meşgalede bulunmadığımı, mahkeme kararı ile tasarruf ehliyetimin sınırlandırılmış bulunmadığını, hakkımda aciz vesikası veya iflas kararı verilmemiş olduğunu beyan ederim.

/ / 2008

Adı ve Soyadı

İmza

[266] http://www.higm.adalet.gov.tr/satis_vadi_s.html Erişim Tarihi: 20.05.2008

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Aydın Zevkliler ve Ayşe Havutçu, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9 uncu Bası, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2004

Cevdet İlhan Günay, İş Kanunu Şerhi, Cilt 2, 2. Bası, Ankara, Yetkin Basımevi, 2006

Ejder Yılmaz ve Ertan Hattatoğlu, Boşalan Noterlikler Ait Daire ve Eşyaların Devri, Noterlik Hukuku ile İlgili Bazı Sorunlar Türk Hukuk Dili Noterlik ve Tebligat Hukuku, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Bey Ofset, 1999

Ercan Akyiğit, Türk İş Hukukunda İş Güvencesi (İşe İade), Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007

Fahrettin Tanju, Hukukumuzda Noterlik, İzmir, Met/er Matbaası, 1983

Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 10 uncu Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2008

M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000

Mustafa Özbek, Noter Senetlerinde Sahtelik, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Prestij Matbaacılık, 2001

Mustafa Topaloğlu, Bilişim Hukuku, Adana, Karahan Kitapevi, 2005

Nuri Çelik, İş Hukuku Dersleri, 19 uncu Bası, İstanbul, Beta Basım Evi, 2006

.

Ömer Ulukapı ve Murat Atalı, Noterlik Hukuku, 2 nci Bası, Konya, Mimoza Yayınları, 2001

Safa Reisoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21 nci Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2008

Sarper Süzek, İş Hukuku, 3. Bası, İstanbul, Beta Yayınevi, 2006

Selahattin S. Tekinay, HUMK'nu Değiştiren 1711 Sayılı Kanun ve Noterlik Kanunu Hakkında Sempozyum, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Enstitüsü Yayını, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1976

Seyithan Deliduman, Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunda Noter Senetleri, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Prestij Matbaacılık, 2001

Süha Tanrıver, Noterlik Açısından Vekalet (Temsil), Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Yeni Serdar Matbaası, 2000

Tekin Akıllıoğlu, Noterlik Hukuku Açısından Kamu Hizmeti ve İdari Vesayet Kavramları, Noterlik Hukuku ile İlgili Bazı Sorunlar Türk Hukuk Dili Noterlik ve Tebligat Hukuku, Notev-(Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü), Ankara, Bey Ofset, 1999

Yaşar Karayalçın, Hukukda Öğretim-Kaynaklar-Metod Problem Çözme, 2.Baskı, Ankara, Olgaç Matbaası, 1981

MAKALELER

A. Saadet Arıkan, Elektronik Ticaret, Hukuk ve Noterler,
Noterlik Hukuku Araştırma Enstitüsü Vakfı, Ankara – 2001,
http://enoter_hukuk.tripod.com/saadet_arikan.htm

Ahmet Başözen, Noter Tespitlerinin Delil Değeri,

http://www.e- akademi.org/makaleler/abasozen-1.htm

Alim Taşkın, Noterlik İşlemlerinde Adli Yardım Hükümlerinin Uygulanması, http://216.239.59.104/search?q=cache:iCjTQqhbA7kJ:auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2000-49-01-04/AUHF-2000-49-01-04-Taskin.pdf

Bülent YİĞİT, Anlaşmazlıkların Mahkeme Öncesi Çözüm Sistemleri Hakkında Rapor, 2004
http://www.eakademi.org/incele.asp?konu=ANLAŞMAZLIKLARIN%20MAHKEME%20ÖNCESİ%20ÇÖZÜM%20SİSTEMLERİ%20HAKKINDA%20RAPOR&kimlik=504563415&url=makaleler/byigit-1.htm

Charlie Daniels, Arkansas Secretary of State, Arkansas Notary Law, Arkansas §21-14-101, 2006. www.nationalnotary.org

Coşkun Can Aktan, Avrupa Birliği'ne Üyelik Koşulları (Kopenhag Kriterleri), http://www.canaktan.org/ekonomi/avrupa-birliği/uyelik-kosul.htm

Çağlar Özel, M. Kemal Öktem ve Gökçeçiçek Tatlarlı, Kamu Yönetimi ve Hukuk Ekseninde e-Noterlik-1, http://www.geyikmerkezi.com/coskunoglundan-ulastirma-bakanina-tt-sorularifo-bilisim_haberi_son_haberler2529.html

Erden Kuntalp, Teminat Kavramı, Teminat Türleri ve Bunlardan Doğan Sorumluluk, Reha Poroy'a Armağan, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, 1995

Huriye Kubilay, İnternet Sorumluluk Sigortası, http://216.239.59.104/search?q=cache:RawZZU6zSoYJ:inettr.org.tr/inetconf8/bildiri/45.doc

Hakan Pekcanıtez, 09.12.2004, http://www.ivhp.net/2004_12_01_archive.html
Hasan Yeni, Türkiye Noterler Birliği Yönetim Kurulu Başkanı, http://www.e-imza.gen.tr/index.php?Page=Haberler&HaberNo=25

Jennifer Bertsch, State of Florida Executive Office of the Governor Notary Section , Florida, 2001, s. 96 www.nationalnotary.org

Jonathan A. Pikoff and Charles J. Crimmins, Lost in Translation: Texas Notary Public v. Mexico Notario Publico
http://www.sos.state.tx.us/statdoc/notariopublicoarticle.shtml

Leyla Keser BERBER, Şekil ve Dijital İmza, Ankara, 2001,
http://enoter_hukuk.tripod.com/leyla-keser_berber.htm

Meral Sungurtekin Özkan, Avukat Yükümlülükleri, Prof. Şükrü Postacıoğlu'na Armağan, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 1997
Michael L. Shea, Notary Law, http://66.102.9.104/search?q=cache:qWWFW0-Sh6QJ:www.sos.state.co.us/pubs/bingo_raffles/notary_law_text.doc+Notary+law&hl=tr&ct=clnk&cd=3&gl=tr

President Milton G. Valera on NNA,
http://64.233.183.104/search?q=cache:oFGARg3OYhcJ:www.nationalnotary.org/userimages/nna-history.pdf

Mustafa Akkaya, Elektronik Ticaretin Vergilendirilmesi,
http://enoter_hukuk.tripod.com/mustafa_akkaya.htm

Nevena Pençeva (Невена Пенчева) ve Kalin Boçukov (Калин Бочуков), Регулиране на нотариусите в ЕС, 2007, http://ime.bg/bg/articles/regulirane-na-notariusite-w-es/

Nevin Ünal Özkorkut, Savcılık, Avukatlık ve Noterlik Kurumlarının Osmanlı Devleti'ne Girişi,
http://64.233.183.104/search?q=cache:aQfwBo8eUKYJ:auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-2003-52-04/AUHF-2003-52-04-Ozkorkut.pdf

Orhan Turan, Noterlik İşlemleri ve Elektronik,
http://www.hukukrehberi.net/makaleler/guncelgoster.asp?id=20 ve
http://enoter_hukuk.tripod.com/orhan_turan.htm

Orhan Turan, Avrupa Birliği Noterlik Uygulamaları İle Türk Noterlik Uygulamaları Arasında Uyum İle İlgili Düşünceler, Öneriler Hakkında İçel Noter Odasına Ait Rapor
http://www.merno.org/yazi1.html

Ömer Ulukapı, Noterlik Mesleği Noterin Hak ve Yükümlülükleri, Mersin Noter Odası, http://www.merno.org/tarihce.html

Süha Tanrıver, Noterlerin İşlevleri Alanında Yeni Açılımlar, 09.12.2004, http://www.ivhp.net/2004_12_01_archive.html ve 14 Mart 2008, http://www.law.ankara.edu.tr/?bil=bil_haber&gosterim=haber_icerik&haber_id=669

Tekin Akıllıoğlu, Avrupa Sosyal Şartı' Üzerine Bazı Gözlemler,
www.idare.gen.tr/akillioglu-sosyalsart.htm

Tom Halliwell, The Notary A short History
http://www.learnedcounsel.com/notaryhistory.html

ANSİKLOPEDİLER

Sururi Kocaimamoğlu, Bankacılık Ansiklopedisi, 3. Baskı, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1983

İslam Ansiklopedisi, C. 6, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 1997

The New Encyclopaedia Britannica, C.8, Chicago, The Unıversity Of Chicago, 1985

Websters New Twentieth Century Dictionary, 2. Basım, United States of America, 1976

DİĞER KAYNAKLAR

Corpus Mevzuat ve İçtihat Programı

Kazancı Mevzuat ve İçtihat Programı

YARARLANILAN İNTERNET ADRESLERİ

http://www.higm.adalet.gov.tr

http://www.alomaliye.com/ssk_genelge_12_132_ek.htm

Amerikan Hukuk Sisteminde Anlaşmazlıkların Alternatif Çözümleri
http://209.85.135.104/search?q=cache:zOFBft2u-NsJ:www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/dwnldCntHT.jsp

American Notaries Abroad, http://travel.state.gov/law/info/info_630.html

Avrupa Sosyal Güvenlik Kodu
http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_48.htm

Avrupa Sosyal Şartı http://www.humanrights.coe.int/cseweb/gb/GB1/GB1.htm

Avukatlık Meslek Kuralları
http://www.istanbulbarosu.org.tr/Document.asp?Konu=712&DocumentIndex=avhuku k/tbb_meslekkurallari.htm

Bilgi Toplumu Stratejisi Eylem Planı (2006-2010), Devlet Planlama Teşkilatı www.bilgitoplumu.gov.tr/btstrateji/Eylem_Plani_28072006.doc

http://www.bilisimsurasi.org.tr

http://www.bnotk.de

http://www.bnotk.de/__English/info.english.html

http://bundesrecht.juris.de/beurkg/BJNR015130969.html

www.cyberdriveillinois.com/publications/pdf

http://www.diyanet.gov.tr/kuran/meal.asp?page_id=47

http://www.dos.state.ny.us/lcns/ntryfaq.html

http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/280.doc

http://www.edb.adalet.gov.tr/ymb/258/258.htm

Етичният кодекс на нотариусите в Република България е предоставен с любезното съдействие на Нотариална камара на Република България и е неразделна част от нейния устав. http://www.lex.bg/f/ethicscode_notaries_bg.html

European Convention On Establishment, Paris, 13.XII.1955 http://209.85.135.104/search?q=cache:lDnYx7iFjSEJ:conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Word/019.doc

www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/beurkg/gesamt.pdf

www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/olaylar.doc

Hawaii Administrative Rules Title 5 Department Of The Attorney General Chapter 11 Notaries Public, Subchapter 3, §5-11-32, 17 Nisan 2008 www.nationalnotary.org

http://www.hcch.net/index_en.php

http://www.hukuki.net/forum/showthread.php?t=23212

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı
http://www.kgm.adalet.gov.tr/arabuluculuk.htm

http://www.humanrights.coe.int/cseweb/gb/GB1/GB1.htm

http://64.233.183.104/search?q=cache:GN4RgwwvJ3QJ:www.icisleri.gov.tr/_Icisleri/WPX/olaylar.doc

http:// www.idsos.state.id.us/notary/handbook.pdf

Illinois Notary Public HandBook
http://www.cyberdriveillinois.com/publications/pdf_publications/ipub1620.pdf

http://www.in.gov/sos/business/notary/about.html

İngiliz Hukuku ve Ticari Anlaşmazlıkların Çözüm Yolları Hakkında Genel Bilgi
http://209.85.135.104/search?q=cache:xrULf1VL4gYJ:www.musavirlikler.gov.tr/upload/LON/ingilizhukuksistemiadr1.doc

insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/.../turkce/4.1.3/doc

İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi (11 nolu Protokol ile Değiştirilmiş Metin)
http://209.85.135.104/search?q=cache:cgmQSr2QfGAJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/333-348.pdf

International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights
http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/a_cescr.htm

http://www.kazanci.com.tr

http://www.kgm.adalet.gov.tr/uzerinde%C3%A7al%C4%B1%C5%9F%C4%B1lan.htm

http://www.legislature.state.al.us/CodeofAlabama/1975/143801.htm

http://lex.bg/laws/ldoc.php?IDNA=2133897733
http://lex.bg/laws/ldoc.php?IDNA=2133897733

www.memurlar.net/common/documents/1744/taslak.pdf

http://www.merno.org

http://www.michigan.gov/sos/0,1607,7-127-1638_8736-85753--,00.html
НАРЕДБА № 36 ОТ 7 ЯНУАРИ 1998 Г. ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКУРСИТЕ ЗА НОТАРИУСИ
http://216.239.59.104/search?q=cache:IU4fnqkEexkJ:www.justice.government.bg/Naredbi/Naredba36_07011998.doc+%D0%97%D0%90%D0%9A%D0%9E%D0%9D%2B%D0%9D%D0%9E%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%98%D0%A3%D0%A1%D0%98%D0%A2%D0%95%2B%D0%9D%D0%9E%D0%A2%D0%90%D0%A0%D0%98%D0%90%D0%9B%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%90&hl=tr&ct=clnk&cd=32&gl=tr

http://www.nationalnotary.org/eNotarization/index.cfm?text=eNotEns

www.nationalnotary.org/userimages/colorado.pdf

National Notary Association, Principles Of Notarial Ethics
http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu=DEONTOLOGIA
http://www.notary-chamber.org/4/page.html

Notary Commission Qualification Policies And Procedures For The Parish Of East Baton Rouge, State Of Louisiana Adopted August 17, 2004 19 th Judicial District Court Baton Rouge, Louisiana
http://209.85.135.104/search?q=cache:9DtWf7zdHOEJ:www.louisiananotary.com/19jdc/ebrnqpp.pdf

http://www.notariat.ru/section15243

http://www.notary-chamber.org/4/page.html

http://www.notary-chamber.org/cdir/notary-chamber.org/files/GPK.doc

Noterlik Mesleğinin Gelenek ve Görenekleri ile Uyulması Zorunlu Meslek Kuralları http://www.merno.org/yonetmelik13.html
http://www.onpi.org.ar

Permanent Bureau Hague Conference on Private International Law 6, http://www.hcch.net/index_en.php

представителей нотариальных палат субъектов Российской Федерации от 18 апреля 2001 года № 10 http://www.notariat.ru/section23268

www.sos.arkansas.gov

http://www.sos.ky.gov/NR/rdonlyres/30443403-123C-446C-8B62-24B24F7E6DCA/0/notaryhandbookfinal.pdf

http://www.sos.louisiana.gov/tabid/506/Default.aspx

http://www.sos.state.co.us/pubs/Bingo_Raffles/article55.pdf

http://www.sos.state.md.us/Notary/Notary.pdf

http://srl.lu.ch/SK/SRL/DATI/SRL/F/fSRL255.htm

http://www.ssk.gov.tr

State Of Maine Department Of The Secretary Of State Notary Public Handbook http://74.125.39.104/search?q=cache:hxjPlDJXJMAJ:mainegov-images.informe.org/sos/cec/notary/notbk406.pdf

http://64.233.183.104/search?q=cache:4E1Sj_Z8aTUJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf 01/391-410.pdf
TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu,
http://64.233.183.104/search?q=cache:E2Z8wzoEfWsJ:www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/437-438.pdf

The Bangalore Principles Of Judicial Conduct,
www.unodc.org/pdf/crime/corruption/judicial_group/Bangalore_principles.pdf

http://www.thenotariessociety.org.uk

www.tnb.gov.tr

http://www.tnb.org.tr

www.todaie.gov.tr/ihadm/avrupa/sosyal.pdf
http://uinl.net/presentacion.asp?idioma=ing&submenu

http://64.233.183.104/search?q=cache:8MFsabm-qeYJ:nacln.org/FILES-PDF/20021004%2520UINL%2520Statutes%2520English.PDF

http://www.yayin.adalet.gov.tr/20_sayi%20i%C3%A7erik/BANGALOR

Dosya adı: Serda Ozkan, Noterlerin Calısma Kosulları ve Sorunları,Tez, Kocaeli, 2008
Dizin: D:\Documents and Settings\serda\My Documents
Şablon: D:\Documents and Settings\serda\Application Data\Microsoft\Templates\Normal.dot
Başlık: İÇİNDEKİLER
Konu:
Yazar: windows
Anahtar Sözcük:
Açıklamalar:
Oluşturma Tarihi: 7/31/2008 11:59:00 PM
Düzeltme Sayısı: 14
Son Kayıt: 9/8/2008 5:12:00 AM
Son Kaydeden: windows
Düzenleme Süresi: 161 Dakika
Son Yazdırma Tarihi: 9/8/2008 5:40:00 AM
En Son Tüm Yazdırmada
Sayfa Sayısı: 133
Sözcük Sayısı: 32.810(yaklaşık)
Karakter Sayısı: 187.023(yaklaşık)